

83402

**TÜRKİYE'DE ZİRAAT ODALARININ
YENİDEN YAPILANMASI
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Doktora Tezi 83402

Sevgi (TÜZÜN) RAD

**TARIM EKONOMİSİ ANABİLİM DALI
Ankara
1999**

**TC. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANTASYON MERKEZİ**

Prof. Dr. Taner KIRAL'ın danışmanlığında, Sevgi (Tüzün) RAD hazırlanan bu çalışma 17/12/1999 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı'nda Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

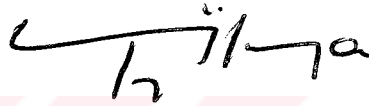
Başkan : Prof. Dr. Taner KIRAL

İmza :

Üye : Prof. Dr. Hasan TATİDAL

İmza :

Üye : Prof. Dr. Tayfun ÖZKAYA

İmza :

Yukarıdaki sonucu onaylarım.

Prof. Dr. Esmâ KILIÇ
Enstitü Müdürü

ÖZET
Doktora Tezi
TÜRKİYE'DE ZİRAAT ODALARININ YENİDEN YAPILANMASI
ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

SEVGİ RAD

Ankara Üniversitesi
Fen Bilimleri Enstitüsü
Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı

Danışman: Prof. Dr. Taner KIRAL

Jüri: Prof. Dr. Taner KIRAL
Prof. Dr. Hasan TATLIDİL
Prof. Dr. Tayfun ÖZKAYA

Tarım kesiminde çiftçilerin, refah seviyesini artırmak için mesleki, ekonomik ve sosyal haklarını koruyacak çiftçi örgütüne ihtiyaç vardır. Bu bağlamda, bu araştırma ile, 1963 yılında kurulmaya başlayan Ziraat Odalarının etkinliğinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaçla, ülkemizdeki Ziraat Odalarının mevcut mevzuat ve uygulamaları üzerinde çalışılmış, ayrıca karşılaştırma yapabilmek ve birtakım öneriler getirebilmek için de Ziraat Odalarının gelişmiş bulunduğu Avrupa Birliği ülkelerinden Fransa, Almanya, Avusturya, ve Hollanda ile Japonya'daki mevzuat ve uygulamalardan yararlanılmıştır.

1957 tarih ve 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu, çiftçilerin örgütlenmesi için gerekli hukuki ortamı yaratması açısından önemli bir aşama olmuştur. Ancak bu Kanunun, çiftçilerin Ziraat Odalarına etkili katılımı, üyelik bileşimi ve finansmanına vb. ilişkin konularda yetersiz kaldığı saptanmıştır. Buna göre,

- 1)Çiftçiler, hali hazırda Ziraat Odalarını kendisi için faydalı bulmadığından, Ziraat Odalarını benimsememektedir.
- 2)Ziraat Odalarının yönetim kadrosu oluşturulurken, üyelik bileşimi önemli olmamakta üyelerinin bütün bölgeyi temsil etmesi, erkek-kadın, genç-yaşlı, işletme büyüklüğü vb. kriterler dikkate alınmamaktadır.
- 3)Ziraat Odalarına mali bağımsızlık kazandıracak ve mali sürdürülebilirliğe ulaştıracak finansman, kendi üyeleri tarafından oluşturulamamaktadır.

Bu nedenle, ülkemiz Ziraat Odalarını, kendini destekleyen ve kendine yeten bir yapıya kavuşturacak kanun değişikliği ivedilikle gerçekleştirilmelidir.

1999, 107 sayfa

ANAHTAR KELİMELER: Ziraat Odaları, Üretici Birliği, üretici organizasyonları, sivil toplum örgütleri, yeniden yapılanma.

ABSTRACT
Ph.D.Thesis
A RESEARCH ON STRUCTURAL RE-ORGANIZATION OF AGRICULTURAL
CHAMBERS IN TURKEY

SEVGİ RAD

Ankara University, Graduate School of Natural and Applied Sciences
Department of Agricultural Economics

Supervisor: Prof. Dr. Taner KIRAL

Jury: Prof. Dr. Taner KIRAL
Prof. Dr. Hasan TATLIDİL
Prof. Dr. Tayfun ÖZKAYA

Farmers organizations are important tools for preserving professional, economic and social rights and increase the well fare of population involved in agriculture. In this regards legal aspects and performance of chambers of agriculture in Turkey are evaluated and means of re-organization are discussed in this study. Further emphasis has been given to legal aspects and performance of chambers of agriculture in Japan and EU countries namely, France, Germany, Austria and Netherlands where farmers organizations are well developed.

The act (number 6964 and date 1957) regulating and forming the legal framework of chambers of agriculture, has been an important step towards organizing farmers. However; the act has proven to be insufficient as far as composition of members and financial aspects are concerned. Within this framework the following comments can be made,

- 1)Farmers are not convinced and do not believe that a farmers organization where they are actively involved is to their interest and benefit.**
- 2)Members composition as well as sex, age and farm size crieria are disregarded during the process of forming the administrative structure of the chamber.**
- 3)Financial independence and sustainability through membership is not achieved in chambers of agriculture.**

For the above reasons a new legal structure is urgently needed to sustain self-sufficient of chambers of agriculture in Turkey.

1999, 107 pages

KEY WORDS: Chambers of agriculture, farmers union, producers organizations, non governmental organizations, reorganization.

ÖNSÖZ VE TEŞEKKÜR

Ülkemizde meslek grupları, kendilerinin ekonomik ve sosyal alanlardaki haklarını korumak amacı ile örgütlenmişlerdir. Bu oluşum, toplumda bir zorunluluk haline gelmiş olup, buna olan ihtiyaç bütün ülkelerde hissedilmektedir.

Tarım kesiminde mesleğin kimliğini ve çıkarlarını koruyabilecek, geliştirebilecek, bu konuda temel bilgiler toplayacak, bu topladığı bilgileri kamoyuna yayacak, gerektiğinde hükümetlere, kamuoyuna danışmanlık yapabilecek kuruluş, Ziraat Odaları ve onun üst örgütü Ziraat Odaları Birliği'dir.

Bu araştırmanın ilk bölümünde, genel olarak sivil toplum örgütü nedir, işlevleri nedir vb. sorulara yanıt bulunmaya çalışılmıştır. İkinci bölümde tarım kesiminde örgütlenme ve Ziraat Odaları ile Ziraat Odaları Birliği yasal düzenlemeler yönünden incelenmiş ve Avrupa Birliği ülkeleri ile Japonya'dan örnekler verilmiştir. Daha sonra Türkiye'de Ziraat Odaları Başkanları ve çiftçilerle yapılan anketler ile IFAP (Uluslararası Tarım Üreticileri Federasyonu) üyesi çiftçi örgütlerine gönderilen anketlerin yanıtları değerlendirilerek, durum tespiti yapılmış ve öneriler sunulmuştur.

Bu araştırmanın yapılmasına olanak sağlayan ve beni önerileri ile yönlendiren danışman hocam, Sayın Prof. Dr. Taner KIRAL (Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi)'a, sorularıma sabırla yanıt veren Ziraat Odası Başkanları ve çiftçilere gönderdiğim anket sorularını yanıtlayarak, Ziraat Odalarının gelişmiş bulunduğu Fransa, Almanya, Avusturya, Hollanda ve Japonya'daki mevzuat ve uygulamaları inceleme olanağı veren bu ülkelerin Ziraat Odası temsilcilerine, bu araştırmayı yapmamda ortam hazırlayan Türkiye Ziraat Odaları Birliği Yönetim Kurulu Üyeleri ve personeline teşekkür ederim.

Sevgi RAD

Ankara, Eylül 1999

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	i
ABSTRACT.....	ii
ÖNSÖZ ve TEŞEKKÜR.....	iii
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	vi
1. GİRİŞ.....	1
2. KAYNAK ÖZETLERİ.....	3
3. MATERYAL ve YÖNTEM.....	7
4. SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİ ve MESLEK KURULUŞLARI.....	11
4.1. Sivil Toplum ve Sivil Toplum Örgütlerinin Oluşumu.....	11
4.2. Sivil Toplum Örgütü Meslek Kuruluşları.....	14
5. TARIM KESİMİNDE ÖRGÜTLENME ve ZİRAAT ODALARI.....	17
5.1. Tarım Kesiminde Örgütlenme ve Örgütlenmenin Fonksiyonları.....	17
5.2. Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Tüzük ve Kanunları.....	18
5.2.1. Ziraat Odalarının kuruluşu ve 1881 yılı Ziraat Odaları Nizamnamesi.....	18
5.2.2. Ziraat Odaları 1912 tarihli Nizamnamesi.....	19
5.2.3. 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu.....	20
5.2.4. '6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkında Kanun' 7.1.1971 tarih ve 1330 sayılı Kanun.....	24
5.2.5. '15.5.1957 tarih ve 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun bazı maddelerinin değiştirilmesi ve bu Kanuna bazı maddeler eklenmesi hakkında 18.5.1983 tarihli 67 sayılı KHK ve bu Kararnamenin bazı hükümleri ile 6964 sayılı Kanununun bazı maddelerinde değişiklik yapılmasına dair 6.9.1983 tarihli 87 sayılı KHK'nin değiştirilerek kabulü hakkında Kanun' 14.2.1984 tarih ve 2979 sayılı Kanun.....	26
5.2.6. Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'na ilişkin değişiklik teklifleri.....	37
6. ARAŞTIRMA BULGULARI ve TARTIŞMA.....	41
6.1. Gelişmiş Ülkelerden Bazılarında Ziraat Odaları.....	41
6.1.1. Fransa Ziraat Odası.....	42
6.1.1.1. İllere bağlı Ziraat Odası.....	43
6.1.1.2. İller arası Ziraat Odası.....	52
6.1.1.3. Bölgesel Ziraat Odası.....	53
6.1.1.4. Ziraat Odaları Daimi Meclisi.....	54
6.1.2. Almanya Ziraat Odası.....	57
6.1.2.1. Ziraat Odalarının alt teşkilatları.....	64
6.1.2.2. Ziraat Odaları Federasyonu.....	64
6.1.3. Hollanda Ziraat Odası.....	65
6.1.4. Avusturya Ziraat Odası.....	66
6.1.5. Japonya Ziraat Odası.....	77
6.1.5.1. Ulusal Ziraat Odası.....	80
6.1.5.2. Bölgesel Ziraat Odası.....	80
6.1.5.3. Tarımsal Komiteler.....	81
6.1.5.4. Ulusal Ziraat Odası, Bölgesel Ziraat Odası ve Tarımsal Komitelerin yasa ile belirlenmiş görevleri.....	81
6.2. Türkiye'de Ziraat Odalarının Yeniden Yapılanmasının Koşulları.....	86

6.2.1. Çiftçilerin örgütlenmeye yaklaşım durumu.....	89
6.2.2. Çiftçilerin Ziraat Odalarına katılım ve Ziraat Odalarına üyelik bileşimi.....	91
6.2.3. Çiftçi-Ziraat Odası, Ziraat Odası- Ziraat Odaları Birliği arasındaki ilişkinin durumu	94
6.2.4. Ziraat Odaları ile Hükümet arasındaki ilişkinin durumu.....	95
6.2.5. Ziraat Odalarının finansman durumu.....	98
6.2.5.1. Üyelere sunulan hizmetler.....	98
6.2.5.2. Ekonomik alt sektör olarak kooperatifler.....	98
6.2.5.3. Sermaye varlıkları.....	100
7. SONUÇ.....	101
KAYNAKLAR.....	104

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 6.1.1.1. Fransa’da Ziraat Odalarının oluşum biçimi.....	44
Şekil 6.1.1.4. Ziraat Odalarının görüşünün istenmesi.....	56
Şekil 6.1.4a. Başkanlık Konseyi.....	74
Şekil 6.1.4b. Ekonomik ve Sosyal Ortaklık Modeli.....	76
Şekil 6.1.5. Japonya’da Ziraat Odaları.....	79

1. GİRİŞ

Bilindiği gibi ülkemizde aile işletmelerinin hakim olduğu bir tarımsal yapı mevcut olup, tarımsal faaliyette bulunan toplam 4.091.530 (Anonim 1991) işletme vardır. Tarımsal faaliyette bulunan işletmeler artış eğilimi göstermekte ve giderek küçülmektedir. 1991 Genel Tarım Sayımına göre Türkiye'deki işletme sayıları %32.13 ile 20-49 dekar arazi grubunda yoğunlaşmıştır ve Türkiye genelinde işletme başına düşen ortalama arazi miktarı 59.1 dekar bulunmuştur. Tarım işletmelerinde bu küçülmeyi önleyici yeterli yasal düzenlemeler olmadığı gibi, girdi entansitesi ve gelir düşük, ayrıca gelir dağılımı dengesizdir. Oysa Batı ülkelerinde işletmeler büyüme eğilimi göstermektedir. Büyüyen işletmeler ise yeni teknolojileri benimseme ve uygulama özelliğine sahip olmaktadır.

Türkiye'nin 1997 yılındaki GSMH'sı 194 milyar dolar ve kişi başına düşen geliri 3 bin 130 dolardır. 1997 yılında tarım sektörünün GSMH'sı ise 27 milyar dolardır (Kardüz 1998). Yani Türkiye'de tarım sektörü tarımda istihdam edilen %45'lik nüfusu ile (Anonim 1996a), toplam üretimin %14'ünü (Anonim 1998) ortaya çıkarabilmekte ve bu kesimde kişi başına düşen gelir 970 dolar olmaktadır. Bu veriler, tarım ve tarım dışı gelirler arası dengesizliğin büyük olup, tarımda kişi başına düşen gelirin, üçte bire kadar düştüğünü göstermektedir. Bu durumda kırsal kesim ile diğer kesimler arası gelir dengesizliğinin giderilebilmesi için, tarımdaki büyüme oranının artırılması, ayrıca tarımsal istihdamın da sadece oransal olarak değil, sayısal olarak da azaltılması gerekmektedir. Kırsal kesimdeki gelir artışının sağlanması açısından önemli bir nokta da, tarımın sanayi ve ticari kesimle entegrasyonudur.

Ülkemiz tarım işletmelerinde girdi kullanımı ve teknoloji seviyesini yükseltebilmek, verimliliği ve geliri artırabilmek için diğer teknik ve ekonomik önlemler yanında temel araç çiftçinin örgütlenmesidir. Tarım kesiminin, toplumda çoğulcu demokrasi içinde yerini alabilmesi de örgütlenmeyi zorunlu kılmaktadır. Aynı zamanda örgütlenme, bilgi akışını, iletişimi sağlamakta, teknolojik gelişmeleri izleyebilme olanağı vermekte ve kamuoyu yaratabilmekte, baskı grubu oluşturabilmektedir.

Ülkemizde gelir düzeyi daha düşük küçük ölçekli işletmelere sahip olan çiftçiler, çoğunluğu oluşturmakta ve nüfusun %45'i (Anonim 1996) kırsal alanda ikamet etmektedir. Dolayısıyla kurulacak herhangi bir örgüt kırsal halkın dışında kurulamayacağı gibi, çiftçi örgütü olmadan da kırsal halk katılımından söz edilemez.

Tarım kesiminde örgütlenmeler Ziraat Odaları, kooperatifler, üretici birlikleri, vakıflar, dernekler vb. gibi değişik şekilde karşımıza çıkmaktadır. Demokrasi ile yönetilen ülkelerde ülke yönetimine tesir etmede baskı grupları şeklinde örgütlenmiş meslek odalarının, derneklerin ve birliklerin büyük önemi vardır (Akçalı 1982). Ancak bu araştırmada sivil örgütler içinde çiftçilerin mesleki örgütü Ziraat Odaları ve onun üst örgütü Ziraat Odaları Birliği incelenmiştir.

Ziraat Odaları ve onun üst örgütü Ziraat Odaları Birliği 1957 tarih ve 6964 sayılı kanun ile kurulmuş, kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşudur. Bugüne kadar çiftçiye hizmet kavramı, ne kanun yapıcıda ne de çiftçide doğru algılanmamıştır. Kanun yapıcı, Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği'nin teşkilat yapısını belirlerken Hükümete yardımcı olmak yaklaşımı içinde, çiftçi ise, somut bir hizmet beklentisinde olmuştur (Baraz 1994). Dolayısıyla Ziraat Odalarında, meslek örgütü kavramı ve uygulaması ikinci plana itilmiştir. Bu bakımdan meslek kuruluşu olarak Ziraat Odaları, çiftçilerin teknik, ekonomik ve sosyal gereksinimlerini duyuramamaktadır. Ülkemiz çiftçisinin örgütlenmesi sağlanmadan, ona dayanışma, işbirliği ve sorunlarına sahip çıkmanın eğitim ve bilinci verilmeden, tarımın kaynak yaratan bir yapıya kavuşturulmasının zorluğunu gelişmiş ülkelerin deneyimleri ortaya koymaktadır.

Bu bağlamda, Türkiye'de bugüne kadar tarım kesiminin yeterince örgütlenememesinin nedenleri, örgütlenmenin ne tür yararları olduğu, örgütlenmenin nasıl sağlanabileceği, ayrıca çiftçilerin kendi mesleki örgütüne katılımında neden duyarsız oldukları, çiftçi örgütüne katılacak kişiler için üyelik koşullarının tespiti, çiftçi örgütlerinin gücünü ve etkinliğini etkileyen faktörleri, güçlü ve etkin çiftçi örgütleri için ilke ve stratejilerin belirlenmesi konusunda yapılacak araştırmalar son derece önem taşımaktadır.

Bu araştırma ile, Türkiye'de Ziraat Odalarının tarihsel gelişimi incelenerek, gelişmiş ülkelerden çiftçi örgütlenmesini başarılı biçimde gerçekleştirmiş olan Fransa, Almanya, Hollanda, Avusturya ve Japonya ele alınarak, bunların tabi olduğu yasal durumlar, örgütlenme biçimi, faaliyet alanları, çiftçiye sağladığı yararlar ortaya konulmuş ve bu ülkelerdeki örgütlenme biçiminden ülkemiz için yararlanılmıştır.

2.KAYNAK ÖZETLERİ

TZOB (1964), Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği'nin ilk yayınlanan Kanun ve Nizamnamesi olup, Kanunda Odaların ve Birliğin amaçları, görevleri, organları, seçimleri ve gelirleri vb. yer almakta, Nizamnamede ise Kanunun uygulanmasına ilişkin açıklamalar yapılmaktadır.

Ippolito, D.S.- Walker, T.G. (1980), Çıkar grupları ile siyasi partilerin ilişkilerini ele aldıkları çalışmalarında, özellikle ABD'de siyasi partilerle çıkar gruplarının çok yakın bir işbirliği içinde olduklarını vurgulayarak, siyasi partilerin devlet politikası ile çıkar gruplarının menfaatlerini belirli bir denge içinde tutmaya çalıştıklarını belirtmişlerdir.

Talim, M. ve Diğerleri (1981), Türkiye'de tarımda teşkilatlanmayı inceledikleri çalışmalarında Türkiye tarımındaki mevcut kuruluşların tanıtımı ve faaliyetleri değerlendirilerek Ziraat Odalarının daha verimli ve etkin bir yapıya ve işlerliğe kavuşturulmasına ilişkin öneriler getirmişlerdir. Ziraat Odalarının çiftçilerin mutlak temsilcisi durumuna gelmesi için yasal düzenlemelerin yapılmasını önermişlerdir.

Akçalı, N. (1981), Türkiye'de tarım kesiminin siyasi kuvvet olarak etkinliğini araştıran çalışmasında, siyasi kuvvet kavramı üzerinde durularak siyasi partiler ve örgütlenmiş baskı gruplarının siyasi kuvvet olarak etkinliklerini ortaya koymuştur. Türkiye'de tarım sektöründe yer alan resmi ve resmi olmayan kuruluşların da incelendiği çalışmada bu kuruluşların siyasi kuvvet olarak etkinlikleri değerlendirilmiştir. Çalışmada, Türkiye'deki çiftçi örgütlenmesinin nüfusa oranla siyasi ve ekonomik anlamda yeterli bir etkinlik gösteremediği bu nedenle bir çok sorunla karşı karşıya bulunduğu ifade edilmiştir.

Bobbio, N.-Texier, J. (1982), Sivil toplum modeli ile bireylerin kendi kendilerine yönlendirebildiklerini belirterek, sivil toplumun ekonomik ve sosyal ilişkileri belirlediğini ifade etmişlerdir.

Bianchi, R. (1984), Türkiye'deki siyasi gelişme ve çıkar gruplarını incelediği çalışmasında, Cumhuriyetten sonraki ekonomik ve siyasi gelişmelere zaman süreci içinde değindikten sonra çıkar gruplarının siyasi kanalları etkileme yollarını araştırmıştır.

TZOB (1988), Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun 1971 ve 1984 yıllarında bazı maddelerinin değiştirilmesi üzerine yeniden yayınlanan Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanun ve Nizamnamesi'dir.

Karacan, A.R. - Ersöz, Ő. (1989), Türk tarım sektörünün örgütsel yapısı ve yönetimini inceledikleri çalışmalarında, tarım sektörüne hizmet veren kamu, özel ve çiftçi kuruluşlarının genel durumunu ortaya koymuşlardır. Çalışmada mevcut kamu ve çiftçi örgütlenmesinin yeterli olmadığı vurgulanmıştır.

Gueslin, A. (1990), Ziraat Odaları ve Kooperatiflerin çalışma alanları ve faaliyetlerinin farklı olduğunu vurgulayarak, Ziraat Odaları ile kooperatiflerin bu farklılıklarının birbirini tamamlayıcı nitelikte olduğunu ve Avrupa'da genel olarak kooperatiflerin, Ziraat Odalarının içinden doğduğunu belirtmiştir.

Fincancı, Y. (1991), Sivil toplum kuramını, çoğulcu sivil toplum, asgari devletçi sivil toplum ve katılımcı sivil toplum olarak üç bölüme ayırmıştır. Bunlardan çoğulcu sivil toplumda, devlet ile toplumu tamamen ayrı iki varlık olarak kabul etmiştir.

Atılgan, T. (1991), Türkiye'de kırsal kesimdeki nüfusun sosyo-ekonomik açıdan örgütlenmesi ile ilgili çalışmasında planlı dönem öncesi ve planlı dönemde tarım ve çiftçilikle ilgili çalışmaları incelenmiştir.

IFAP (1992), Yeniliklerin çiftçilere ulaştırılması ve kendi kendini desteklemede Ziraat Odalarının rolü, kadın çiftçilerin Ziraat Odalarına katılımı ile çiftçi örgütü ve Hükümetin karşılıklı ilişkilerinde üstlenecekleri rolleri içeren IFAP'ın bu raporunda, Ziraat Odalarının, profesyonelce aktivitelerde bulunduğunu ve ulusal düzeyde tarıma sağladığı katkıları Hükümete göstermesi gerektiği belirtilmektedir. Hükümetlerinde, Ziraat Odalarının gelişmesi için doğru yasal, politik ve ekonomik çerçeveyi sağlaması konusunda durulmaktadır.

Erkan (1992), Dernekler, Sendikalar, Odalar, Federasyonlar ve benzeri kuruluşların demokrasi ve piyasa sistemi içindeki konumunu, karşılıklı etkileşim ve işleyişleri ile Türkiye'deki uygulamaların açıklandığı bu kitapta, "bu organizasyonların asıl işlevleri,

modern toplumun politik ve ekonomik alanında yoğunlaşmaktadır. Bu organizasyonlar politika alanında baskı grupları olarak ele alınmaktadır” denilmektedir.

Ball, J. (1992), Tarımdaki üretici organizasyonları ile ilgili gözlemlerini aktardığı çalışmada, üretici organizasyonlarının kuruluş amaçlarına ve başarılı çalışma etkenlerinin neler olabileceği konularına yer vermiştir.

Karacan, A.R. (1992), Çalışmada, ülke kalkınmasında tarım sektörünün önemine değinilerek sektörde yer alan kooperatifler, ziraat odaları, çiftçi birlikleri ve benzeri örgütlenmelerin kendilerinden bekleneni verebilmeleri için Türkiye’de uygun bir örgütlenme modeline, yapısal düzenlemelere, bu konuda eğitim çalışmalarına gereksinim bulunduğu vurgulanmıştır.

Aurejac, R. (1993), Fransa’daki mesleki amaçlı tarımsal örgütlerin tanıtıldığı çalışmada çiftçilerin mesleki örgütleri aracılığı ile doğrudan veya fikri alınmak suretiyle kendileri ile ilgili bütün alanlarda yönetimin içinde buldukları tespit edilmiştir.

Önen, K. (1993), Tarımsal kurumlardan yola çıkarak, Türkiye’de tarımsal örgütlenmenin gelişimini incelemiş, çiftçi kuruluşlarının en etkili olanlarının İskandinav ülkelerinde olduğunu belirterek, batı ülkelerinde tarım kesiminin siyasi öneminin çok fazla ve bu nedenle de iyi örgütlenmiş çiftçilerin sosyal ve ekonomik durumlarının diğer kesimlerden pek farklılık göstermediğini vurgulamıştır.

IFAP (1994), IFAP tarafından hazırlanan bu raporda da, Ziraat Odalarının esas işlevinin, çiftçilerin kollektif gücünü, statü ve nüfuzunu artırmak olduğu belirtilmektedir.

TZOB (1994), Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği’nin yasa ile verilen görevleri beklenen düzeyde yerine getirmek çiftçinin etkili katılımını sağlayarak, çiftçi - oda ilişkisinin güçlendirmek, çiftçilerin ulusal ve uluslararası düzeyde daha iyi temsil edilmelerini sağlamak ve mali yönden yeterli gelir kaynaklarına ulaşmak için 6964 sayılı kanunun yeniden düzenlenmesine ihtiyaç duyulmuş ve kanun değişiklik teklifi hazırlanmıştır.

Rosenhammer, W. (1994), Almanya'daki çiftçi örgütlenmesi ile ilgili çalışmasında, Almanya'daki Ziraat Odalarının görevlerinin Eyalet Kanunları ile belirlendiğini ifade etmiştir.

Haberg, B. (1995), Ziraat Odalarının reorganizasyonunda, çiftçinin, Ziraat Odalarına etkili bir şekilde katılımının önemli olduğunu söyleyerek, bunun için de kırsal halkın eğitiminin sağlanması gerektiğini ifade etmiştir.

Koçtürk, O.M. (1995), Türkiye'de tarım sektörünün temel problemlerinden olan örgütlenme konusunu özellikle çiftçi örgütlenmesi boyutuyla ele alarak, çiftçi örgütlenmesi Aydın, İzmir ve Manisa illerinde yapılan saha çalışması ile değerlendirilmiştir. Ülke genelinde ve araştırma alanında mevcut çiftçi örgütlerinin kuruluşu, faaliyetleri ve etkinliklerinde araştırıldığı bu çalışmada örgütlenme ile ilgili uygulamada karşılaşılan sorunlar, çiftçi örgütlerinin üyesi ve yönetiminde olan üreticilerinde katkılarıyla tespit edilmiş ve bazı AB ülkelerindeki çiftçi örgütlenmesi modelleri de dikkate alınarak daha etkin bir çiftçi örgütlenmesi sağlanması amacıyla bir model önerilmiştir.

Sonuçta genel bir değerlendirme yapılarak, Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği'nin etkili bir çiftçi meslek örgütü olabilmesi için öncelikle, Odaların tabi olduğu yasanın güncelleştirilmesi ve çiftçilerin Odalara üye olmayı özendirerek tedbirlerin uygulanması gerektiği belirtilmiştir.

3. MATERYAL VE YÖNTEM

Bu araştırmada, Türkiye’de tarım kesiminde büyük önem taşıyan çiftçilerin mesleki örgütü Ziraat Odalarının gelişme seyri tarihi perspektif içinde ele alınmıştır. Bu amaçla,, Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği'nin özel 1957 tarih 6964 sayılı Yasası ve Ziraat Odalarını ilgilendiren tüm yasalar, yönetmelikler incelenmiştir.

Türkiye Ziraat Odaları Birliği (TZOB)’nin de üyesi olduğu Uluslararası Tarım Üreticileri Federasyonu (IFAP)'na, araştırma hakkında bilgi verilerek, iki yılda bir gerçekleştirilen IFAP Genel Kurulu'nda hazırlanan az gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde "Çiftçi organizasyonlarına" ilişkin raporlar istenerek, bu raporlardan yararlanılmıştır.

Ayrıca Türkiye'nin 471 ilçesinde kurulu Ziraat Odalarına mektup ile anket formu gönderilmiştir. Ziraat Odası Başkanları tarafından doldurulacak bu anket formlarında, üyelik hareketlerine, Ziraat Odası yönetim kadrolarına, Ziraat Odasının görevlerine, Oda-çiftçi, Oda-Oda ve Oda-Ziraat Odaları Birliği ilişkilerine ve Odanın, diğer kurum ve kuruluşlarla özellikle kooperatiflerle ilişkilerine, finansman kaynaklarına ve Ziraat Odaları Birliği'nden beklentilerine ilişkin bilgi derlenmiştir.

471 Ziraat Odasından %62.2'sini oluşturan 293 Ziraat Odası anket sorularını yanıtlamıştır.

Ziraat Odaları bakımından Türkiye dokuz bölgeye ayrılmıştır. Bu bölgeleri tarımsal yapı itibariyle temsil eden ve Ziraat Odası bulunma özelliği de aranarak üçer ilçe seçilmiştir. Bu ilçelerde Ziraat Odalarına üye olan üçer çiftçi ile yüzyüze anket yapılmıştır. Böylece Ziraat Odasına üye 72 çiftçi ile anket yapılmıştır. Bu anket ile, Çiftçi-Oda ilişkileri ve Çiftçilerin Ziraat Odalarından beklentilerine ilişkin görüşleri temin edilmiştir.

1994 yılından itibaren çeşitli kamu kurum ve kuruluşları tarafından bazı ürün ve girdilere verilen avans, kredi, sübvansiyon, prim vb. ayni ve nakdi destek unsurlarından yararlanabilmek için çiftçilerden, çiftçi olduklarını belgeleyecek “Çiftçilik belgesi” istenmesi bütün çiftçilerin, Ziraat Odalarına üye olmasını gerektirmiştir (1). Bu nedenle anket yapılan ilçelerde üye olmayan çiftçi tespit edilemediğinden bunlarla anket yapılamamıştır.

Türkiye Ziraat Odaları Birliği tarım bölgeleri ve anket yapılan ilçeler aşağıdadır:

1. Bölge- Orta Kuzey Anadolu Bölgesi

İller: Ankara, Bilecik, Bolu, Çankırı, Çorum, Eskişehir, Kırşehir, Kütahya, Kırıkkale, Yozgat.

Anket yapılan ilçeler: Çorum İli Merkez Ziraat Odası ve İskilip Ziraat Odası, Eskişehir İli Merkez Ziraat Odası.

2. Bölge- Ege Bölgesi

İller: İzmir (Merkez), Aydın, Burdur, Denizli, Manisa, Muğla.

Anket yapılan ilçeler: İzmir İli Konak Ziraat Odası, Manisa İli Merkez Ziraat Odası ve Aydın İli Merkez Ziraat Odası.

3. Bölge- Marmara Bölgesi

İller: İstanbul (Merkez), Balıkesir, Bartın, Bursa, Çanakkale, Edirne, Karabük, Kırklareli, Kocaeli, Sakarya, Tekirdağ, Yalova, Zonguldak.

Anket yapılan ilçeler: Balıkesir İli Merkez Ziraat Odası, Tekirdağ İli Çorlu Ziraat Odası ve Malkara Ziraat Odası.

4. Bölge- Akdeniz Bölgesi

İller: Adana (Merkez), Antalya, Gaziantep, Hatay, İçel, Kilis, Osmaniye, Kahramanmaraş.

Anket yapılan ilçeler: Adana İli Yüreğir Ziraat Odası ve Seyhan Ziraat Odası, Antalya İli Merkez Ziraat Odası.

5. Bölge- Doğu Anadolu Bölgesi

İller: Erzurum (Merkez), Ağrı, Ardahan, Bayburt, Erzincan, Iğdır, Kars, Gümüşhane.

Anket yapılan ilçeler: Doğu Anadolu Bölgesine gidilememiştir. Bu nedenle yüzyüze anket yapılamamış, Kars İli Merkez Ziraat Odası ve Ağrı İli Merkez Ziraat Odası ile Tutak Ziraat Odası Başkanlarına anket formu gönderilerek, bilgi istenmiştir. Ancak hiçbir yanıt alınamamıştır.

6. Bölge- Güneydoğu Anadolu Bölgesi

İller: Diyarbakır (Merkez), Batman, Bingöl, Bitlis, Hakkari, Mardin, Muş, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak, Van.

Anket yapılan ilçeler: Şanlıurfa İli Merkez Ziraat Odası, Batman İli Merkez Ziraat Odası ve Siirt İli Kurtalan Ziraat Odası.

7. Bölge- Orta Doğu Anadolu Bölgesi

İller: Sivas (Merkez), Adıyaman, Amasya, Elazığ, Malatya, Tokat, Tunceli.

Anket yapılan ilçeler: Amasya İli Merkez Ziraat Odası ve Merzifon Ziraat Odası, Sivas İli Merkez Ziraat Odası.

8. Bölge- Orta Güney Anadolu Bölgesi

İller: Konya (Merkez), Afyon, Aksaray, Karaman, Kayseri, Nevşehir, Niğde, Uşak, Isparta.

Anket yapılan ilçeler: Konya İli Karatay Ziraat Odası ile Çumra Ziraat Odası ve Nevşehir İli Merkez Ziraat Odası.

9. Bölge- Karadeniz Bölgesi

İller: Samsun (Merkez), Artvin, Giresun, Kastamonu, Rize, Sinop, Trabzon.

Anket yapılan ilçeler: Samsun İli Merkez Ziraat Odası ve Bafra Ziraat Odası, Rize İli Çayeli Ziraat Odası.

Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nin kurulduğu günden bu yana Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nde çalışan iki kişi, en az 25 yıldır Birlik'te çalışan bir kişi ve bir yönetim kurulu üyesi ile yüzyüze anket yapılarak, Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği'nin görevlerine, faaliyet alanlarına, finansmanına, işleyişine, organizasyon yapısına, Ziraat Odaları Birliği'nin, oda, hükümet, kamu kurum ve kuruluşları, çiftçi örgütleri ve diğer sivil toplum örgütleri ile temaslarına ilişkin bilgi alınmıştır.

(1) Anket formunu yanıtlayan 293 Ziraat Odasından bir kısmı üye sayısını bildirmiş, bir kısmı yeniden hiç üye kaydolmamış ve eski üyelere hiçbiri üyelikten çıkarılmamış (ölüm, çiftçilikten vazgeçme) gibi üye sayısı beyan etmiş, 178 Ziraat Odası ise anket formunu yanıtlamadığından Ziraat Odalarının üye sayısını kesin olarak tespit etmek mümkün olamamıştır.

Uluslararası Tarım Üreticileri Federasyonu'na üye 30 çiftçi örgütüne anket formu gönderilmiştir. Ancak 8 çiftçi örgütünden yanıt gelmiştir. Yanıtlardan dördü farklı alanda faaliyet gösteren çiftçi örgütlerinden gelmiş olup, alınan yanıtlar çalışmanın amacına uygun düşmediğinden değerlendirilmemiştir (İsrail- The Farmers' Federation of Israel, Hollanda- Central Farmers' Organizations, Belçika- Belgian Farmers' Union, Almanya- German Farmers Association). Gerek anket formlarının doldurulması, gerekse kanun ve çeşitli dökümanlarla bu anket formlarını destekleyen Ziraat Odalarının incelenmesine özel önem verilmiş, sadece anket formlarını dolduran Ziraat Odalarından, bulgu ve öneriler kısmında yararlanılmıştır (Fransa- Permanent Assembly of the Chambers of Agriculture, Avusturya- National Farmers' Federation, Almanya- Hannover Chamber of Agriculture, Hollanda- Hollanda Tarım Ateşeliği'nden bilgi alınmıştır, Japonya- National Chamber of Agriculture). Uluslararası Tarım Üreticileri Federasyonu Üyesi çiftçi örgütlerine gönderilen anket formu ile ülkelerinde hangi tip örgütlenmelerin bulunduğu her birinin çalışma alanları, üyelik hareketleri, görevleri, Ziraat Odalarının, Hükümet, diğer kuruluşlar ve sivil toplum örgütleri ile çiftçi örgütleri arasındaki ilişki ve organizasyon yapısına ilişkin veri toplanmıştır. Yapılmış olan bu incelemelere dayanarak Türkiye'deki Ziraat Odaları ile ilgili değerlendirmeler yapılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

4. SİVİL TOPLUM ÖRGÜTLERİ ve MESLEK KURULUŞLARI

4.1. Sivil Toplum ve Sivil Toplum Örgütlerinin Oluşumu

Sivil toplum kavramı, Batı'dan aldığımız siyasetle ilgili kavramlar arasında yanlış yaratan bir kavram olmuştur. Kavramın karşısı çoğu kez sanıldığı gibi "askeri toplum" değildir. "Sivil toplum"daki "sivil" sözcüğü, şehir hayatının beraberinde getirdiği hakları ve yükümlülükleri ifade etmektedir. Batı Avrupa'da erken ortaçağda hiçbir varlık gösteremeyen şehirler, 12 nci yüzyıldan itibaren ticaretin ve tarımın gelişmesiyle birlikte canlanmaya başlamış, şehirlerin önem kazanmaya başlamasıyla, şehir hayatını düzenleyen Roma Hukuku yeniden kullanılmıştır (Mardin 1983). Fakat, bu canlanmanın beraberinde getirdiği "sivil" köklü kavram ve uygulamalar, yepyeni bir dinamik oluşturmuştur. 17 nci ve 18 nci yüzyılda Batı düşünürleri arasında "sivil" kavramının artık "hürriyetlerden" söz açıldığında kullanıldığı görülmektedir.

"Sivil toplum" kavramı, ekonomik ve toplumsal ilişkileri belirtmekte ve "kişisel özgürlük ve mülkiyetin korunması" ilkesinde asıl karakterini bulmaktadır. Sivil toplum modelini savunanların anlayışlarının temelinde, devletin müdahalesi dışında kalmış ve bireylerin kendi kendilerini yönlendirebildikleri bir alan yatmaktadır (Bobbio ve Texier 1982). Bu görüşe göre, bireylerin kendi yaşamlarını yönlendirmeleri ve kendilerini doğrudan ilgilendiren her alanda kararlara katılımları sivil toplumun taşıdığı önemli bir potansiyel olmaktadır. Böyle tanımlanmakla, sivil toplum, demokratik yapıların ve demokrasi mücadelesinin alanı haline gelmektedir. Çünkü demokrasi ancak, politik iktidar karşısında sivil toplumun geliştirilmesi, toplumsal iktidarın güçlendirilmesi ile sağlanabilir (Savran 1987). Demokrasinin, toplum ve devletin ayrı yapılar olduğunun kabul edilmesiyle, toplumsal alanda belirecek hak istekleri ve bu istekler çerçevesinde oluşan özerk gruplaşmalarla gelişebilmesi mümkündür.

"Sivil toplum", sadece ekonomik çıkarların alanı olmayıp, hukuksal ve etik öğeleride içeren bir alandır. Diğer bir deyişle, bireysel özgürlükler ve kitlese katılı alanı olmasının yanı sıra, 20 nci yüzyılın ikinci yarısında Batı'da ortaya çıkmış olan yeni toplumsal hareketlerde, feminizm hareketi, barış hareketi, anti-nükleer hareket, çevrecilik, ırkçılığa karşı mücadele gibi, tabanı sınıfsal olmayan ama çeşitli baskı biçimlerini sorgulayan hareketler de sivil toplum içinde ortaya çıkmıştır (Savran 1987).

Sivil toplum, genel olarak, bugün Batı'nın çeşitli endüstrileşmiş toplumlarında gözlemlenen demokratik yapıyı, devlet kurumlarının dışında, toplumun kendi kendini yönlendirme geleneğini anlatmaktadır. Kavram böyle bir tanım içinde ele alındığında, Türkiye'de uzun süredir yaşanan "Batılılaşma" hareketinin de bir anlamda, "sivil toplum"a varma gibi bir özlemle iç içe ilerlediği söylenebilir. Ancak, bu özleminin, "Batılılaşma" deyiminin daha dolaysız biçimde içerdiği "teknolojik üstünlük", "sağlam ekonomik yapı", "maddi refah" gibi kavramlar kadar vurgulu olmadığı da görülmektedir. Diğer yandan, "Batılılaşma"nın dolaysız hedefi olmamakla birlikte, öncelikle erişilmek istenen maddi rahatlığın yanında "sivil toplum" yaşama tarzının da ulaşılabilecek bir model olması kaçınılmazdır.

Özellikle Cumhuriyetle birlikte, bu hedefe erişebilmek için bilinçli denebilecek çabalara girildiği görülmektedir. Cumhuriyet rejiminin kendisi ve onun yaşayışının temellerini düzenleyen anayasa, "sivil toplum" kavramına uygun toplumsal biçimlenmelerdir(1).

Cumhuriyetin özellikle belirli yasal düzenlemeleri Türkiye'de bir "sivil toplum"un oluşturulabilmesi için gerekli ortamın temellerini atmaktadır. Bu yasal düzenlemeler arasında Medeni Kanun ile Ceza Kanunu sayılabilir (Anayasa'dan sonra). Ceza Kanunu, tarihimizde ilk olarak, suç kavramını sistematikleştirir ve ayrıca suçlunun psikolojisi kavramını gündeme getirmektedir. Medeni Kanun ise, bireyler arası ilişkileri ve özellikle aile kurumunu çağdaş ilkelere göre yeniden düzenlenmesi bakımından "sivil toplum" için elverişli bir zemin oluşturur. Her iki yasa da aslında Batı toplumlarından alınmıştır ve Türkiye'de uyum için bazı değişikliklerden geçirilmişlerdir. Başka Avrupa ülkelerinde görülen benzer yasalarla karşılaştırıldığında bunlar, İtalya'nın Ceza Kanunu ile İsviçre'nin Medeni Kanunu- en ileri örnekler değildir. Ancak, Türkiye'nin geleneksel yapısında ilerici, en azından değiştirici etkileri olmuştur. Değiştirici nitelikleri, varolan toplumsal ilişkileri farklı türden yeni toplumsal ilişkilere dönüştürmeyi amaçlamalarında gözlemlenebilir (Belge 1983).

Daha sonra, çok partili politik düzene geçilmesiyle birlikte politik partilerin ortaya çıkması, daha yakın dönemlerde çeşitli meslek kuruluşlarının, sendikaların, derneklerin

(1) Gerçi Batı'da "sivil toplum" olarak sınıflandırdığımız toplumlar arasında monarşiler de bulunmaktadır, ancak bu monarşilerin varlığının eski mutlakiyetçi yönetim biçimleriyle herhangi bir ilişkisi kalmamıştır ve bir gelenek, bir simge olarak yaşadıkları için "sivil toplum" kurumlarıyla çelişmemektedirler.

oluşması, yine "sivil toplum" yapısı içinde görülen kurumların benzerlerini Türkiye'de de yaratmıştır. Bütün bunlara rağmen, Türkiye'de, Batı Avrupa'da görülen "sivil toplum" aşamasının gerçekleşmiş olduğunu söylemek güçtür.

Çağdaş anlamda üç sivil toplum kuramından söz edilmektedir. Çoğulcu sivil toplum, asgari devletçi sivil toplum ve katılımcı sivil toplum (Fincancı 1991).

Çoğulcu sivil toplum, çoğulcu demokrasiden hareketle toplumda çıkar gruplarının aktif varlığına dayanmakta, devletten ayrı bir toplumun varlığını savunmaktadır. Buna göre, devletin asgariye indirilmesi değil, çıkar grupları yoluyla devletin etkilenmesi söz konusu olmakta ve devlet ile toplum, adeta tamamen ayrı iki varlık olarak kabul edilmektedir. 2. Dünya Savaşı'ndan sonra gündeme gelen bu görüşe göre, temel hak ve özgürlükler için çıkar grupları, baskı grupları ve meslek kuruluşları yoluyla devletin sınırlandırılması zorunludur. Baskı ve çıkar grupları, güçleri oranında devleti etkileyecekler ve böylece devletle toplum arasında bir denge kurulabilecektir.

Hayek'in katkılarıyla formüle edilmiş olan "asgari devletçi sivil toplum" kuramı, devleti asgariye indiren ve devlete sadece yasama, yürütme ve zor gücünü kullanma yetkisi veren, toplumda var olan "kendiliğinden düzen" in işleyişini sağlayan, bir örgüt olarak tasarlayan, bir görüştür. Hayek iki tür düzenin varlığına işaret etmekte ve bunların "kendiliğinden doğan düzen" ile "yapma düzen" olduğunu belirtmektedir. Bu formülasyona göre devletin görevi kendiliğinden olan düzenin işlemesine elverişli bir çerçeve kurmak ve önündeki engelleri kaldırmaktan ibarettir. Bu analizdeki "kendiliğinden olan düzen", sivil toplumu anlatmaktadır ve böyle bir ortamda devlet "asgari" bir devlet olarak ortaya çıkmaktadır.

1968'lerden itibaren ortaya çıkan "katılımcı sivil toplum" kuramı, katılımcı demokrasi düşüncesinden doğmuş ve yönetime katılma, siyasal katılma, kararlara katılma gibi toplumun aktif şekilde devlet faaliyetlerine katılımını öne almıştır. Bir bakıma doğrudan demokrasi ile temsili demokrasinin karmasından oluşan bu kuram, devletle toplumun iç içeliğine dayanmakta ve halkın siyasete bizzat taşınmasını savunmaktadır (Dursun 1996). Devlete ve devletin toplum üzerindeki egemenliğine karşı çıkmadan halkı, devlet ve siyasal faaliyetlerin içine daha aktif şekilde dahil etmektedir.

4.2. Sivil Toplum Örgütü Meslek Kuruluşları

Sivil toplum örgütlerini bir yerde demokratik gelenekler içinde sivil toplum geleneklerini savunan ve sivil geleneklerin siyasal, ekonomik ve sosyal yaşama egemen olması için çabada bulunan örgütler olarak tanımlayabileceğimiz gibi, sivil toplumlarda, sivil toplum geleneklerini yaşatan ve güçlendiren kurumlar olarak da tanımlayabiliriz (Karacan 1997).

Demokrasinin sigortası olan sivil toplum örgütlerinin sağlıklı gelişebilmeleri ise kuruluş neden ve amaçları doğrultusunda bilinçli üyelere sahip olarak, ilgi alanları doğrultusunda baskı grubu haline gelmeleri ile olanaklıdır.

Kışlalı'nın tanımı ile "Siyasi partilerin tersine baskı grupları iktidarı doğrudan ele geçirmek amacını taşımazlar." Siyasal iktidarı dışardan etkileyerek, kendi çıkarları ya da görüşleri doğrultusunda kararlar alınmasını ve uygulamalar yapılmasını sağlamaya çalışırlar (Kızgıncaya 1996).

Sivil toplum örgütleri olan meslek kuruluşları, sendikalar vb. organizasyonlar modern çoğulcu toplumun vazgeçilmez unsurları olarak ortaya çıkmıştır. Sözkonusu bu organizasyonlar, insanlar arasındaki sosyal ilişkilerin kurumlaşmış biçimleri olmaktadır. Bu nedenle bu organizasyonlar, sosyolojik açıdan, "sosyal organizasyonlar" olarak da adlandırılırlar. Ancak bu organizasyonların asıl işlevleri, modern toplumun politik ve ekonomik alanında yoğunlaşmaktadır. Bu organizasyonlar politika alanında "baskı grupları" olarak ele alınmaktadır. Çünkü bunlar, belli amaç ve isteklerini gerçekleştirebilmek için politik kanalları işleterek, politik karar birimleri üzerinde baskıda bulunmaktadır. Bu organizasyonların, politik karar birimleri üzerinde baskı grubu olarak ön plana çıkmasının gerisinde, bunların ekonomik çıkarları vardır. Bu nedenle çoğu kez "ekonomik çıkar grupları" olarak da adlandırılmaktadır (Erkan 1992).

Türkiye'de meslek kuruluşlarını "dernekler" ve "odalar" olmak üzere iki grupta ele almak mümkündür. Bu iki kuruluş, temelde belli bir mesleğin üyelerini bir örgütsel çatı altında toplamaları bakımından benzeşmektedir. Ancak, aralarında kuruluşları, devlet ile olan ilişkileri ve üyelik koşulları bakımından farklar vardır (Öncü 1983).

Odalar, hukuk dilinde "kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşları" şeklinde tanımlanan, bazı kamu görevleri ile yükümlü ve buna bağlı olarak kamu hukukundan doğan haklara sahip olan kurumlardır. Bu durumda bir meslek kuruluşunun dernek olmaktan çıkıp "oda" haline gelmesi, bu mesleğin faaliyet alanında devletin yerine getirmekte olduğu ve olacağı bazı görevleri ve buna eş düşen yetkileri devralması ve böylece özel bir kuruluş tanımından çıkarak, bir kamu meslek kurumu niteliğini kazanması anlamına gelmektedir (Güney 1983). Bu ise, ancak, özel bir yasa çıkarılması yoluyla gerçekleştirilebilmektedir. Meslek odaları, kanunla kurulmuş, hukuki yapıları ve organları yasayla belirlenmiş, meslek grubunun özel çıkarlarını gözetmenin yanısıra, mesleğin faaliyet alanında kamu yararını korumak, bu amaçla yapılacak düzenlemeleri ve denetimi gerçekleştirmekle sorumlu kılınmış kuruluşlardır.

Odalar ve mesleki dernekler, devlet ile olan ilişkilerin yanısıra ve buna bağlı olarak üyelik koşulları bakımından da önemli farklar göstermektedirler. Mesleki dernekler gönüllü kuruluşlar olup, bunlara üyelik zorunlu değildir. Odalara ise kayıt koşulu vardır ve odası olan bir meslekte üye olmadan mesleki faaliyette bulunmak yasaklanmıştır. Böylece meslek odasına kaydolmak, aynı zamanda o meslekte çalışma hakkına sahip olmak anlamına gelmektedir. Bu tür bir kayıt zorunluluğunun varlığı, odaya mesleğe giriş koşullarını belirleme ve denetleme olanağını vermektedir. Oda, kaydolmadan mesleki faaliyette bulunanlar hakkında yasal işlemler başlatabileceği gibi, meslek ahlakına uygun olmayan davranışları saptanan üyelere meslekten ihraca kadar giden disiplin cezaları uygulayabilmektedir.

Ancak, 6964 Sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nda "üyelik zorunludur" hükmünün yer almasına rağmen tarım kesiminde, çiftçilerin, meslek kuruluşu olan Ziraat Odalarına üyelik zorunluluğu geçerli değildir. Çünkü bu Yasada, üye olunmadığı takdirde yaptırım sağlayacak bir hüküm bulunmamaktadır.

Ayrıca odalar ve mesleki dernekler arasında gelir kaynakları bakımından da önemli ayrılıklar vardır. Odalar, kamu adına mesleki faaliyetleri denetlemekle sorumlu kuruluşlar olarak, üye ödentilerinin yanısıra kayıt ücretleri, para cezaları, çeşitli resim ve harçlar, gerekli resmi belgelerin düzenlenmesi karşılığı ücretler gibi bazı kamu hukukuna dayanan gelir kaynaklarına sahiptir.

Türkiye'de oda olarak bilinen kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının belli başlı örnekleri Ticaret ve Sanayi Odaları, Ticaret Borsaları, Barolar, Tabip Odaları, Mühendis ve Mimar Odaları, Ziraat Odaları gibi kuruluşlardır. Farklı dönemlerde, değişik kuruluş kanunlarıyla oluşturulan bu odaların yasa ile belirlenen organları ve teşkilatlanmaları, mesleğin özelliklerini yansıtır. Ancak genel düzeyde, tüm bu kuruluşların teşkilatlanmasında ortak bazı özellikler vardır. Bunlardan birincisi, yerel düzeyde en küçük birimler olan temsilcilik ve şubelerden, oda ve odalar birliklerine kadar uzanan bir yapılanmadır. Bu yapılanmanın temel taşı oluşturulan oda, genellikle belli bir yöre sınırları içinde çalışan meslek mensuplarını biraraya getirir. Birlikler ise en üst düzeyde yerel birimleri ulusal düzeyde temsil eden kuruluşlardır. Böylece bir meslek grubunun odalar bünyesinde toplanması, aynı zamanda ülke çapında örgütlenmesini beraberinde getirmektedir.

İkinci ortak özellik ise, odaların bazı kamu görevleri ile yükümlü, üyeleri üstünde kamu hukukundan doğan bazı haklara sahip olmalarına karşın, temsili kuruluşlar olarak örgütlenmiş olmalarıdır. Gerek odaların gerek odalar birliklerinin idari organlarının kendi üyeleri arasından ve üyeleri tarafından seçilmesi çok temel ve demokratik yönetim ve işleyişi öngören bir özelliktir (Öncü 1983)

Aynı anda hem kamu hizmetlerinin yerinden yönetiminin bir uzantısı ve hem de bir mesleğin özel çıkarlarının koruyucusu olan, kamu hukukundan doğan bazı yetki ve haklarla donatılmış olmakla birlikte temsili kuruluş niteliklerini taşıyan odalar, ülkemizde devlet ile sivil toplum arasındaki ilişkilerin şekillenmesinde önemli bir halka oluşturmaktadır.

5. TARIM KESİMİNDE ÖRGÜTLENME ve ZİRAAT ODALARI

5.1. Tarım Kesiminde Örgütlenme ve Örgütlenmenin Fonksiyonları

Genel anlamda, kişi ve kurumların, birlikte hareket etme sorunlarını dile getirme, birlikte üretme, buna bağlı hizmetleri yerine getirme amacıyla biraraya gelmeleri örgütlenme olarak tanımlanabilir (Rehber 1993).

Ülkemizde her meslek grubu, kendilerinin ekonomik ve sosyal alanlardaki haklarını korumak ve yararlarını geliştirmek amacı ile örgütlenmişlerdir. Bu oluşum, toplumda bir zorunluluk haline gelmiş olup, buna olan ihtiyaç bütün ülkelerde geçerlidir. Bu bağlamda tarım sektörü, kaynakların sınırlı olması, önemli ölçüde doğa koşullarına bağlı bulunması, piyasa koşullarına uyum sağlamada yeterince esnek olmaması, ürünlerin korunması, depolanmasının zor olması ve üretim-tüketim zincirinde üreticilerin yeterince etkili olamamaları gibi temel niteliklerinden ötürü, kuramsal açıdan üretici örgütlenmesini gerekli kılmaktadır. Genelden özele, hangi gelişmeci teknolojik yada ekonomik paketler uygulanmaya çalışılırsa çalışılsın, beklenen sonuçların alınması için üreticiler örgütlenmelidir.

Özellikle, tarım işletmelerinin küçük ve dağınık, üretimin yetersiz ve düşük, çiftçilerin teknik bilgileri ve teşebbüs fikrinin tam gelişmemiş, üretim araçlarının yetersiz, sermayenin kıt, yatırımların yetersiz, düzensiz ve teşviksiz, tarımsal ürünlerin değerlendirilmesi ve pazarlanmasının plansız, tarım nüfusunun yüksek ve satınalma gücünün düşük, olduğu tarım sektöründe kalkınmayı ancak örgütlü çiftçi toplumu başarabilecektir.

Örgütlenmenin işlevleri:

- Örgütlenme ve örgütlü toplum, herşeyden önce demokratik yapı ve düzenin vazgeçilmez unsurlarıdır.
- Toplumdaki bireylerin yönetime ve karar verme sürecine katılmalarını olanaklı kılar.
- Küçük işletmelerin olumsuzluklarını ortadan kaldırır.
- Korumacılık önlemlerinin kaldırılması gerekliliğinin tartışıldığı günümüz ekonomik ortamında, yarışmaya dayalı pazar yapısı içinde, tarımsal ürünleri üreten çiftçinin, tarıma

dayalı sanayide yer alan küçük işletmelerin yarışmaya hazırlanmasında önem taşır (Rehber 1993).

-Tarım nüfusunun, bulunduğu yerde tarımsal sanayiye kaydırılmasında önemlidir (Anonim 1981).

-Tarım politikalarının oluşturulması ve yürütülmesinde üretici katkısını sağlar.

-Tarıma ait veri ve bilgilerin sağlıklı bir şekilde elde edilmesinde de, etkin bir örgütlenmenin sağlayacağı yarar açıktır.

5.2. Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Tüzük ve Kanunları

5.2.1. Ziraat Odalarının kuruluşu ve 1881 yılı Ziraat Odaları Nizamnamesi(*)

Osmanlı toplumunda Oda fikri, batılılaşma hareketleri ile birlikte gündeme gelmiştir. 1856 tarihli Islahat Fermanı gereği nizamnameler yayınlanıp, Odalar kurulmaya başlanmıştır. Bu dönemde "kurumsal gelişme" alanında atılan önemli adım, tarımsal gelişmeyle ilgilenecek özel kurumlar olarak "Ziraat ve Ticaret Odaları"nın kurulmasıdır (Anonim 1965). 1876 yılında hazırlanan Ticaret ve Ziraat Meclisi ile ilgili nizamnameye göre, ilk olarak İstanbul'da ve daha sonra diğer illerde birer "Ziraat ve Ticaret Cemiyeti" kurulacaktı. Ancak bu nizamnamenin uygulamaya konmamış olması nedeniyle 1880 yılında bu alanda yeni bir düzenleme yapılmıştır.

Bunun üzerine 1881 yılında Ziraat Odaları Nizamnamesi çıkarılmıştır. Bu Nizamnameye göre, başkentte (İstanbul) ve illerde birer Ziraat Odası kurulacaktı ve üyelik genellikle fahri olacaktı. Odaların, İstanbul'da 24, il merkezlerinde 12, sancaklarda 8 ve kazalarda 4 üyesi bulunacaktı. Oda üyelerini 25 yaşından büyük "tarımla uğraşan ve maddi imkanı olanlar" arasından mahalli idare meclisleri seçecekti. Görev süreleri 4 yıl olan üyeler ayda en azından iki kez toplanacak ve kararlarını çoğunlukla alacaklardı.

Odaların görevi her türlü tahılların, meyve ve orman ağaçlarının geliştirilmesi ve hayvan cinslerinin ıslahı gibi tarımsal gelişmeye ilişkin konularda görüşmeler yapmak ve alacakları kararları Ticaret ve Ziraat Bakanlığı'na bildirmektir. Bu Odalar kısa sürede yaygınlaşarak İmparatorluğun birçok önemli tarım bölgesinde kurulmuştur.

(*) Ziraat Odaları Nizamnamesi, 29 Recep Sene 297 Tarihli Düstur (Zeyl), s.85.

Ziraat Odaları, kuruluşlarını gerçekleştirdikleri 1881 yılından itibaren İmparatorluğun Anadolu ve Rumeli kesimlerinde, sayılarını 99'a çıkarmışlardır. Fakat, bu nizamname hükümlerine göre kurulan Ziraat Odalarından kuruluş yıllarından itibaren, statüsünün icraya yönelik olmaması nedeniyle beklenen hizmet alınmamıştır. Bu nedenle, kuruluşun kapsam ve amacı değiştirilmiştir.

5.2.2. Ziraat Odaları 1912 tarihli Nizamnamesi(*)

1912 yılında yeni bir nizamname çıkarılmıştır. Bu Nizamnamede, Ziraat Odalarının kuruluşunu yaygınlaştırmak amacıyla, ilçe merkezlerinde de Ziraat Odalarının kurulması öngörülmüştür. Bu nizamnameye göre, üyelik fahri olacaktır. Ziraat Odalarının bulunduğu yerlerde yazışmalar yapmak üzere, ücreti, Ziraat Bakanlığı'nca ödenen katip tayin edilecekti. Ayrıca mahalli ziraat ve orman mühendisleri ile veteriner hekimleri, Ziraat Odalarının tabi üyesi olacaklardı. Ziraat Odalarının görevleri genişletilerek, "Ziraat Odaları tohumları ıslah ve yenilemek, yerli hayvanları ıslah etmek amacıyla damızlık hayvanlar temin etmek, gerekli tarım araç-gereçlerinin çoğaltılmasına çalışmak, bataklıkları kurutmak, sulama ve ağaçlandırma işlerini yürütmek, bu konularda raporlar hazırlamak, mahalli arazi ve iklimine uygun olarak sütçülük, ipekçilik, tavukçuluk, arıcılık vb. faaliyetleri teşvik etmek, hastalık ve zararlı haşarelerle mücadele etmek ve gerekli önlemi almak, üreticiye, Ziraat Bankalarından gerekli krediyi sağlamada yardımcı olmak, ziraat sergileri düzenlemek, ziraat okulları kurmak gibi işleri yapmak yanında, sendikalar kurmak" gibi bir işlevi de yüklenmişlerdi.

Ziraat Odaları, 1931 yılına kadar oluşumlarından istenen amacın gerçekleşmesini mümkün kılacak bir varlık ve faaliyet gösterememişlerdir. Hiç şüphe yok ki, bunda, Odaların aktif teknik elemanlardan ve gelir kaynaklarından, ayrıca gerekli kanuni yetkilerden mahrum bulunuşunun büyük rolü olmuştur.

Nitekim 1931 yılında yapılan Birinci Ziraat Kongresi'nde de Ziraat Odalarının gelişmemesi başlıca aşağıdaki faktörlere dayandırılmıştır (Anonim 1983):

-Odaların kuruluş ve çalışmalarının bir yasaya dayalı olmayışı,

(*) 17 Mayıs 1328 tarihli Ziraat Odaları Nizamnamesi, Neşri 31 Mayıs 1328- Takvimi Vakayı, No:1151 Düstur, tertip:II, cilt:4, s.541.

- Örgütlenme yetersizliği,
- Üyeliğin gönüllü olması,
- Odaların sağlam ve yeterli bir mali kaynağının olmayışı ve üyelik aidatlarının tahsil edilemeyişi,
- Odaların üst örgütünün bulunmayışı,
- Teknik eleman noksanlığı.

Bu nedenler dolayısıyla, Ziraat Odalarının bu dönemdeki uğraşı ve faaliyetleri sadece bazı kanunların kendilerine verdiği formalite türünden işlerin görülmesinden ibaret kalmıştır. Halbuki, Batı ülkelerinde olduğu gibi Ziraat Odalarının, tarım kesiminde iş ve meslek ahlak ve disiplinini korumak, dayanışmayı gerçekleştirmek, tarım işlerinin genel çıkarlarına uygun olarak gelişmesine, tarımsal üretimin planlanması ve üretimin artmasına, ürün kalitesinin iyileşmesine, çiftçi çıkar ve haklarının korunmasına, üreticinin kalkınmasına çalışmak, tarım politikasını oluşturmak gibi amaçlarla çalışmaları ve bu amaçların gerçekleşmesi için görev ve yetkilerle donatılması gerekiyordu.

İşte böyle bir düşüncenin sonucunda, kendini uzun zamandan beri hissettiren gerekliliğin ve zorunluluğun gereği olarak, gerek Odaların kuruluş ve çalışma sistemini demokratik bir anlayışa oturtmak, gerekse Odaları işler hale getirip, ülke tarımı, hatta ülke ekonomisi için yararlı olabilmesi amacıyla Ziraat Odaları Birliği Kanun Tasarısı hazırlanmıştır (Anonim 1965). 10 Nisan 1953 tarihinde Tarım Bakanlığı'nca hazırlanarak TBMM'ye sunulan Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanun Tasarısı 15 Mayıs 1957 yılında kabul edilmiştir.

5.2.3. 6964 Sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu(*)

Ziraat Odalarının yasal bir çerçeve içinde kurulup, çalışmalarını sağlayacak 6964 sayılı Kanun,

- 1) Ziraat Odaları
- 2) Ziraat Odaları Birliği
- 3) Ortak Hükümler olmak üzere üç bölümden oluşmaktadır.

(*) Resmi Gazete ilanı:23.5.1957 - Sayı:9614 Kanun No:6964

Yasaya göre Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği, tüzel kişiliğe sahip, kamu yararına çalışan bir meslek kuruluşudur. Ziraat Odalarında teşkilatlanma ilçe, il ve merkez düzeylerindedir. Köy düzeyindeki faaliyeti sadece ilçe kuruluna gönderilecek delegelerin seçimi ile ilgilidir.

6964 sayılı Kanunun birinci maddesinde öngörüldüğu üzere meslek hizmetleri görmek, tarımın her alanının genel yararlarına uygun gelişmesine, üreticinin kalkınmasına, devletin tarım program ve politikasının gerçekleşmesine çalışmak, tarım kesiminde iş ve meslek dayanışmasını, her türlü tarım işleriyle uğraşanların hak ve çıkarlarını korumaya çalışmak, amacıyla kurulan Ziraat Odalarının görev alanı çok genişdir.

Odaların görevleri 6964 sayılı Kanunun 3. maddesinde zorunlu görevler ve bütçe olanağına bağlı görevler olarak ikiye ayrılmıştır.

Zorunlu görevler arasında, çiftçiye pratik bilgiler vermek, tarım kursları, konferanslar düzenlemek, tarımsal öğretim ve eğitim hakkında ilgililere görüş bildirmek, çiftçi kütükleri tutmak, çiftçilerin her türlü tarımsal ihtiyaçlarını karşılamak, tarımsal sergiler, panayırlar açmak, yasalarda tarımın gelişmesi için gerekli gördüğu değişiklikler için teklifte bulunmak, tarımsal bilgileri, haberleri toplamak, yayınlamak, ormanların korunması, çıplak yerlerin ağaçlandırılmasını teşvik etmek gibi hizmetlerde bulunmaktır.

Bütçe olanağına bağlı görevler bakımından, Odaların, tarımsal laboratuvarlar, ilaç ve tohum satış yerleri açmak, fidanlık, damızlık ve aşım durakları örnek tarım işletmeleri ve tarımla ilgili kooperatifler kurmak, çiftçi çocuklarını okutmak, ağaçlandırma, sulama, kurutma, yatırımlar yapmak gibi görevleri vardır. Bütçe olanağına bağlı görevler, fazla mali yük gerektirdiğinden, bu görevlerin gerçekleşmesi bütçenin uygun olması şartına bağlanmıştır.

Organları,

- Oda Genel Kurulu
- Oda Meclisi
- Oda Yönetim Kurulu'ndan

oluşan yeni Ziraat Odalarının kurulmasında demokratik esaslara ve tek dereceli seçim ilkesine tamamıyla sadık kalınmıştır. Kanundaki hükümlere göre, her Ziraat Odası

bölgesinde Ziraat Odalarına asli üye olma özelliklerine sahip kimselerin katıldıkları bir seçimle Ziraat Odası Genel Kurulu'nu meydana getirecek delegeler tespit edilmekte, Genel Kurul, Oda Meclisini, Oda Meclisi de Oda Yönetim Kurulu'nu seçmektedir. Ayrıca bir il dahilindeki Odaların Meclisleri her yıl il merkezinde kongre halinde toplanarak, o il içindeki Odaların bütçe ve kesin hesapları, yıllık programları ve Odalar arasında işbirliği gibi ortak konuları görüşüp, karara bağlamaktadır.

Ziraat Odalarının asli, fahri ve müşavir olmak üzere üç türlü üyesi vardır.

Asli üyeler de üçe ayrılmıştır. Bunlar, devamlı çiftçilik ile uğraşan:

-Gerçek kişiler

-Tüzel kişiler (Şirketler)

-Devlete, katma ve özel bütçeli dairelere ve bu dairelere bağlı döner sermayeli kuruluşlara, belediyelere ve kamu iktisadi teşebbüslerine ait işletmeler ve kuruluşlardır.

Fahri üyeler, çiftçilikle meşgul olmadıkları halde Odalara maddi ve manevi yardım yapanlardır. Oda Meclisleri tarafından seçilirler.

Müşavir üyeler ise, fikir ve tecrübelerinden istifade için kendilerine başvuru alan kimselerdir.

Oda çalışmalarıyla, Tarım Bakanlığı çalışmaları arasında uyum sağlamak ve teknik konularda Odalara yardım yapabilmesi amacıyla o yerdeki ziraat ve orman mühendisleri ile veteriner hekim ve Tarım Bakanlığı veya Tarım Bakanlığı kuruluşlarına mensup en büyük memurları, Ziraat Bankası Müdürü ve sıtma savaş doktoru, sıtma savaş doktoru yoksa, Hükümet doktorunun Oda Meclis ve Yönetim Kurullarında tabii üye olarak yer almaları ve oy verme hakkına sahip olmaları öngörülmüştür.

Kanun'un ikinci bölümünde, merkezi Ankara'da olmak üzere tüzel kişiliğe sahip bir Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nin kurulması öngörülmüştür. Birlik, Ziraat Odalarının faaliyetlerini düzenlemek, gelişmelerini sağlamak, denetleme ve teftişleri yapmak gibi görevlerle yükümlü kılınmıştır. Birliğin, Genel Kurul ve Yönetim Kurulu olmak üzere iki organı bulunmaktadır.

Tarım Bakanlığı Müsteşarı, Ziraat İşleri, Veteriner İşleri, Orman, Devlet Üretme Çiftlikleri, Türkiye Ziraat Kurumu Genel Müdürlüğü veya temsilcileri, Maliye, İçişleri, Dışişleri, Ekonomi, Bayındırlık İşleri, Ulaştırma, Gümrük ve Tekeller, Devlet Bakanlıklarından, Devlet Meteoroloji İşleri Genel Müdürlüğü, T.C. Ziraat Bankası, Sümerbank, Et ve Balık Kurumu ve Toprak Mahsulleri Ofisi'nden gönderilecek birer temsilciyle Birlik Yönetim Kurulu Başkan ve Üyeleri, Genel Sekreter, Teftiş Kurulu Başkanı ve Hukuk Müşaviri, Genel Kurulun tabi üyesi ve Genel Kurulda oy sahibidirler.

Birlik Yönetim Kurulu ise, Birlik Genel Kurulunun kendi üyeleri arasından bir yıl için seçeceği 9 kişi ile Birlik Genel Sekreteri ve Hukuk Müşavirinden oluşmaktadır. Birlik Genel Sekreterinde, Birlik Genel Kurulunca seçileceği Kanunda gösterilmiştir.

Ortak hükümlere ilişkin üçüncü bölümde, Oda üyelerine verilecek düzene bağlayıcı cezalar ve bunları verecek yerler, itiraz yolları, Odalarda çalışacak kimselerin tayin ve işten çıkarılma yöntemleri yer almıştır. Kanunun hacmini fazla büyütmemek ve uygulamada daha akışkan olmak amacıyla ayrıntıya ilişkin birçok hükümler tüzüğe bırakılmıştır. Tarım Bakanlığına teftiş ve denetleme yetkisi verilmiş ve aynı yetkiler valilere de tanınmıştır.

Özellikle tüzük yapılmadan, uygulamaya geçilemeyeceğinden geçici maddelerle, geçiş devresine ait hükümler tespit olunmuş ve yeni Odaları ve organlarını oluşturmak üzere yapılacak ilk seçimin, tüzüğün yürürlüğe girdiği tarihi izleyen ilk Ekim ayı içinde olması belirtilmiştir.

15 Mayıs 1957 yılında çıkarılan 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun ancak, 1963 yılında uygulanmasına başlanmıştır. Kanunun 44 üncü maddesinde yer alan "Bu Kanunun yayımı tarihinden itibaren 6 ay içinde Kanunun tatbik suretini göstermek ve Kanunun, Nizamnameye atfettiği hususları düzenlemek üzere Ziraat Odaları temsilcileri ve Tarım Bakanlığı'nca müştereken bir Nizamname hazırlanır" hükmü gereğince, sözü edilen bu altı aylık süre içinde Nizamname hazırlanamamış ve seçim yapılamamıştır. Bunun üzerine 29 Temmuz 1960 tarih ve 10564 sayılı 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun Muvakkat 2 nci maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun (1) çıkarılmış ve bu Kanunda "Yeni Ziraat Odaları ve uzuvlarının teşkili için gerekli seçimlerin, genel seçimleri izleyen ilk takvim yılının Ekim ayı içinde yapılacağı öngörülmekle sürekli olarak hükmü geçmiştir" şeklinde hüküm getirilmiştir.

Buna göre 1960 yılında yapılan İhtilalden sonra, ilk genel seçimi takip eden Ekim ayı (1963 yılı) içinde de Oda organ seçimleri yapılmış ve 6964 sayılı Kanunun uygulanmasına geçilmiştir. Bununla birlikte 15 Mayıs 1957 tarih ve 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nin kuruluş masrafları için gerekli bulunan ödenekte ancak, 1963 yılı bütçesine konulabildiğinden, söz konusu Kanunun fiilen uygulanmasına 1963 yılından itibaren geçilebilmiştir.

5.2.4. "6964 Sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun"

7.1.1971 Tarih ve 1330 Sayılı Kanun(2)

15 Mayıs 1957 tarih ve 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nda yapılan bu değişiklikle, "çiftçiliğin ve çiftçinin" tanımı yapılarak, uygulamada karşılaşılan güçlükleri ortadan kaldırmak amaçlanmıştır (Anonim 1974). Buna göre, "Bu Kanunun uygulanması bakımından ekim, dikim, bakım, üretme, yetiştirme ve ıslah yollarıyla yahut doğrudan doğruya tabiatın istifade etmek suretiyle bitki, orman ve hayvan ürünlerinin elde edilmesine, bu ürünlerin yetiştiricileri tarafından işlenip değerlendirilmesine, muhafaza ve pazarlamasına çiftçilik denir.

İç sularda balıkçılık yapılması da bu Kanunun uygulanması bakımından çiftçilik sayılır.

Yukarıdaki faaliyetleri mal sahibi, kiracı, yarıcı veya ortakçı olarak devamlı veya en az bir ekim veya yetiştirme devresi yapanlara çiftçi denir" hükmü yer almıştır.

Bu esaslar dahilinde çiftçilik yapan gerçek kişilerin Odalara üye kayıt edilmesi

(1) Kanun No:32

6964 Sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanununun Muvakkat 2 nci Maddesinin Değiştirilmesi Hakkında Kanun,

25 Temmuz 1960

Resmi Gazete ilanı: 29 Temmuz 1960- Sayı:10564(2) Resmi Gazete ile yayımı:20.1.1971- Sayı:137296964 sayılı Ziraat Odaları ve Türkiye Ziraat Odaları Birliği Kanununun 4, 5, 8, 9, 11, 17, 18, 19, 20,26,28,30,31 ve 32 nci maddeleri değiştirilmiştir.

zorunludur. Ancak, yasada yapılan çiftçilik tanımı çok geniş kapsamlıdır ve sınırlama yoktur. Yalnız zaman bakımından bir ekim ve yetiştirme döneminde çiftçilik yapılması şart koşulmuştur.

Yine 1330 sayılı Kanun'la yapılan değişiklikle, 6964 sayılı Kanunun Oda Meclisi ile ilgili 9'uncu maddesinin 3'ncü paragrafında belirtilen müessese ve kuruluş temsilcilerinin Oda Meclislerinde tabi üye ve oya sahip olmak hükmü, 1961 Anayasası'nın 122'nci maddesine bağlı olarak "meslek kuruluşları organlarının kendileri tarafından ve kendi üyeleri arasından seçilmesi" esası kabul edildiğinden tabi üyelikler, Oda organlarının ancak asli üyeleri arasından seçilmesi öngörülerek kaldırılmıştır.

Bununla birlikte Ziraat Odaları Birliği Genel Kurulu'nun toplanmasıyla ilgili 26'ncı maddenin 4'ncü paragrafında belirtilen Bakanlık ve kuruluş temsilcilerinin Genel Kurul'un tabi üyesi ve Genel Kurul'da oy sahibi olmaları hükmü de yukarıda açıklanan değişikliklere uygun olarak kaldırılmıştır.

Birlik Yönetim Kurulu'nun oluşumu ve Birliğin temsil edilmesiyle ilgili 28'nci maddede yapılan değişiklikle de, Birliğin memuru durumunda olan hukuk müşaviri, Yönetim Kurulu'ndan çıkarılmıştır. Birlik Yönetim Kurulu'nun aldığı kararların hukuki yönden doğruluğunu sağlamak için yönetimde bulunan ve oy hakkına sahip olan hukuk müşavirinin, atama ile gelmesi ve bu açıdan Birliğin memuru durumunda olması nedeniyle Yönetim Kurulu'ndan çıkarılması yerinde bir karar olmuştur.

Ziraat Odalarının finansmanı, Kanunda çeşitli kaynaklara dayandırılmakla birlikte, Odaların gelirleri daha çok üyelik giriş ücreti ile aylık aidattan oluşmaktadır.

1330 sayılı Kanunda yapılan değişiklikle, üyelerin giriş ücretleri ile, ödeyecekleri yıllık aidatlar bakımından derecelendirilmeleri Nizamnameye bırakılmayarak, giriş ücretleri ve yıllık aidatla ilgili Kanunun 20'nci maddesine alınarak hükme bağlanmıştır.

Ayrıca, gayri safi çiftçilik gelirine göre beş dereceye ayrılan çiftçilerin, giriş ücretleri, bu derecelendirmeler üzerinden azaltılarak, üye kaydında maddi kolaylık getirilmiştir.

Yıllık aidatların ödenmesi bakımından, 4'ncü maddenin (b) ve (c) fıkralarında belirtilen üyelerde üç dereceye ayrılmışlar, bu suretle gelirlerine bakılmaksızın birinci derecede çiftçi sayılması yerine, gayri safi gelirlerine göre aidat ödemeleri suretiyle daha adil bir sistemin getirilmesine çalışılmıştır.

5.2.5."15.5.1957 Tarih ve 6964 Sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesi Hakkında 18.5.1983 Tarihli 67 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ve Bu Kararnamenin Bazı Hükümleri ile 6964 Sayılı Kanunun Bazı Maddelerinde Değişiklik yapılmasına Dair 6.9.1983 Tarihli 87 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Değiştirilerek Kabulü Hakkında Kanun"

14.2.1984 Tarih ve 2979 Sayılı Kanun(1)

9 Kasım 1982 tarihinde yürürlüğe giren Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 135'nci maddesi, kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları hakkında bazı yeni düzenlemeler getirmiş olup, 1961 Anayasası'na göre düzenlenmiş bulunan mevcut kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarını meydana getiren kanunlarda değişiklik yapılması zorunlu görülmüştür. Bu nedenle, Anayasanın 135'nci maddesinin hükümleri doğrultusunda kanun hükmünde kararnamelerle (KHK) kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarına varlık veren kanunlarda değişiklik yapılmasını sağlamak üzere "Kamu Kurumu Niteliğindeki Meslek Kuruluşları Hakkında Yetki Kanunu" 28 Aralık 1982 tarih ve 2767 sayılı Kanun olarak yürürlüğe girmiş bulunmaktadır.

Yukarıda sözü edilen Yetki Kanunu'na göre Bakanlar Kurulu, Anayasa'nın 135'nci maddesinde belirtilen ilkeler doğrultusunda kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşlarının, kuruluşlarını düzenleyen zorunluluk hallerinde geçici olarak görevden uzaklaştırılmalarına, bu kuruluşlara üye kanunlarda, bu kuruluşların faaliyetlerine, organlarının seçim yöntemlerine, mahkeme kararı ile görevlerine son verilmesine, kanuni olma koşulları ile idari ve mali denetimlerine ilişkin değişiklikleri KHK'lerle yürürlüğe koymaya yetkili kılınmıştır.

(1) Resmi Gazete ile yayımı: 18.2.1984- Sayı:183166964 sayılı Ziraat Odaları ve TZOB Kanununun 1, 2, 4, 6, 7, 8, 9, 11, 17, 18, 20, 23, 24, 26, 28, 29, 30, 32, ve 43 ncü maddeleri değiştirilmiştir. Ek madde 1 ve Geçici 2 madde konmuştur.

6964 sayılı Kanun ile kurulmuş bulunan Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği'nin yukarıda belirtilen konularda Anayasa'nın 135'nci maddesindeki ilkelere uyum sağlamaları bakımından 18.5.1983 tarih ve 67 sayılı KHK ile aynı Kanunda bazı değişiklikleri öngören ve 67 sayılı Kararnamede yer alan bazı hükümleri değiştiren 6.9.1983 tarih ve 87 sayılı KHK'yi de birleştirmek suretiyle anılan Kanunun bazı maddeleri değiştirilmiş ve bu KHK'ler 14.2.1984 tarih ve 2979 sayılı Kanun'da yayınlanmıştır.

1961 Anayasası'nın 122'nci maddesi ile anılan hüküm şöyledir:

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları

Madde 122- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları kanunla meydana getirilir ve organları kendileri tarafından ve kendi üyeleri arasından seçilir.

İdare, seçilmiş organları, bir yargı mercii kararına dayanmaksızın, geçici veya sürekli olarak görevinden uzaklaştırılmaz.

Meslek kuruluşlarının tüzükleri, yönetim ve işleyişleri demokratik esaslara aykırı olamaz.

1982 Anayasası'nın 135'nci maddesiyle anılan hüküm ise şöyledir:

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları

Madde 135- Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları ve üst kuruluşları, belli bir mesleğe mensup olanların müşterek ihtiyaçlarını karşılamak, mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, mesleğin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, meslek mensuplarının birbirleri ile ve halk ile olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hâkim kılmak üzere meslek disiplini ve ahlakını korumak maksadı ile kanunla kurulan ve organları kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen usullere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla seçilen kamu tüzel kişilikleridir.

Kamu kurum ve kuruluşları ile kamu iktisadi teşebbüslerinde asli ve sürekli görevlerde çalışanların meslek kuruluşlarına girme mecburiyeti aranmaz.

Meslek kuruluşları, kuruluş amaçları dışında faaliyet gösteremezler, siyasetle uğraşamazlar, siyasi partiler, sendikalar ve derneklerle ortak hareket edemezler.

Siyasi partiler, sendikalar ve sendika üst kuruluşları, meslek kuruluşlarının ve üst kuruluşları organlarının seçimlerinde aday gösteremezler ve belirli adayların leh veya aleyhlerinde faaliyette bulunamazlar ve propaganda yapamazlar.

Kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşları, kanunda gösterildiği şekilde Devletin idari ve mali denetimine tabidir.

Amaçları dışında faaliyet gösteren ve siyasetle uğraşan meslek kuruluşlarının sorumlu organlarının görevine, kanunun belirttiği merciin istemi üzerine, mahkeme kararı ile son verilir ve yerlerine yenileri seçtirilir.

Türk Devletinin varlık ve bağımsızlığının, ülkenin ve milletin bölünmez bütünlüğünün, toplumun huzurunun korunması ve Devletin Anayasa'da belirtilen temel niteliklerini tehdit edici faaliyetlerin önlenmesi bakımından gecikmesinde sakınca bulunan hallerde mahallin en büyük mülki amiri bu organları geçici olarak görevden uzaklaştırabilir

Görevden uzaklaştırma kararı, üç gün içinde mahkemeye bildirilir. Mahkeme görevden uzaklaştırma kararının yerinde olup olmadığına en geç on gün içinde karar verir.

Yeni düzenleme ile bu kuruluşların amaç ve görevleri yeniden tanımlanırken, siyaset yapamayacakları, "siyasi partiler, sendikalar ve derneklerle ortaklaşa hareket edemeyecekleri"de hükme bağlanmıştır.

Böylece 6964 sayılı Kanun'un 2'nci ve 23'ncü maddelerine eklenen fıkra ile, -"Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği kuruluş amaçları ve kanunda belirtilenler dışında hiçbir faaliyet gösteremezler, kendilerine kanunla verilen görevlerin yerine getirilmesiyle ilgili olmayan toplantı yapamaz, gösteri yürüyüşü düzenleyemezler, siyasetle uğraşamazlar, siyasi partiler, sendikalar ve derneklerle ortak hareket edemezler, siyasi partilere maddi yardım yapamazlar, onlardan maddi yardım alamazlar, onlarla siyasi ilişki ve işbirliği içinde bulunamazlar, milletvekili ve mahalli idareler ile mahalle muhtarlıkları ve ihtiyar heyetleri seçimlerinde herhangi bir aday ve grubu destekleyemezler"- Anayasa'nın 135'nci maddesine uyum gerçekleştirilmiştir.

135'nci madde, aynı zamanda, meslek kuruluşlarını, devletin yönetsel ve mali denetimine bağlı kılmaktaydı. Bu kuruluşların amaçları dışına çıkmaları durumunda, yönetsel kararlar görevlerine son verilebilecekti. 6964 sayılı Kanun'un 18'nci maddesi, organların görevden uzaklaştırılması ve görevlerine son verilmesine ilişkin Anayasa hükmüne uygun olarak değiştirilmiş ve böylece, Anayasa'nın 135'nci maddesinde yer alan göreve son verme ilkesi ile Kanunun 2'nci ve 23'ncü maddelerinde yer alan yasaklara uymamanın yaptırımını aşağıdaki şekilde düzenlenmiştir:

Uzuvların görevden uzaklaştırılması ve görevlerine son verilmesi

Madde 18- Bu Kanunun 2'nci maddesinin üçüncü fıkrası ile 23'ncü maddesinin ikinci fıkrasında belirtilen yasaklara uymayan Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği'nin

sorumlu uzuvlarının görevlerine son verilmesine ve yerlerine yenilerinin seçilmesine Adalet Bakanlığı'nın, Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın teklifine dayanarak veya doğrudan doğruya isteği uyarınca buldukları yer Cumhuriyet Savcılığı'nın açacağı dava üzerine o yerdeki Asliye Hukuk Mahkemesince karar verilir. Yargılama, basit usule göre yapılır ve en geç üç ay içinde sonuçlandırılır.

Görevlerine son verilen uzuvların yerine en geç bir ay içerisinde yenileri seçilir. Yeni seçilenler eskilerin süresini tamamlarlar.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın bu Kanun uyarınca Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği uzuvlarının karar ve işlemleri hakkındaki tasarruflarına Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği'nin görevli uzuvları tarafından uyulması zorunludur. Bakanlık tasarruflarını kanuni bir sebep olmaksızın yerine getirmeyen veya eski kararda direnme niteliğinde yeni bir karar veren veya Kanunun zorunlu kıldığı işlemleri Bakanlığın uyarısına rağmen yerine getirmeyen Oda ve Birlik uzuvları hakkında da yukarıdaki fıkra hükümleri uygulanır.

Görevlerine son verilen uzuv üyelerinin Kanunda yazılı ceza sorumlulukları saklıdır. Bu uzuvların yukarıdaki fıkra gereğince görevlerine son verilmesine neden olan tasarrufları hükümsüzdür.

Türk Devletinin varlık ve bağımsızlığının, ülkenin ve milletin bölünmez bütünlüğünün, toplumun huzurunun korunması ve Devletin Anayasada belirtilen temel niteliklerini tehdit edici faaliyetlerin önlenmesi bakımından gecikmesinde sakınca bulunan hallerde mahallin en büyük mülkiye amiri, Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği'nin seçimle gelen uzuvlarını geçici olarak görevden uzaklaştırabilir.

Görevden uzaklaştırma kararı, dayanakları ile birlikte üç gün içinde birinci fıkrada sözü edilen mahkemeye bildirilir. Mahkeme, görevden uzaklaştırma kararının yerinde olup olmadığını dosya üzerinde inceleyerek bu konudaki kesin kararını en geç on gün içinde verir. Görevden uzaklaştırmanın yerinde olduğuna mahkemece karar verilmesi halinde ikinci fıkra hükümleri uygulanır.

Göreve son verme ve görevden uzaklaştırma hükümleri Umumi Heyet ve Vilayet Kongresi hakkında uygulanmaz.

Oda İdare Heyetlerinin, çalışmalarını mesleki, ahlak ve ülkenin genel menfaatleri ile uygun olarak yürütmemesi, mevzuata uymaması, görevlerini kötüye kullanması hallerinde Oda Meclisleri tarafından görevlerine son verilip yerlerine yenileri seçilir. Yeni İdare Heyetleri görevlerine son verilenlerin sürelerini tamamlar.

Oda Meclileri ise, üye tam sayısının yarısından fazlasının yazılı talebi ve yine üye tam sayısının üçte ikisinin bu talep üzerine vereceği kararla kendi kendini görevden uzaklaştırır.

Oda İdare Heyetlerinin görevlerine Oda Meclisleri tarafından son verilmesini gerektiren fiillerde bulunan, ayrıca Oda Umumi Heyet ve Birlik kararlarına uymayan Oda Meclislerinin görevlerine de Oda Umumi Heyeti veya Birlik İdare Heyeti kararıyla son verilir. Bu hallerde Oda Meclisi, Birlik İdare Heyeti tarafından yeniden oluşturulur. Bu şekilde oluşturulan yeni Oda Meclisi eskisinin süresini tamamlar. Yeni Oda Meclisi oluşturuluncaya kadar bu Kanunda ve Nizamnamede gösterilen görevlerin ne şekilde yapılacağı Tarım ve Köyşleri Bakanlığı tarafından belirtilir.

6964 sayılı Kanunun bu 18'nci maddesi ile Anayasa hükmünde yer alan "mahkeme" olarak "Asliye Hukuk Mahkemesi" tercih edilmiş ve bu suretle diğer kanunlarla paralellik sağlanmış, yargılamanın basit yönetime göre ve üç ay içinde sonuçlandırılması öngörülmüştür.

Maddenin ikinci fıkrasında, Anayasanın 135'nci maddesinin altıncı fıkrasında yer alan göreve son verme ilkesini düzenlemekte ve görevlerine son verilen organlar için yapılacak seçimlerin süresi belirlenmektedir.

Maddenin üçüncü fıkrasında, Bakanlık tasarruflarını kanuni bir neden olmaksızın yerine getirmeyen veya eski kararda direnme niteliğinde yeni bir karar veren veya kanunun zorunlu kıldığı işlemleri Bakanlığın uyarısına karşın yerine getirmeyen Oda ve Birlik organları hakkında da maddenin birinci ve ikinci fıkralarının uygulanacağı, Bakanlığın istemi üzerine haklarında Cumhuriyet Savcılığınca dava açılacağı ve davanın o yerdeki Asliye Hukuk Mahkemesi'nde görüleceği belirtilmiştir.

Maddenin dördüncü fıkrası, görevlerine son verilen organ üyelerinin kanunda yazılı cezai sorumluluklarının saklı tutulduğu ve organların görevlerine son verilmesine neden olan tasarrufların hükümsüz olduğunu hükme bağlamakta olup, ayrıca Anayasanın 135'nci maddesinin yedi ve sekizinci fıkralarındaki hükümleri yansıtmaktadır.

Buna göre Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği'nin tüm organları mahallin en büyük mülki amiri tarafından geçici olarak görevden uzaklaştırılabileceklerdir.

Madde ile ayrıca, Oda Yönetim Kurulu ile Oda Meclislerinin görevlerine kendi kendilerine son verme olanağı getirilmiş ve şekli belirtilmiştir.

Anayasa'nın 135'nci maddesi, meslek kuruluşlarının artık, "organları, kendi üyeleri tarafından kanunda gösterilen yöntemlere göre yargı gözetimi altında, gizli oyla" seçileceğini belirtmekteydi. Bu hükümle de 6964 sayılı Kanun'un 8'nci maddesi değiştirilmiştir.

Umumi heyetleri toplantıya çağrı ve uzuv seçimlerinin yapılması

Madde 8- Umumi Heyetlerin toplantıya çağrılmasında ve uzuv seçimlerinin yapılmasında aşağıdaki esaslar uygulanır:

a) Umumi Heyetleri toplantıya çağrı:

Ziraat Odası Umumi Heyeti, Vilayet Kongresi ve Ziraat Odaları Birliği Umumi Heyet toplantılarına iştirak edecek delege ve temsilcilere, yetkili heyetlerce, toplantıdan en geç onbeş gün önce çağrı yapılır.

İadeli taahhütlü olarak yapılacak bu çağrı mektubunda, toplantının yeri, tarihi, saati ile gündemi belirtilir.

b) Uzuv seçimlerinin yapılması:

Ziraat Odaları ile Ziraat Odaları Birliği'nin uzuv seçimleri, yargı gözetimi altında gizli oy ve açık tasnif esasına göre aşağıdaki şekilde yapılır.

Seçim yapılacak Ziraat Odası, Vilayet Kongresi ve Ziraat Odaları Birliği Umumi Heyeti, heyet toplantılarından en az onbeş gün önce, seçime katılacak delege ve temsilcileri belirleyen listeler, üç nüsha olarak o yer İlçe Seçim Kurulu Başkanı olan hakime tevdi edilir. Birden fazla İlçe Seçim Kurulu Başkanı bulunan yerlerde görevli hakim, Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir. Toplantının gündemi, yeri, günü, saati ile çoğunluk olmadığı takdirde yapılacak ikinci toplantıya ilişkin hususlar da yazıda belirtilir. Ziraat Odası Umumi Heyeti ile Vilayet Kongresi gündemlerinde yer alan konular görüşülerek seçimler aynı gün içinde sonuçlandırılır. Ziraat Odası Umumi Heyetince seçimle belirlenen Oda Meclisi Üyeleri, aynı gün gizli oy ve yargı gözetimi altında Oda İdere Heyeti üyelerini seçerler. Ziraat Odaları Birliği Umumi Heyet toplantısının tarihi, gündeminde yer alan diğer konular gözönünde bulundurularak, görüşmelerin bir Cumartesi günü akşamına kadar sonuçlandırılmasını ve seçimlerin müteakip Pazar günü 9.00 ile 17.00 saatleri arasında yapılmasını sağlayacak şekilde düzenlenmesi zorunludur.

Hakim gerektiğinde ilgili kayıt ve belgeleri de getirip incelemek suretiyle varsa noksanları tamamlattırdıktan sonra seçime katılacak delege veya temsilcileri belirleyen liste ile yukarıdaki fıkrada belirtilen diğer hususları onaylar. Onaylanan liste ile toplantıya ilişkin diğer hususlar toplantı tarihinden yedi gün önce adalet daireleri ile Oda veya Birlikte ilan yerine asılmak suretiyle üç gün süre ile ilan edilir.

İlan süresi içinde listeye yapılacak itirazlar hakim tarafından incelenir ve en geç iki gün içinde kesin olarak karara bağlanır.

Bu surette kesinleşen listeler ile toplantıya ilişkin diğer hususlar, hakim tarafından onaylanarak ilgili Ziraat Odası veya Ziraat Odaları Birliğine gönderilir.

Hakim, kamu görevlileri veya aday olmayan delegeler veya temsilciler arasından bir başkan ile iki üyeden oluşan bir seçim sandık kurulu atar. Aynı şekilde ayrıca üç yedek üye de belirler. Seçim Sandık Kurulu Başkanının yokluğunda Kurula yaşlı bir üye başkanlık eder.

Seçim Sandık Kurulu, seçimlerin kanunun öngördüğü esaslara göre yürütülmesi, yönetimi ve oyların tasnifi ile görevli olup, bu görevleri seçim ve tasnif işleri bitinceye kadar aralıksız olarak devam eder.

Binden fazla delege veya temsilcisi bulunan Odalar ve Birlik için, sandıklarda oy kullanacakların sayısı, her sandık için bin kişiden fazla olmamak üzere görevli hakim tarafından tespit edilir. Sandıklar numaralandırılır ve her sandık için ayrı bir kurul oluşturulur. Hakim tarafından belirlenen sayının dörtte birine kadar olan üye fazlalığı sandık sayısında nazara alınmaz. Bir sandığın ihtiyaca yetmeyeceği durumlarda, aynı numara altında iki sandık kullanılabilir. Bu taktirde her iki sandığa aynı sandık kurulu nezaret eder.

Seçimlerde kullanılacak araç ve gereçler, İlçe Seçim Kurulu'ndan sağlanır ve sandıkların konacağı yerler hakim tarafından belirlenir.

Listede adı yazılı bulunmayanlar oy kullanamaz. Oylar, oy verenin kimliğinin Ziraat Odası, Ziraat Odaları Birliği veya bir resmi kuruluşça verilen belge ile ispat edilmesinden ve listedeki isminin karşısındaki yerin imzalanmasından sonra kullanılır. Oylar, değişik şekilde düzenlenen oy pusulalarının, üzerinde İlçe Seçim Kurulu mührü bulunan ve oy verme sırasında Sandık Kurulu Başkanı tarafından her seçim için ayrı ayrı verilecek zarflara konulması suretiyle kullanılır. Bunların dışındaki zarflara konulan oylar geçersizdir.

Seçim süresinin sonunda seçim sonuçları tutanakla tespit edilip, Seçim Sandık Kurulu Başkan ve üyeleri tarafından imzalanır. Birden fazla sandık bulunması halinde tutanaklar, hakim tarafından birleştirilir. Tutanakların birer örneği seçim yerinde asılmak suretiyle

geçici seçim sonuçları ilan edilir. Kullanılan oylar ve diğer belgeler tutanağın bir örneği ile birlikte üç ay süreyle saklanmak üzere İlçe Seçim Kurulu Başkanlığına tevdi edilir.

Seçimin devamı sırasında yapılan işlemler ile tutanakların düzenlenmesinden itibaren iki gün içinde seçim sonuçlarına yapılacak itirazlar, hakim tarafından aynı gün incelenir ve kesin olarak karara bağlanır. İtiraz süresinin geçmesi ve itirazların karara bağlanmasından hemen sonra hakim, yukarıdaki hükümlere göre kesin sonuçları ilan eder ve ilgili Ziraat Odası ile Ziraat Odaları Birliği'ne bildirir.

Hakim, seçim sonuçlarını etkileyecek ölçüde bir usulsüzlük veya kanuna aykırı uygulama nedeniyle seçimlerin iptaline karar verdiği takdirde, süresi bir aydan az ve iki aydan fazla olmamak üzere seçimin yenileneceği Pazar gününü tespit ederek ilgili Oda veya Ziraat Odaları Birliği'ne bildirir. Belirlenen günde yalnız seçim yapılır ve seçim işlemleri bu madde ile kanunun öngördüğü diğer hükümlere uygun olarak yürütülür.

İlçe Seçim Kurulu Başkanı, hakime ve Seçim Sandık Kurulu Başkanı ile üyelerine, "Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun"da belirtilen esaslara göre ücret ödenir. Bu ücret ve diğer seçim giderleri, Ziraat Odaları Birliği ve ilgili Ziraat Odasının bütçesinden karşılanır.

Seçimler sırasında Sandık Kurulu Başkan ve üyelerine karşı işlenen suçlar, devlet memurlarına karşı işlenmiş gibi cezalandırılır.

Seçimlerin düzen içerisinde ve sağlıklı biçimde yürütülmesi amacıyla hakim ve Sandık Kurulunun aldığı tedbirlere uymayanlara eylemin ağırlığına göre bu kanunda yazılı disiplin cezaları verilir.

Böylece, Genel Kurulun toplantıya çağrı yöntem ve esasları ile Oda ve Birlik organlarının seçimlerinde uygulanacak yöntem, Anayasanın hükmü uyarınca yargı gözetimi sağlayacak biçimde belirtilmiştir.

Madde, yargı gözetiminin ne suretle yapılacağını açık ve ayrıntılı bir biçimde hükme bağlamaktadır. Bu hükümlerin uygulanması suretiyle seçimlerin sonunda doğabilecek tereddütlerin ortadan kaldırılmış olacağı öne sürülmüştür.

Anayasanın 135'nci maddesine bağlı olarak yapılan önemli bir değişiklikte, 6964 sayılı Kanun'un 43'ncü maddesidir. Sözü edilen madde,

Teftiş ve Murakabe (Denetim)

Madde 43- Ziraat Odaları, Ziraat Odaları Birliği ile Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın teftiş ve murakabesine tabidir.

Tarım ve Köyişleri Bakanlığı, Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği uzuvlarının görevlerini kanun hükümlerine uygun olarak yapıp yapmadıklarını, idari ve mali yönlerden denetler.

Devletin güvenliği için kamu kurumu niteliği olan bütün meslek kuruluşları gibi Ziraat Odaları da, yönetsel olarak Tarım ve Köyişleri Bakanlığı tarafından denetlenmelidir. Fakat, mali denetim, sözkonusu Bakanlığın bütçesinden, Ziraat Odalarına ayırdığı oranda olmalıdır.

Meslek kuruluşlarının fonksiyonel faaliyetlerini kısıtlayan 1982 Anayasa'nın 135'nci maddesine bağlı olarak yapılan bu değişikliklerin taşıdığı özellikleri şu şekilde değerlendirebiliriz:

Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği'nin yönetsel ve mali denetiminin dışa bağlanması ve siyasi otoritenin (Tarım ve Köyişleri Bakanlığı) etkisine geçmesi, kavram olarak, Odaların bağımsızlığı ile birlikte meslek çalışmasındaki bağımsızlığında zedelenmesine neden olmuştur. Ziraat Odalarının, politikalar üretmek ve karar alma süreçlerine etkin biçimde katılmak yoluyla üyelerince denetlenen demokratik örgütler haline dönüştürülmesi gerekmektedir. Seçilmiş yöneticiler ancak üyelerin güveni olduğu sürece iş başında kalabilirler. Bunun için, üyelerin, üye olarak haklarını bilmesi, bu hakları kullanabilme yollarını öğrenmesi, bu yöneticilerce engellendiğinde ne gibi eylem ve yöntemlere başvurulabileceği konularında duyarlık ve bilinçlendirme eğitimine ağırlık verilmelidir (Geray 1997).

7.11.1982 Tarihli ve 2709 Sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın Başlangıç metni ve Bazı Maddelerinin Değiştirilmesine Dair Kanun, 23.7.1995 Tarih ve 4121 Sayılı Kanunla değiştirilmiştir. Buna göre, 7.11.1982 tarihli ve 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın 135'nci maddesinin üç, dört, beş, altı, yedi ve sekizinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir(1).

(1) 26 Temmuz 1995 tarih ve 22355 sayılı Resmi Gazete

Bu meslek kuruluşları, kuruluş amaçları dışında faaliyette bulunamazlar.

Bu meslek kuruluşları ve üst kuruluşları organlarının seçimlerinde siyasi partiler aday gösteremezler.

Bu meslek kuruluşları üzerinde Devletin idari ve mali denetimine ilişkin kurallar kanunla düzenlenir.

Amaçları dışında faaliyet gösteren meslek kuruluşlarının sorumlu organlarının görevine, kanunun belirlediği mercii veya Cumhuriyet Savcısının istemi üzerine mahkeme kararıyla son verilir ve yerlerine yenileri seçtirilir.

Ancak, milli güvenliğin, kamu düzeninin, suç işlenmesini veya suçun devamını önlemenin yahut yakalamanın gerektirdiği hallerde gecikmede sakınca varsa, kanunla bir mercii, meslek kuruluşlarını veya üst kuruluşlarını faaliyetten men ile yetkilendirebilir. Bu mercii karar, yirmidört saat içerisinde görevli hakim onayına sunulur. Hakim, kararını kırksekiz saat içinde açıklar, aksi halde, bu idari karar kendiliğinden yürürlükten kalkar.

Anayasada yapılan bu değişikliklerle, "meslek kuruluşları, siyasetle uğraşamazlar, siyasa partiler, sendikalar ve derneklerle ortak hareket edemezler" hükmü kaldırılarak, meslek kuruluşlarına, kuruluş amaçlarına uygun olarak siyaset yapma ve siyasi partiler, sendikalar ve derneklerle ortak hareket etme serbestliği getirilmiştir.

Ancak, 135'nci maddede yer alan, "milli güvenliğin, kamu düzeninin, suç işlenmesini veya suçun devamını önlemenin yahut yakalamanın gerektirdiği hallerde gecikmede sakınca varsa, kanunla bir mercii, meslek kuruluşlarını veya üst kuruluşlarını faaliyetten men ile yetkilendirebilir" hükmü ile demokratikleştiği söylenen Anayasadaki bu maddenin önceki şeklinde durum, daha demokratik olup, meslek kuruluşlarının yönetim organlarının ancak yargı kararıyla görevlerinden alınacağı hükmüyle birlikte gecikmesinde sakınca görülen hallerde valinin müdahale yetkisi, hiç değilse "geçici bir süre" içindi ve son karar yine mahkemelere bırakılıyordu.

Yine Anayasanın 135'nci maddesindeki "meslek kuruluşlarının siyasi partilerle ortak hareket edemezler" hükmünün kaldırılması, kamuoyunda, meslek kuruluşlarına politika özgürlüğü, serbestliği tanındı şeklinde yorumlanmaktadır. Bu değişiklik ile, siyasi partilerle, meslek kuruluşlarının siyasi işbirliği ve ilişki içinde bulunmalarını yasaklayan madde kaldırılmıştır. Ancak, meslek kuruluşlarıyla, politika arasındaki ilişkiyi sadece siyasi partilerle işbirliği anlamında gören ve öncelikle bunu önemseyen yeni Anayasa

anlayışını kabul etmek mümkün değildir. Çağdaş demokrasi ve piyasa ekonomisinde meslek kuruluşları için politika, ekonomik amaç ve çıkara hizmet için bir araçtır.

Meslek kuruluşları, bilginin örgütlü kaynağı olan kurumlar olmalıdır. Bunlar bilgi üreterek, işlevsel bilgiyi meslek üyelerine ve toplumun katmanlarına ulaştırmaya çalışmalıdırlar. Bilgi üretilip işlevsel hale gelinceye kadar geçen sürede kimin yararına yada zararına kullanılacağını ortaya koyacak siyasi tercihlerini belirlemektedirler.

Bu nedenle, meslek kuruluşlarının çalışmaları siyasetten ayrılamaz ve meslek kuruluşlarının siyasetin dışında kalmaları mümkün değildir. Meslek kuruluşları, doğal olarak üyelerinin -temsil ettiği kesimin- haklarını ve çıkarlarını korumak için siyaset yapmak zorundadırlar ve bu, onların görevidir (Ekinci 1995).

Sadece siyasi partilerin değil, genelde devletin ve hatta hükümetlerin, meslek kuruluşlarından yararlanmaları ve eğer siyasi işbirliği yapılacaksa, bunun partilere destek anlamında değil, kamu yönetiminde "bilimsel ve toplum yararına güçbirliği " anlamında anlaşılması gerekmektedir (Ekinci 1995).

6964 sayılı Kanun'un 30'ncü maddesinde, 14.2.1984 tarih ve 2979 sayılı Kanun ile "Birlik Genel Kurulu tarafından seçilen Birlik Genel Sekreteri", uygulamada Birlik Yönetim Kurulu ile Genel Sekreter arasında uyuşmazlıklara neden olacağı, sonuçta, kuruluşun hizmetlerinde önemli aksamalar ortaya çıkabileceği gerekçesiyle "Birlik Yönetim Kurulunca seçilmesi" şeklinde değiştirilmiştir. Genel Sekreteri, Birliğin memuru durumuna getiren bu değişiklik yanlış olmuştur.

Genel Sekreter

Madde 30- Genel Sekreter, Birlik İdare Heyetince, resmi veya özel tarımsal kuruluş ve işletmelerde en az on yıl çalışmış ve üniversitelerin Ziraat, Orman, Veteriner veya İşletme Fakültelerinden mezun olanlar arasından seçilir.

Genel Sekreterin görevleri ve Birliğin iç teşkilatının iş bölümü ve işlerin yürütülmesi şekli Birlik Yönetim Kurulunca hazırlanan Birlik Umumi Heyetince tasdik edilecek yönetmelikle belirlenir.

Genel Sekreter, Birlik İdare Heyetinin tabii üyesi ve kararlarında oy sahibi, Birlik görevlerinin birinci derece amiri olup, haklarında verilecek kararlarda görüşü alınır.

5.2.6. Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'na ilişkin değişiklik teklifleri

Otuz yılı aşan uygulama döneminin kazandırdığı deneyim, karşılaşılan sıkıntı ve zorluklar, ileri sürülen Őikayetler de gözetilerek, Ziraat Odaları ile Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nin yasa ile verilen görev ve hizmetleri beklenen düzeyde yerine getirmelerini, istikrarlı ve tutarlı birer yapıya kavuşturulmalarını, çiftçi-oda ilişkilerinin güçlendirilmesini, çiftçilerimizin ulusal ve uluslararası düzeyde yeterince temsil edilmelerini, özellikle de mali yönden kendilerinin yeterli gelir kaynakları ile desteklenmesini sağlamak amacıyla, 6964 sayılı Kanun'a ilişkin değişiklikler, iyileştirmeler ve gerekli görülen ek hükümler yeniden düzenleme konusu olmuş ve Türkiye Ziraat Odaları Birliği, "Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu Değişiklik Teklifi"ni hazırlamıştır.

Yasal düzenlemelerle yeterli mali desteğe sahip olacak Ziraat Odaları ve özellikle Ziraat Odaları Birliği'nin, Türkiye'nin tarım politikasına yn verebileceği, gerektiğinde Tarım ve Köyişleri Bakanlığı'nın bazı görevlerini de üstlenebilecek yapıya kavuşabileceği gerekçesiyle hazırlanarak 5.1.1994 tarihinde TBMM'ye sunulan kanun teklifi Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu ile Plan ve Btçe Komisyonu'ndan geçmiş, TBMM gündeminin 96'ncı sırasına kadar gelmiştir. Ancak, TBMM Genel Kurulu'nda görüşülmeden genel seçim yapıldığından Kanun kadük olmuş ve Kanun Taslağı yenilenmiştir.

"Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu Değişiklik Teklifi" ile 6964 sayılı Kanun'un değiştirilmek istenen maddelerinden önemli olduğu düşünülen 20'nci ve 31'nci maddeler aşağıdaki gibidir:

6964 sayılı Kanun'a göre, "Giriş cretleri ve yıllık aidat"larla ilgili olan 20 nci maddede Odalara kayıtlı gerçek kişilerden alınacak yıllık aidat miktarlarına göre üyeler beş dereceye, ikinci grubu oluşturan hükmi Őahıřlar ile devlete, katma ve özel btçeli dairelere ve bu dairelere bağlı döner sermayeli kuruluşlara, belediyelere ve kamu iktisadi teşebbüslerine ait işletme ve kuruluşlar üç dereceye ayrılır.

Derecelerin belirlenmesinde, yıllık gayrisafi çiftçilik geliri dikkate alınır.

Her iki grup üyelerden alınacak giriş ücretleri ise, birinci derece çiftçilerden 1.000 TL., ikinci derece çiftçilerden 500 TL., üçüncü derece çiftçilerden 200 TL., dördüncü derece çiftçilerden 100 TL. ve beşinci derece çiftçilerden 50 TL.'dir.

Ziraat Odalarının, kuruluş kanununda belirtilen amaçları gerçekleştirebilmesi ve öngörülen hizmetleri yerine getirebilmesi için belirli düzeyde gelir kaynağına sahip olması gerekmektedir. Benzer meslek kuruluşlarında da olduğu gibi, Ziraat Odaları açısından en istikrarlı gelir kaynağını üyelik aidatları oluşturmaktadır.

Yürürlükteki Kanun maddesinde yer alıp, aidat tahsiline esas tutulan çok sayıda çiftçi sınıflaması, uygulamada pek çok karışıklıklara, mali durumları birbirine yakın üyelerin şikayetlerine neden olmuş, maktu aidatı belirleyen yasa hükümleri ise, değişen ekonomik ve sosyal koşullar karşısında önemini hemen hemen tamamen yitirmiştir.

Ziraat Odalarının amaçlarının temel maddi desteği sayılan üyelik aidatları ve giriş ücretleri hakkında değişiklik bu gerekçe ile düzenlenmiştir.

Çizelge 2.6. - Üyelik dereceleri ve yıllık üyelik aidatları
(TZOB'un 6964 sayılı kanunundan alınmıştır)

	Üyelik Derecesi	Gayrisafi Hasılat TL.	Aidat Oranı (Binde)	Yıllık Aidat TL.
I inci Grup Üyeler	1	3.000.000.+	5	15.000 - 50.000
	2	1.500.000- 3.000.000	4	6.000 - 12.000
	3	600.000 - 1.500.000	3	1.800 - 4.500
	4	300.000 - 600.000	2	600 - 1.200
	5	300.000'den az	1	300 - 250
	Üyelik Derecesi	Gayrisafi Geliri TL.	Aidat Oranı (Binde)	Yıllık Aidat TL.
II inci Grup Üyeler	1	9.000.000.+	7	50.000
	2	3.000.000 - 9.000.000	6	18.000 - 50.000
	3	3.000.000'den az	5	50.000 ve daha az

Buna göre, Odalara kayıtlı gerçek kişilerden tahsil edilecek yıllık üyelik aidatı,"üyenin bir önceki yıl gayrisafi çiftçilik gelirinin binde üçü, ikinci grup üyelerin ise, bir önceki yıl gayrisafi çiftlik gelirinin binde beşi" oranında hesaplanacağı şeklinde değişiklik yapılmıştır.

Giriş ücretleri de, "Odalara kayıt olacak gerçek kişilerden o tarihte tarım iş kolunda uygulanan aylık asgari ücretin yüzde üçünden az, yüzde onundan fazla, ikinci grup üyelerden ise yüzde ondan az, yüzde elliden fazla olmamak üzere Oda Yönetim Kurulu'nca belirlenecek miktarda" alınır şeklinde değiştirilmiştir.

Yine yürürlükte olan 6964 sayılı yasanın 31'nci maddesine göre, Ziraat Odaları Birliği gelirleri şunlardır:

- a) Ziraat Odalarından gönderilecek %10'lar,
- b) Neşriyat gelirleri,
- c) Yardım ve bağışlar,
- d) Sair müteferrik gelirler,
- e) T.C. Ziraat Bankası'ndan 1.000.000 TL.'den az olmamak şartı ile yapılacak yıllık yardım,
- f) Yıllık gelirleri 50.000 TL.'yi aşan ticaret borsalarının bir evvelki yıl umumi gelirleri tutarının %3'ü,
- g) Tarım ve Köyşleri Bakanlığı bütçesine konacak 2.000.000 TL.'den az olmamak üzere yapılacak yıllık yardım.

Kanun maddesinde yer alan gelir kaynaklarının miktarı yetersiz kalmakta, değişen sosyal ve ekonomik koşullara cevap verememektedir.

1964 yılından itibaren fiilen faaliyete geçen Ziraat Odaları ve Türkiye Ziraat Odaları Birliği yasa ile kendilerine verilen görev ve fonksiyonları yeterince yerine getirememektedirler. Tarımsal sorunların ülke genelinde ciddi olarak ele alınması, irdelenmesi, eleştirilmesi ve çözüm yollarının aranması çalışmalarına destek vermek ve bu konularda inceleme ve araştırma yapacak uzman kadroları oluşturmak, çiftçilikle uğraşanların hak ve yararlarını aramak ve mesleki dayanışmayı sağlamak gibi çok boyutlu çalışmaları yapacak kuruluşların, bu çalışmaların gerçekleştirilmesini sağlayacak miktarda maddi kaynağa sahip kılınması kaçınılmaz bir durum olmaktadır.

Bu görüşten hareketle, duyulan ihtiyacın gereği olarak değişiklikler yapılmıştır. İlgili maddede yapılan değişiklik ve ekler şöyledir:

"d"- T.C. Ziraat Bankası'ndan bir önceki yıl bilanço karının binde birinden az olmamak üzere yapılacak yıllık yardım,

"f"- Tarım ve Köyişleri Bakanlığı bütçesine bu Bakanlığın bir önceki yıl bütçesinin onbinde tutarında konacak yıllık yardım,

"g"- Tarımsal ürün satın alan kurum, kuruluş, teşekkül ve şirketlerin, Tarım Satış Kooperatifleri veya üst kuruluşlarının (Tüketim amaçlı alımları hariç) satın aldıkları ürün bedellerinden binde bir oranında kesecekleri Birlik payları,

"h"- Her türlü ham, yarı mamül ve mamül tarım ürünleri ithalatından CIF değerinin binde biri nispetinde Ziraat Odaları Birliği payı.

Ülkemizde sosyal ve ekonemik alanda meydana gelen değişimler 15.05.1957 yılında TBMM'de kabul edilerek yürürlüğe giren 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nda bazı değişiklikler yapılmasına ihtiyaç göstermiştir. Bunun üzerine 1999 yılında, 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi hakkındaki Kanun Teklifi hazırlanmış, TBMM Tarım, Orman ve Köyişleri Komisyonu'nda görüşülmüştür. Söz konusu Kanun teklifi " Kanunla kurulmuş, tek meslek kuruluşu olması bakımından çiftçi sorunlarının, Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği'ne yansıyanlar ile ilgili her türlü girişimde bulunmak, çözümünü sağlamak veya çözümüne yardımcı olmak bu kurumların görevleri arasında bulunmaktadır. Ziraat Odaları, köy ve mahalleden başlamak üzere örgütlenmektedir. Ziraat Odalarının çalışma alanları kaza sınırları ile belirlenmiştir. Ziraat Odaları şemsiyesi altında örgütlenmek isteyen çiftçilerin, zaman içerisinde bu ihtiyaçlarının karşılanabilmesini sağlayacak düzenlemelere de ihtiyaç olmaktadır. Bugün mevcut yasal çerçevede çok büyük çiftçi potansiyeline sahip bir yörede, muhtarlık sayısı belirlenen sayıdan az olduğu için, orada Ziraat Odası kurulamamaktadır. Bu düzenleme ile bu mahzur giderilmiş olacaktır. Genel olarak, bu yasa teklifini hazırlamadaki temel amaç, kırsal alanda çiftçi örgütlenmesinin önündeki engelleri kaldırmaktır" genel gerekçesi ile hazırlanmıştır.

6. ARAŞTIRMA BULGULARI ve TARTIŞMA

6.1. Gelişmiş Ülkelerden Bazılarında Ziraat Odaları

Ulusal düzeyde çiftçilerin mesleki ve ekonomik yönden örgütlenmeleri, eğitim ve geliştirmenin bizzat çiftçilerin örgütlerince gerçekleştirilmesi Avrupa ülkelerinin tarımının özelliklerindedir.

Üretici örgütleri olarak Ziraat Odaları da birçok ülkede kurulmuş, çeşitli fonksiyonları yüklenmiştir. Ancak Ziraat Odaları ülkeden ülkeye çeşitlilik göstermekte olup, her ülkenin sosyo-ekonomik ve özellikle tarımsal ekonomi ve sosyal ihtiyaçlarına göre ortaya çıkmıştır.

Avrupa ülkelerinde Ziraat Odaları, tarımsal mesleki çıkarların korunması ve geliştirilmesinde Hükümetlere danışmanlık yapan sivil karakterli kamu kuruluşlarıdır Bu rolün bazı uygulama alanları Hükümetçe belirlenir ve Hükümetler bazı misyonlarını (örneğin tarımsal yayım, eğitim vb.) Ziraat Odalarına devredebilir. Örneğin, Danimarka, Hollanda, Fransa, Almanya'nın kuzeyinde yayım çalışmaları Ziraat Odalarınca yürütülmektedir. Bu ülkelerde çiftçilerden yayım hizmeti karşılığı para alınmakla birlikte, zaten çiftçinin örgütü olan Ziraat Odaları, bu hizmeti bir kar sağlamak için yapmamakta, elde edilen gelir, masrafları karşılamak ve sistemi geliştirmek için harcanmaktadır. Özellikle Fransa ve Almanya'da yayım hizmetleri için Devlet, Ziraat Odalarının işletme masraflarına %30-40 katkıda bulunmaktadır (Özkaya 1996, Anonim 1996). Yine Ziraat Odaları ilçe, il ve ulusal düzeyde oluşturulan pek çok komisyonlarda yer alarak, çiftçiyi temsil etmekte, tarımın çıkarlarını gözetmekte ve korumakta, yasaların ve yönetmeliklerin oluşmasına katkıda bulunmakta, onların uygulamalarını gözetmekte ve değerlendirmekte, tarımı ilgilendiren tüm sorunlar, projeler hakkında düşüncelerini, görüşlerini açıklamakta, tarımsal arazilerin kullanılması konusunda planlar hazırlamakta, çiftçilerin eğitim ve formasyonu için çalışmalar yapmaktadır (Çıkın 1998).

Ziraat Odalarının en etkili olanlarının İskandinav ülkelerinde bulunduğu bilinmektedir. Bu ülkelerde üreticiler kendi partilerini kurmuşlardır. Aynı şekilde İsviçre'deki Köylü ve Burjuva Partisi, siyasi hayatta büyük bir etkiye sahip bulunmaktadır (Önen 1993).

Avusturya'da Ziraat Odaları, siyasi partilere organik bağlarla bağlanmış durumdadır.

Fransa'da, 1960 Tarımsal Yön Verme Yasası'nın ikinci maddesinde "Hükümet, özellikle Ziraat Odalarına ve Meclislerine danışmalıdır" hükmüne yer verilmiştir. Bu da, çeşitli alanlarda Ziraat Odalarının görüşünün istenmesine neden olmaktadır.

Almanya'da Ziraat Odaları, eyalet düzeyinde tarımda yayım, araştırma ve eğitim çalışmalarına katılmakta, ayrıca okul ve araştırma kuruluşlarına sahip olup, bu kuruluşları yönetmektedir. Almanya ve Fransa'daki çiftçiler daima iktidardaki partiyi tercih etme eğiliminde olduklarından, iktidarlar da kendilerini destekleyen kırsal kesimin arzu ve isteklerini öncelikle yerine getirmeye çalışmaktadır.

Batı ülkelerinde görüldüğü gibi tarım kesiminin siyasi etkisi ve önemi çok fazladır. Bu nedenle çok iyi örgütlenmiş çiftçilerin sosyal ve ekonomik durumlarının diğer kesimlerden pek farklı olmadığı görülmektedir.

6.1.1. Fransa Ziraat Odası

Fransa Ziraat Odaları, üyelerinin çıkarlarını koruması nedeniyle hem bir mesleki hareket niteliğinde, hem de kamu teşekkülü olması özelliğiyle bir kamu kuruluşu niteliğindedir. Ziraat Odaları, tarım sektörünün işletmeciler, üreticiler, mal sahipleri ve mesleki kuruluşlar gibi çeşitli kesimlerinin demokratik ifadesinden doğmuş olan ve gerçek bir temsil yeteneğine sahip olan, üreticiler, mesleki kuruluşları ve kamu otoritesi arasında aracı rolü oynayan önemli ara kuruluşlardır.

"Tarım kesimine gerekli olan, politik veya bölgesel temsil değil, hatta bilimsel bir temsil dahi olmayıp, genel bir temsildir" -Lamartine-(1) görüşü, Fransa Ziraat Odalarının temel felsefesini oluşturmaktadır. Fransa'da ilk olarak 1924 yılında kurulan, gerçek anlamda ancak 1927'de faaliyet göstermeye başlayan (Aurejac 1993), kamu kurumu olarak kabul edilen ve mesleki kuruluş olan Ziraat Odaları, tarım kesiminin temsilcileridir, tarımsal çıkarlar konusunda kamu kurumlarının danışmanlarıdır, bütün tarım kesiminin hizmetindedir.

(1) Lamartine'nin ve Mareşal Mugeaud'un desteği ile 1840 yılı Defitte ve Beaumont tarafından 8 Mayıs'ta il çapında Ziraat Odaları kurulması Kanun Teklifi hazırlanmış ancak reddedilmiştir.

6.1.1.1. İllere Bağlı Ziraat Odası

İllere bağlı Ziraat Odalarının oluşum biçimi

İllere bağlı Ziraat Odaları şu şekilde oluşturulur (Şekil 6.1.1.1.):

1-İşletme başkanları tarafından illere bağlı seçim listesinden 21 üye belirlenir.

2-Mülk sahibi üyeler tarafından illere bağlı seçim listelerinden iki kişi seçilir.

3-Ücretli çalışanlar arasında yapılan seçimle her birinden 4 temsilci seçilen 2 Kurul oluşturulur. Bu kurullar,

a)Tarımsal işletmelere bağlı maaşlılar,

b)Tarımla uğraşan özel gruplara bağlı maaşlılardır.

4-Aşağıda belirtilen dört kurum arasında bölüştürülmüş ve illere bağlı seçmen listesinden, tarımla uğraşan özel kesim tarafından üye seçimi yapılır. Bu seçimde,

a)Tarımsal üretim ve tarımsal üretimin verimli kılınmasında direkt olarak rol alan tarım kooperatifleri birlik ve federasyonundan bir temsilci,

b)Tarım kooperatifleri, birlik ve federasyonları, genel merkezleri bölümünde olmak şartıyla dört temsilci,

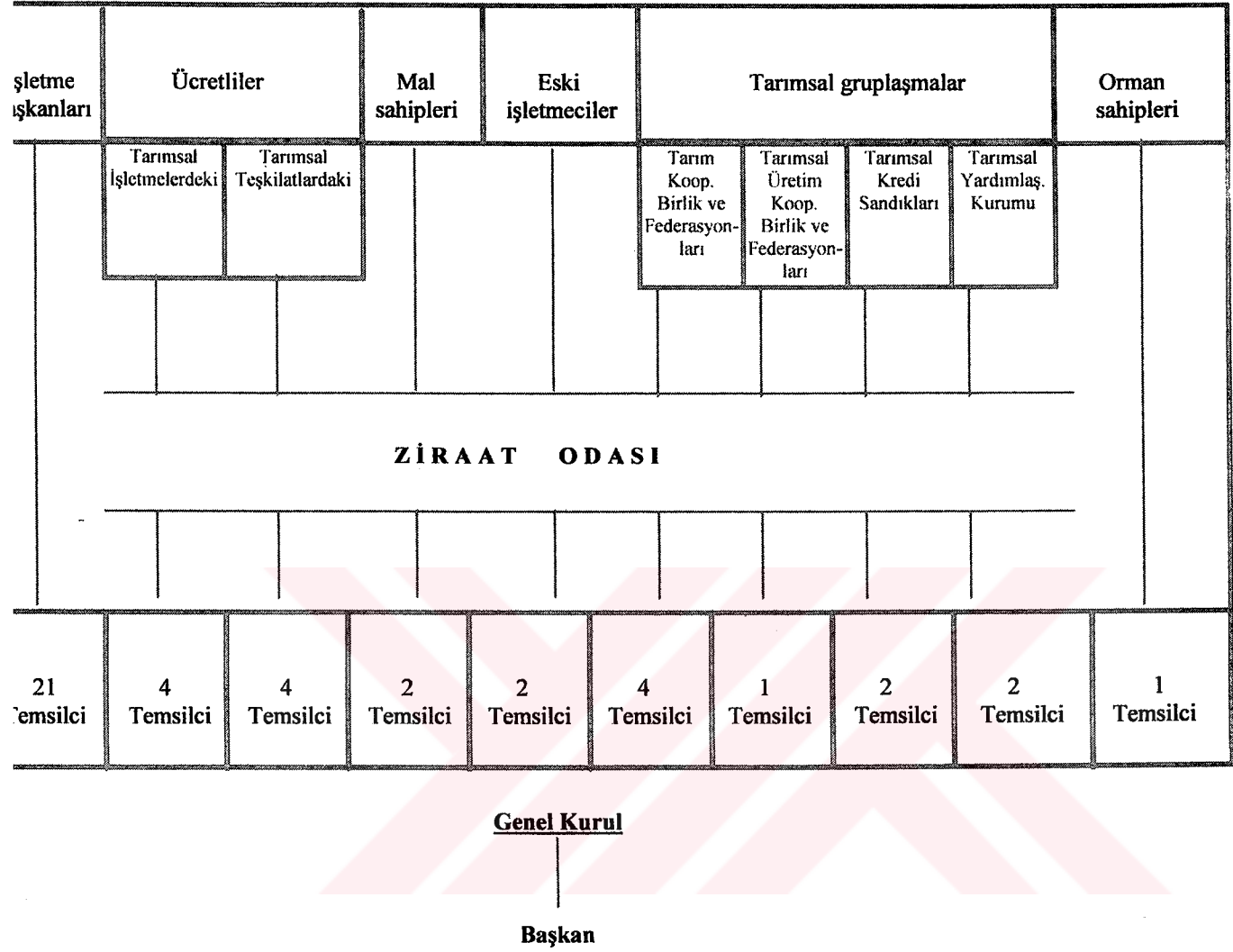
c)Tarımsal kredi sandıklarından iki temsilci,

d)Tarımsal yardımlaşma kurumu ve tarımsal yardımlaşma sandıklarından iki temsilci seçilir.

5-Eski işletmeciler (yöneticiler) tarafından, illere bağlı listelerden iki temsilci seçilir.

6-Orman sahiplerinden de bir temsilci seçilir.

Seçilen bu kişiler de, kendi aralarından başkanını seçmektedirler.

Şekil 6.1.1.1. Fransa'da Ziraat Odalarının oluşum biçimi

İllere bağlı Ziraat Odalarının kuruluş ve görevleri

İllere bağlı Ziraat Odaları, sosyal kurumlar olup, il, ilçe ya da bucakların merkezlerinde yer alırlar. Bunlar sosyal amaçları yanında tarım ve çiftçilikle ilgili çalışma alanlarını içeren bir danışma kuruluna sahiptir.

İllere bağlı Ziraat Odaları halka, tarım ve çiftçilikle ilgili öğrenmek istedikleri konulara ilişkin bilgi verir ve yönlendirme görevleri dahilinde, hükümet temsilcisine çiftçilik ve tarıma ilişkin her türlü istek ve düşüncelerini aktarırlar.

Ziraat Odaları, kırsal amenajman planları, kentsel amenajman planları ve toprağın işlenmesi planlarının hazırlanması, kırsal yerleşme derneklerine izin verilmesi, ilçelere ait av rezervlerinin belirlenmesi, bazı peynirlerin mecburi damgalanması ile yardım yapılacak ailelerin tespit edilmesi vb. konularında zorunlu görüş bildirmektedir.

Ayrıca illere bağlı Ziraat Odaları, kendi bölgeleri dahilinde, kurum, kuruluş ve çiftçilikle ilgili tüm girişimlere maddi yönden destek verme ve denetleme yetkisine de sahiptir.

İllere bağlı Ziraat Odaları aynı zamanda endüstri, ticaret ve tarımı içine alan tüm girişim ve yatırımları denetleyebilmek için, Endüstri ve Ticaret Odaları ile işbirliğinde bulunurlar.

İllere bağlı Ziraat Odaları, yasaların elverdiği ölçüde ve kurumlarının yönetmelikleri çerçevesinde, tarım ile ilgili her türlü sendikaya, derneğe ve kooperatife üye olabilirler, hatta kendi görev alanları dahilinde kurulacak kurumların bizzat kuruluşlarında görev alabilirler.

İllere bağlı Ziraat Odaları danışma düşüncesiyle, konusuyla az çok ilgili diğer kurum ve kuruluşların çalışma ve düşüncelerini incelerler. Ayrıca, Belediye Yasalarına göre kurulan Karma Sendikalar içinde, Ticaret ve Endüstri Odaları, şehirsell sendikalar, yargı çevreleri, belediye çalışanlarının sendikaları ve diğer kamu kuruluşları yanında yer alarak, kişilere verim ve yarar sağlayan hizmetlerin en iyi şekilde aktarılması amacına hizmet etmeye çalışırlar.

Tarım kesiminin çıkarı doğrultusunda, hareket etmeyi amaçlayan İl Ziraat Odaları, dış dünyaya tarımın sorunlarının neler olduğunu tanıtmak ve tarımını dünyaya açmak amacıyla her türlü kurum ve kişilerle ilişki kurarak,

- Çok sayıda Oda, işçi, sanayici, tüccar ve esnaf sendikalarıyla iyi ilişkiler sürdürmektedir.
- Gençlik faaliyetleriyle ilgili kulüplerle, üniversite ve okullarla sıkı ilişkiler düzenlenmiştir.
- Bütün odaların yazılı basınla ve %60'ının bölgesel televizyonla ilişkileri olmaktadır.

Böylece tarım dünyasının tanıtılması için gerekli iletişimi ve halkla ilişkileri sağlamada İl Ziraat Odaları çok önemli bir kurum olmaktadır.

Seçim düzeni

Seçim listelerine kaydolma şartları aşağıda açıklanmıştır.

a) Ferdi seçmenler

- 1 -Mülk sahibi çiftçi, çiftlik kiracısı veya bunlara benzer sıfatlara sahip olan işletmeciler (tarım işletmelerindeki hastalık, sakatlık sigortalarının yönetiminden veya sosyal tarım sigortalarından yararlananlardan biri olmak şartıyla),
- 2 - Ücretliler,
- 3 - AB'ye üye devletlerin vatandaşları da seçmen olabilirler.

b) Tarımsal meslek toplulukları

En az üç yıl faaliyet göstermesi gereken tarımsal meslek toplulukları 9 oya sahiptirler. Birden fazla tarımsal meslek topluluğu adına seçmen olunamaz.

Meslek toplulukları adına oy kullanan seçmenler şunlardır:

- Tarımsal kooperatifler adına, bu kuruluşların başkanları veya bu işle görevlendirilmiş kişiler,
- Tarımsal ortak çıkar kurumları adına, bu kuruluşların yönetim kurulları tarafından seçilen kişiler,
- Tarımsal kredi kuruluşları adına, sandık yöneticileri,
- Tarımsal yardımlaşma kurumları adına, sosyal yardım sandıkları temsilcileri ve yardımlaşma sigortaları sandıklarının başkanları veya bu işle görevlendirilmiş kişiler,
- Sendikal kuruluşların başkanları veya bu işle görevlendirilmiş kişiler.

İşleyiş şekli

Ziraat Odalarının işleyişi, kuralları önceden belirlenmiş, kamu kurumları niteliğindedir.

Genel Meclis

Ziraat Odalarının bütün seçilmiş üyeleri her yıl Mayıs ve Kasım aylarında ve gerektiği zaman olağanüstü olarak Genel Meclis'te toplanırlar. Genel Meclis görüşünü bildirir, girişilecek faaliyetleri belirler, maliyetlerini tespit eder ve sonuçta gelirleri oya sunar.

Başkan

İle bağlı Ziraat Odaları'nda 65 yaşını bitirmiş hiç kimse Ziraat Odası başkanı olamaz. Genel Meclis tarafından gizli oyla seçilen Başkan, Ziraat Odalarını yargı önünde ve sivil hayattaki tüm eylemlerde temsil eder.

Finansman

Ziraat Odalarının bütçeleri Tarım Bakanlığı'nın onayı ile kabul edilir. Ziraat Odalarının finansmanının temelini, tutarı her yıl Ziraat Odaları tarafından onaylanan ve tahsili

vergiyle ilgili konulardaki gibi düzenlenmiş, üstünde bina olmayan arazilerin, arazi vergisine ek olarak alınan aidatlar oluşturmaktadır.

Ziraat Odalarının diğer gelirleri ise, özellikle teknik faaliyetlerine bağlı olup,

- Tarımsal Gelişme Ulusal Fonu, tarımsal ürünlerden alınan, dolayısıyla üreticiler tarafından ödenen vergilerle beslenmiş paralar,
- Devlet bütçesinden hayvan yetiştiriciliği ve mesleki yetiştirme hizmetleri için ayrılan sübvansiyonlar,
- Kişi ya da özel teşebbüslerin sübvansiyonları,
- İstisnai gelirlerden (hisse senedi karından yararlanan kişilerden alınan para vb.) oluşmaktadır.

Ziraat Odalarının işleyişi ve faaliyetlerinin hemen hemen üreticiler tarafından finanse edildiği görülmektedir. Genel Meclis tarafından onaylanan bütçenin önce Vali, daha sonra Tarım Bakanının kesin onayına sunulması gerekmektedir.

Binalar

Ziraat Odaları, işleyişlerine gerekli binaları alma veya kiralama yetkisine sahiptirler. Böylece bazı Ziraat Odaları istedikleri takdirde mahalli bürolar kurabilmekte, üreticiler de buldukları yerde bir çok hizmete kavuşabilmektedir. Bazı Ziraat Odaları da gezici bürolar ile tarımsal yarışmalar, fuarlar ve sergiler düzenleyerek yer değiştirmekte ve gittikleri yerde fikir, bilgi ve dökümantasyon vermektedirler.

Ziraat Odalarının hizmetleri

Kamu Kurumu niteliğinde olan Ziraat Odaları hiç bir ayırım gözetmeksizin bütün üreticilerin hizmetindedir ve genel çıkarlara göre hareket etmektedir.

Ziraat Odaları özel bir hizmetin yerine getirilmesini gerektirmeyen durumlarda başka bir teşkilatı kendi yerine çalışması için görevlendirebilir ve bunun karşılığında da bu kuruluşa yardım eder.

Ziraat Odaları ayrıca kendi başına çalışan hizmetler kurabilir ve bu hizmetlerin idaresine ayrı uğraşı alanları olan sendika, kooperatif, yardımlaşma teşkilatlarının temsilcilerini vs. ortak edebilir. Böyle yapmakla Ziraat Odaları genel bir kabul yapısı görmektedir.

Ziraat Odaları, kendi ilinin ihtiyaçlarına karşılık vermeye çalıştığından müdahale alanları çok çeşitli olmaktadır. Bu nedenle burada bir örnek Ziraat Odası tanımlamak olanaksız olup, yapılan çeşitli hizmetlerden en yaygın olanları anlatılacaktır.

a) Genel hizmetler

Genel veya özel, bütün hizmetleri Ziraat Odası Müdürü düzenler.

Hukuki hizmet : Odanın teknik yönden çalışmalarını ve kararlarını hazırlar. Bu tür hizmetleri yerine getiren çalışanlar, mal sahipleri ve üreticilere, kira sözleşmelerinin bitimi, şirketlerin kuruluşu, arazilerin bölüşülmesi gibi alanlarda fikir verirler.

Ekonomik hizmet : Ekonomik incelemeler ve gözlemlerle hazırlanmış bilgiler merkezde toplanmakta ve buradan il'e dağıtılmaktadır.

Dökümantasyon hizmeti : Bu hizmet birimi dosya hazırlamakla görevlendirilmiştir. Tarımsal alanla ilgili bütün döküman ve bilgiler araştırılır, analizi yapılır, seçilir, sıraya konulup, dağıtılır ve yayınlanır.

b) Faaliyet hizmetleri

Kırsal kesimi kalkındırma hizmeti : Ziraat Odaları her zaman üreticilerin yanında, onlara bilgi vermek ve işletmelerinin gidişatı hakkında önerilerde bulunmak için önemli bir rol oynar.

Kırsal kesimi kalkındırma hizmetlerini gerçekleştirecek olan danışmanlar, çok yıllık bir gelişme programı çerçevesinde üreticiler adına düzenlenen hareketlerin tümünün düzenlenmesi ve idaresi görevini üstlenmişlerdir. Bunun için çok sayıda üreticinin gelişme hareketine ilgisini çekebilmek amacıyla üreticilere dolaysız bir destek vermektedirler. Faaliyetler genellikle üretici grupları çerçevesinde gerçekleştirilir.

Kırsal kesimi kalkındırma hizmeti masraflarının düzenleyicisi Ziraat Odaları Başkanındır. Bütçenin % 90 'ı Ziraat Odaları bütçesinden, geri kalan kısmı Ulusal Kalkınma Fonu'ndan temel grupların aidatları aracılığıyla, üreticilerin kazancından oluşturulmaktadır.

Diğer teşkilatların danışmanları ile de ilişki halinde çalışan danışmanlar tam bir, araştırma ve deneme ağı, haber ağı, metodolojik ve teknik destek ağı, yetiştirme ağı kurarlar.

Ziraat Odası, üretici gruplarının hizmetine, illere göre 10 - 100 arasında danışman koyarlar. Örneğin , Orne'de gerçekleştirilen kırsal kesimi kalkındırma hizmetinin faaliyetleri şu programları içermektedir:

Ortak bir genel amaç, Üreticilerin gelirlerinin artırılması.

Bölgesel amaçlar : Örneğin, süt üretiminin artırılması, tahıl üreticilerinin gelir seviyesinin yükseltilmesi, işletme yapılarının düzenlenmesi (arazi toplulaştırması vs.), üreticilere ekonomik bilgilerin verilmesi gibi.

Muhasebe ve idare hizmeti : Üretim araçlarının modernleşmesine ve tarım arazilerinin büyümesine bağlı sermayenin artan ihtiyaçları, muhasebe ve idare hizmet biriminin nispeten süratli gelişmesini gerektirmiştir. 1968 yılında katma değer vergisinin tarım sektöründe yayılması ve gerçek kara vergi konulması, bu hizmetin gelişmesini hızlandırmıştır. Örneğin katma değer vergisi hesaplarının yapılması, üreticilere üretim planlarını, bütçelerini, yatırım projelerini yapmada yardımcı olmayı amaçlayan hizmetler vb. şeklinde açıklanabilir.

Analiz ve deneysel laboratuvar hizmeti : Tarımsal üretime daha iyi hakim olmak amacıyla gereken bütün deneyleri ve incelemeleri yürütebilmek için Ziraat Odaları çok sayıda deneysel araziler ve laboratuvarlar kurmuşlardır. Örneğin, analiz laboratuvarlarında, süt ve süt ürünlerinin, hayvan besin maddelerinin, gübre ve toprağın analizi yapılmaktadır.

Arazi hizmetleri : Ziraat Odaları, arazi sorunları ile ve özellikle arazi amenajmanı, istimlak, arazi toplulaştırması, ihtilaf olmaksızın arazilerin takas edilmesi vb. hizmetleri

yerine getirmek üzere arazi hizmet birimleri oluşturmuştur. Örneğin, arazi hizmet birimi, bir ildeki ekspres yol inşaatı yapımı sırasında zarar gören tarım işletmelerinin yeniden biçimlendirilmesi gibi hizmetleri yerine getirir.

Kırsal amenajman hizmeti : Amenajman sözcüğü belli bir kesimin ekonomik ve toplumsal kalkınmasını düzenlemeyi ve kolaylaştırmayı amaçlayan tüm eylemler olarak tanımlanmaktadır. Bu anlamda Ziraat Odaları, kırsal amenajman hizmet birimleri kurmakla bu tarımsal alana somut ve düzenli bir şekilde müdahale etme olanağına sahip olmuştur. Örneğin, toprak karıştırma makinası, buldozer, çalı yolma makinası ile temizleme, sürme, çalı yolma, ekilmeyen toprakların düzenlenmesi, kırsal yolların yapılması vb. işler yapılmaktadır.

Kırsal amenajmanın başka görünümleri de vardır. Örneğin, Yonne Ziraat Odası hayvanlar ve çiftçiler için bina planları gerçekleştirmiştir. Ayrıca amenajman, şehir planlarının yapılmasını amaçlayan dökümanların düzenlenmesinden toprakların işlenmesi ve kırsal çevrenin ekonomik kalkınma planlarının yapılmasına kadar birçok alana girmiştir.

Zaten kanunları da, Fransa Ziraat Odalarına kırsal bölgelerin geleceği bakımından büyük önem taşıyan bu dökümanların hazırlanmasına katılma hakkı tanımıştır. Bu nedenle Ziraat Odaları daha çok amenajman hizmet birimleri kurmaktadır.

Turizm hizmeti : Turizmin gelişmesi, tarım kesimini çok yakından ilgilendiren bir konudur. Turizm tarım kesimine şu olanakları sağlar:

- Ek bir kazanç yaratarak, tarım kesiminin yararlanmasını sağlar,
- Turizm alanında yaratılacak işlerle gençlere iyi bir gelecek sağlayarak onların bölgede yerleşmesini mümkün kılar.

Bu nedenle, bir çok Ziraat Odası kırsal kesimde turizmi geliştirme faaliyetlerinde, gerek eleman yetiştirmek, gerekse idari ve teknik yardımda bulunmak suretiyle kırsal turizm hizmetini gerçekleştirmektedir. Örneğin, Isere Ziraat Odası çiftliklerde müşteri kabul etme olanağının yaratılması, kırsal konutların kamping yapılması işlerinin yürütülmesi, köylerin turistik olarak düzenlenmesi, bölgesel ürünlerin geliştirilmesi vb. hizmetleri

yerine getirmektedir. Jura Ziraat Odası da, kırsal nüfusun tatili konusunda bir misafir kabul merkezi kurarak, birçok etkinliklerin yapılmasına ortam yaratmıştır.

Mesleki eğitim hizmeti : Ziraat Odaları gençlerin ve büyüklerin yetişmelerine yardımcı olmak amacıyla, hem tarımsal öğrenim kurumlarına mali bakımdan yardım ederek ve bu kurumların emrine memur vererek, hem de yetişkinler için eğitim merkezleri oluşturarak ve eğitim faaliyetleri düzenleyerek mesleki eğitim hizmetlerini gerçekleştirmektedir. Örneğin, Ile-de France Ziraat Odası, sahip olduğu mesleki eğitim merkezi hizmet birimi ile, 6 ayda hayvan yetiştiricileri, 4,5 ayda traktör sürücülerini yetiştirmektedir. Ayrıca, işletmecilere olduğu gibi aile bireyleri ve ücretli işçilere de tarımsal konularla ilgili seminerler düzenlemektedir.

Meteoroloji hizmeti : Hava olaylarının, tarım sektörü üzerine çok büyük etkileri vardır. Bunun için birçok Ziraat Odası bir meteoroloji hizmeti kurmuşlardır. Örneğin, Ardeche-Drome Ziraat Odası, iklim merkezi kurmuştur. Ziraat Odası bu hizmet birimi aracılığı ile, ulusal meteoroloji ile temas kurarak hava tahminleri yapmakta, yaz aylarında sulama yapılan ekinlerin su tüketiminin kayıt edilmesi, ekin zamanı sıcaklık derecesinin ve yağış miktarının kayıt edilmesi vb. bilgilerin toplanmasını sağlamaktadır. Bu merkez, üreticilerin her zaman danışabilecekleri bir merkez haline gelmiştir.

6.1.1.2. İller arası Ziraat Odası

İllerdeki Ziraat Odası (yanyana olmaları gerekmeksizin) ortak tarımsal fayda hizmetlerini gerçekleştirmek için kendi aralarında birleşirler.

İller arası Ziraat Odası, İl'e bağlı Ziraat Odalarını kapsayan bütün kararlara tabidir. İller arası Ziraat Odasını en az, bir başkan ve 6 başkan yardımcısından oluşan bir başkanlık kurulu seçer. Aynı amaca sahip tarımsal hizmet kurumlarının etkinliklerini ortak yürütmek ve ortak tasarımlar gerçekleştirmek için, bir çok illere bağlı Ziraat Odaları, benzer kararlara Ziraat Odaları arası tarımsal hizmet kurumları oluşturabilirler.

Bütün Ziraat Odaları arası hizmet kurumları, sayıları her Odanın mali katılımıyla orantılı olan, ilgili Ziraat Odalarının temsilcilerinden oluşan bir Ziraat Odaları arası yönetim komitesi tarafından idare edilir. Ziraat Odaları arası tarımsal hizmet kurumları söz konusu

olduğunda İller arası yönetim komitesinin oluşumu, ilgili Ziraat Odalarının onayından sonra Tarım Bakanı'nın emriyle belirlenir. Ziraat Odaları arası tarımsal hizmet kurumunun Ziraat Odaları arası yönetim komitesi, servis veya kurumun genel merkezini belirler ve en azından başkan ve sekreterden oluşan bir başkanlık kurulu seçer.

Ziraat Odaları arası hizmet kurumunun bütçesi,

- 1-Hizmet kurumunun çalışmasını desteklemeye yöneltilmiş ilgili Ziraat Odalarının payı,
- 2-Devletin, illerin, bucakların veya diğer özel veya halk kuruluşlarının yardımları,
- 3-Mülklerin, toprakların ve bunlara ait değerlerin gelir ve kazançları,
- 4-Bağış ve miraslardan gelirler,
- 5-Diğer gelirlerden oluşur.

6.1.1.3. Bölgesel Ziraat Odası

İl Ziraat Odaları üreticilerle doğrudan ve sürekli temas halindedir. Bunlar, düzenin bir çeşit " hareket hücreleridir". Bu düzeni bölge seviyesinde de Bölgesel Ziraat Odaları devam ettirirler. Bölgesel Ziraat Odaları aynı zamanda İl seviyesinde yürütülen faaliyetleri tamamlayıcı faaliyetlerde de bulunurlar. Bölgesel Ziraat Odaları (1969 yılından beri) aynen İl Ziraat Odaları gibi kamu kurumu özelliklerine sahip her bölge için kurulan, sosyal gücü yanında, kamu ve özel tarımsal girişimlere danışmanlık yapan kurumlardır.

Bu danışmanlık rolü çeşitli alanlarda kendini göstermektedir :

- Öğretim ve eğitim,
- Sağlık,
- Toplumsal, kültürel ve idari konular,
- Kentlerin gelişmesi ve özellikle bundan doğan toprak düzenlemesi,
- Amenajman ve kırsal çevrenin korunması,
- Ulaşım vb.

Bölgesel Ziraat Odasının genel merkezi, ilgili bölgenin ya merkezinde ya da hükümet görevlisi tarafından tayin edilen yerde bulunur. Bölgenin Ziraat Odası, İllere bağlı Ziraat Odaları üyelerinden seçilenlerden oluşur:

- Eğer Bölgesel Ziraat Odası 2 İl'i kapsıyorsa, her il 9 üye,
- Eğer Bölgesel Ziraat Odası 3 İl'i kapsıyorsa, her il 6 üye,
- Eğer Bölgesel Ziraat Odası 4 İl'i kapsıyorsa, her il 5 üye,
- Eğer Bölgesel Ziraat Odası 6 İl'i kapsıyorsa, her il 4 üye,
- Eğer Bölgesel Ziraat Odası 7 İl'i kapsıyorsa, her il 3 üye seçer.

6.1.1.4. Ziraat Odaları Daimi Meclisi

İl Ziraat Odası başkanlarından oluşan Genel Kurul, gizli oyla Ziraat Odaları Daimi Meclisi Başkanını ve Fransa'nın bütün bölgelerini temsil eden Daimi Genel Komitenin üyelerini seçer.

Ziraat Odaları Daimi Meclisi, hükümet nezdinde tarımın genel ve özel çıkarlarının temsilcisi ve danışma organıdır. Ziraat Odaları Daimi Meclisi'nin görevi sentezini yaptığı İl ve Bölge Ziraat Odalarının görüşünü ifade ederek, bu görüşleri, hükümet ve parlamento üyelerine aktarmaktadır.

Ziraat Odaları Daimi Meclisi, tarım kesiminin çıkarlarını ulusal ve uluslararası düzeyde korumakta ve temsil etmektedir. Ziraat Odaları Daimi Meclisi, COPA (Committee of Agriculture Organization of Common Market - Ortak Pazar Tarımsal Organizasyon Komitesi) üyesi, CEA (Confederation European of Agricultural - Avrupa Tarım Konfederasyonu) üyesi ve IFAP (International Federation of Agricultural Producers - Uluslararası Tarım Üreticileri Federasyonu) üyesi olarak uluslararası tarım konularının her alanında ve her düzeyde etkili olabilmektedir.

Ziraat Odaları Daimi Meclisi'nin, Brüksel'de bir bürosu bulunmakta ve AB'nin çalışmalarını ve kararlarını, Fransız üreticilerine günü gününe iletmektedir. Ayrıca Ziraat Odaları Daimi Meclisi yönetim yetkililerinden biri AB Ekonomik ve Sosyal Komitesinde bulunur. Ziraat Odaları Daimi Meclisi (APCA), Ticaret ve Sanayi Odaları Daimi Meclisi (APCCI) ile düzenli bir fikir alış verişi olanağı tanıyan bir Ulusal Temas Komitesi

kurmuşlardır. Ziraat Odaları Daimi Meclisi, il ve bölge Ziraat Odalarının üst örgütü olmayıp, bir tür Ulusal Ziraat Meclisi'dir. Üyelerinin hepsi İl düzeyinde üreticiler tarafından seçilen, Fransa tarımının tümünü temsil eden Ziraat Odaları Daimi Meclisi, İl Ziraat Odalarını tamamlamakta, faaliyetlerini düzenlemekte ve onlara çalışmalarında yardımcı olmaktadır (Şekil 6.1.1.4.).

Şekil 6.1.1.4.'de görüldüğü gibi, halkı, tarım ve çiftçilik konularında aydınlatan İl Ziraat Odaları yönlendirme görevleri dahilinde de görüş ve isteklerini valilere, milletvekillerine ve Bölgesel Ziraat Odası ile Ziraat Odaları Daimi Meclisine aktarır.

İl Ziraat Odalarının yürütülen çalışmaları tamamlayıcı yönde faaliyette bulunan Bölgesel Ziraat Odaları da istek ve görüşlerini bölge düzeyinde kamu kurumlarına ve Bölgesel Sosyal ve Ekonomik Komite'ye iletir.

Ziraat Odaları Daimi Meclisi ise, İl ve Bölge Ziraat Odalarının taleplerini hükümet ve parlamento ile AB Parlamentosu, Komisyonu ve temsilci gönderdiği AB Ekonomik ve Sosyal Komite'ye aktarır.

Ziraat Odaları,

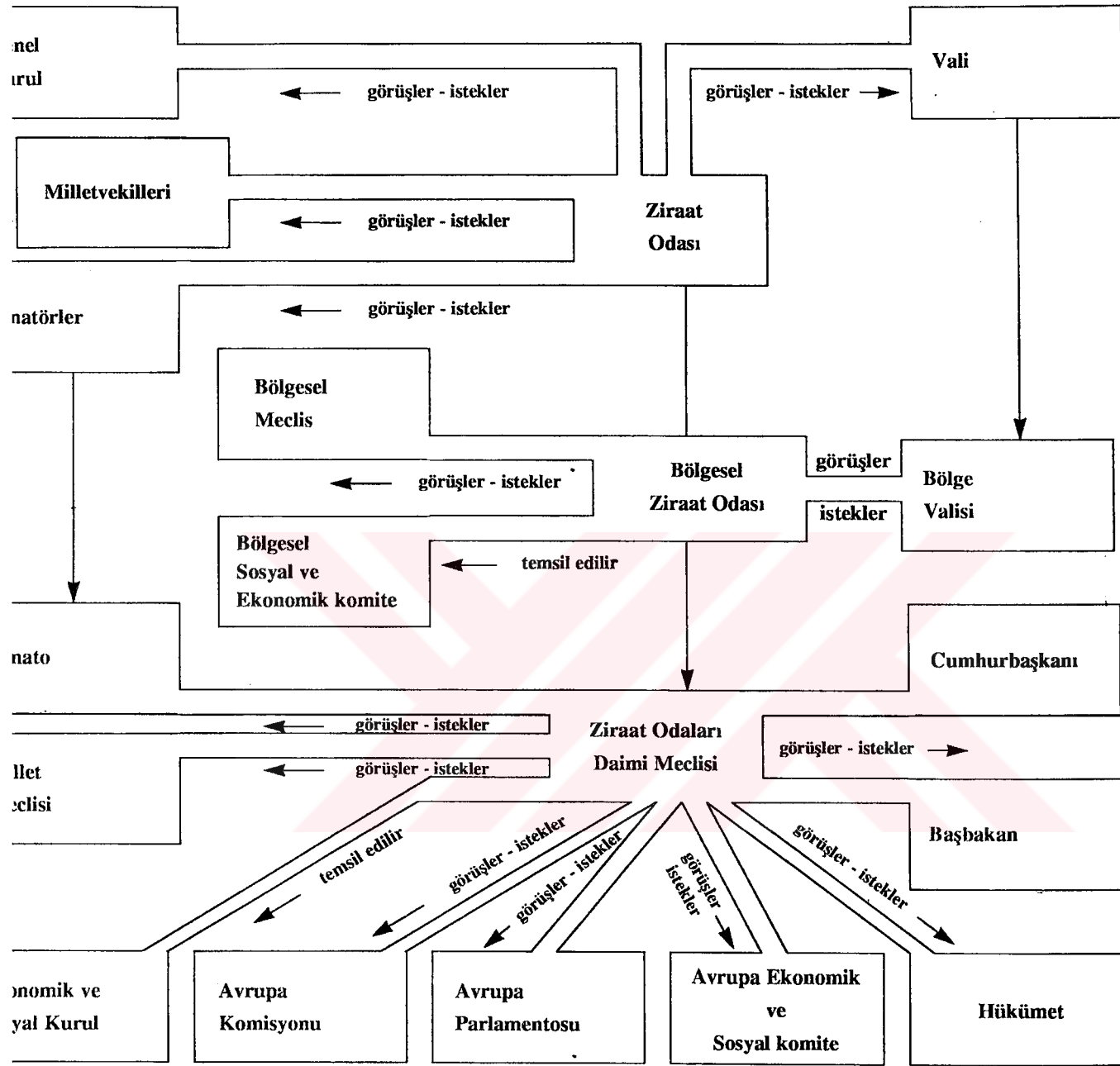
Hükümet için, tarımın tümünü temsil eder, görüş verir.

Tüccarlar, sanayiciler için, ticaret ve sanayi meslek odalarıyla aynı düzeydedir.

Tarım teşkilatları için konuların tartışıldığı ve değerlendirildiği yerdir.

Üreticiler, mülk sahipleri (orman ve toprak) ve ücretliler için, onları temsil eder ve hizmetler sunar.

Ziraat Odaları, tarımın mesleki kamu kuruluşu olarak, hükümetin ayrıcalıklı danışmanı olduğu yöneticileri genel oyla seçildiği, her şekli ile tarımı temsil ettiği, tarıma faydalı tüm hizmetleri gerçekleştirdiği ve finanse ettiği, Fransızların tümünün hizmetinde olduğu kabul edilmektedir.

Şekil 6.1.1.4. Ziraat Odalarının görüşünün istenmesi

6.1.2. Almanya Ziraat Odası

Almanya'da ilk olarak, 18'nci yüzyılın ortalarında köylüleri bilinçlendirmeyi amaçlayan ekonomik topluluklar ortaya çıkmıştır.

19'ncü yüzyılın birinci yarısında da belediyeçilik alanında ilk özerk idareler oluşturulmuş, bu da, tarımsal özerk idarelerin ortaya çıkması için gerekli ortamı yaratmıştır. 1800 - 1850 yılları arasında özerk idare karakterini taşıyan merkezi birliklerde 19'ncü yüzyılın ikinci yarısında o zamanki Alman İmparatorluğu'nun bütün eyaletlerinde ortaya çıkan Ziraat Odasının öncüsü olmuşlardır.

Almanya'da yönetim sistemi, Federal Sistem esasına dayanmaktadır ve bu nedenle her eyaletin kendine ait Oda Kanunu bulunmaktadır. Ancak Güney ve Doğu Almanya'daki eyaletlerde Ziraat Odası kurulmamıştır. Bir çok Federal Eyalette 1945 yılından sonra kurulan Ziraat Odaları, Eyalet Kanunu'na göre kurulan kamu kurumu niteliğindeki kurumlardır.

Almanya'da genel olarak Tarım Bakanlığı'nın görevleri sınırlı olup, tarım politikalarının yönünü belirlemekle kalmakta, tarımla ilgili görevlerin tümü Odalarca yapılmaktadır.

Bu çalışmada KuzeyRen-Westfalya Eyaletine ait Ziraat Odalarına ilişkin kanun incelenmiştir.

KuzeyRen-Westfalya Eyaletine Ait Ziraat Odası Kanunu

KuzeyRen Westfalya Eyaleti'nde kurulması planlanan Ziraat Odalarına ilişkin 11 Şubat 1949 tarihli Kanun en son olarak 20 Haziran 1989 tarihli Kanun ile değiştirilmiştir.

Ziraat Odalarının faaliyet alanı, tarla bitkileri yetiştiriciliği, hayvan yetiştiriciliği, bahçe, sebze, meyve yetiştiriciliği ve bağcılığın yanı sıra, ülke akarsularında balıkçılığı ve arıcılığı kapsamaktadır.

Ziraat Odalarının görevleri

Ziraat Odalarının görevleri şu şekilde sıralanabilir :

1 - Tarımı ve bu alanda çalışanları teşvik etmek ve onlarla ilgilenmektir. Özellikle görev alanlarını şu konular oluşturmaktadır:

- a) Verimli ve doğayla uyumlu tarımsal ürünleri yetiştirecek birimler oluşturmak ve bunlarla ilgili önlemler almak. Ayrıca uygun alanlarda hayvancılığı teşvik etmek.
- b) Tarımsal alanda çalışanların pratik mesleki beceri kazanmasını sağlamak amacıyla eğitim vermek ve ekonomik danışmanlık yapmak.
- c) Tüm tarım kesiminin barınmasını sağlamak amacıyla, tarım kesiminde çalışanlar için konut yapmak.
- d) Tarımsal ürünlerin değerlendirilmesi, pazarlamasında danışmanlık hizmeti vermek ve tarımsal kooperatifçiliği teşvik etmek.
- e) İlgili kurumlara ve mahkemelere tarımsal alandaki sorunlara ilişkin bilgi vermek için raporlar hazırlamak ve konu ile ilgili uzman kişilere danışılmasını sağlamak.
- f) Muhasebe kayıtları hakkında bilgi vermek.
- g) Tarımsal alandaki kanunlara uyulmasını sağlamak.
- h) Ticaret Borsasının yönetimi ile, piyasalardaki ve hayvan pazarlarındaki fiyatlandırma konusunda yönetmelik hazırlamada görev almak.

2 - Ziraat Odası, tarımla ilgili konular hakkında resmi kurumlara başvurma hakkına sahiptir. Özellikle tarımı ilgilendiren kanunlar çıkartılmadan önce Ziraat Odasına danışılmakta, Ziraat Odası da görüşünü içeren bir rapor hazırlayarak ilgililere sunmaktadır.

3 - Tarımla ilgili her türlü bilgi verme birimi olarak Ziraat Odası yetkilidir.

Burada danışmanlık ve eğitim hizmetleri ile ilgili tarımsal araştırmaların yapılması Devletin, Kanun ile Ziraat Odalarına yüklediği görevlerdir.

Ziraat Odalarının yaptıkları eğitim hizmetleri, çiftçi-işçi-kadın eğitimi, hizmet içi eğitim, ilk defa çiftçilik yapacaklara verilen eğitim, ziraat mühendislerinin eğitimi şeklinde sıralanabilir.

Tarımsal araştırmaların konusunda, kirlilik, gübreleme, süt kalite kontrolü, hayvan sağlığı, meyvecilik alanında yapılan çalışmalar oluşturmaktadır.

Ziraat Odalarının oluşum biçimi

Üyeliğin zorunlu olduğu Ziraat Odalarında, Ziraat Odalarının yönetim kadrosu, aşağıda açıklanan 2 seçilmiş grubun temsilcilerinden oluşturulmaktadır.

Birinci grubu, tüketici, mal sahipleri ya da tarım işletmesi sahipleri gibi gerçek kişiler (vergi yükümlüsü olma ya da işletilen tarımsal alanın en az 2 hektar, ormancılık işi ile uğraşanların en az 10 hektar, bahçe işleri ile uğraşanların ise en az yarım hektar büyüklüğünde araziye sahip kimselerden) oluşturmaktadır. Aynı zamanda sözü geçen bu kimselerin aynı işle uğraşan eşleri ve ayrıca mesleki eğitim yapan aile üyeleri de seçilme hakkına sahiptir.

İkinci grubu ise, sadece tarım işletmelerinde çalışanlar ve birinci grubun şartlarını taşımayan mesleki eğitim gören işçiler oluşturmaktadır.

Böylece Ziraat Odasının Yönetim Kurulu, üçte ikisi birinci seçim grubundan, üçte biri ise ikinci seçim grubundan seçilerek gelen kimseler ile oluşturulur.

Seçilme koşulları

Seçim hakkına sahip olabilmenin şartları şöyle sıralanabilir. Seçim gününde,

- 18 yaşını doldurmuş olmak,
- Çalışır durumda olmak,
- Alman vatandaşı ya da AB'ye üye ülkelerden birinin vatandaşı olmak veya Avrupa Yerleşim Kanunu kapsamında anlaşmalı ülke vatandaşı olmak,
- Aralıksız en az 3 ay boyunca seçim bölgesinde ikamet etmiş olmak,

- En az üç aydır seçim bölgesinde, işletilen tarımsal alanı en az 2 hektar, ormancılık ile uğraşanların en az 10 hektar, bahçe işleri ile uğraşanlarında en az yarım hektar büyüklüğünde arazi sahibi olmaları gerekmektedir.

Kamuyu ilgilendiren konularda suç işleyip, mahkeme tarafından seçime katılmaktan men edilen kişiler, iflas edenler, malların yönetimi konusunda kayyum tayin edilenler yada mülkü zorunlu olarak açık artırımı sunulan kimseler veya mülkü emanetçilere zorunlu olarak devredilmesi öngörülen mal sahipleri ise seçilme hakkına sahip değildirler.

Hiç kimse seçime katılması için zorlanamaz. Seçilmiş kimseler ise, işbaşına geldiği görevden isterlerse çekilebilirler.

Seçim bölgesine ilçe ile herhangi bir ilçe sınırları içerisinde bulunmayan yerleşim birimleri dahildir (bağımsız çiftlikler gibi) ve komşu ilçeler seçim bölgesi olarak birleştirilebilmektedir. Seçim bölgeleri büyüklüklerine ve önemlerine göre en az üç üye tarafından temsil edilmekte ve her üye için bir yedek üye seçilmektedir.

Seçim komisyonu

Her bir seçim bölgesi için bir seçim komisyonu oluşturulur. Bu komisyonun başkanlık görevini yürüten seçim yöneticisi, ilçenin yada ilçe sınırları dışında kalan yerleşim birimlerinin en üst düzeydeki yöneticisidir. Komisyon, seçim yöneticisinden, seçim yöneticisinin tayin edeceği yardımcısından ve yine onun tayin edeceği üç üyeden oluşur. Her bir üye için de birer yardımcı belirlenir.

Birçok ilçelerden veya ilçe sınırlarına dahil olmayan yerleşim birimlerinden oluşan seçim bölgesinin başkanını eyalet sorumlusu olarak Ziraat Odası Müdürü belirler.

Seçim komisyonunu oluşturan 2 asıl üye ve yardımcılarının birinci seçim grubuna, üçüncü asıl üye ve yardımcısının ikinci seçim grubuna dahil olması gerekir. Ancak seçim listelerinde kayıtlı olan kişiler seçime katılabilmektedir. Her beldenin seçim listesi, birinci ve ikinci seçim grupları olarak belediye başkanı tarafından hazırlanmaktadır.

Seçim komisyonu, her bir aday ve önerilen yedek adaylar için kaç oy kullanıldığını sayar. Seçim yöneticisinde, üyelik seçimi ile ilgili sonuçları seçim protokolu ile birlikte Ziraat Odasına sunmak durumundadır. Seçimin bazı kısımları ile ilgili itirazlar Genel Kurul tarafından, seçimin tümüne karşı olan itirazlarda Çevre ve Tarım Bakanının vereceği kararla sonuca bağlanmaktadır.

Ziraat Odası üyeleri altı yıllığına seçilmekle beraber, her üç yılda bir tüm üyelerin yarısı, seçim bölgelerine göre sırası ile görevlerinden ayrılırlar.

Üyelik hakkının düşmesine gelince, eğer bir üye seçilme hakkını kaybederse, Ziraat Odası ya da bu birime bağlı organların üyeliğinden ayrılacaktır. Üyelik hakkının düşmesi ile ilgili belirsizlikler Genel Kurul tarafından karara bağlanmakla beraber Genel Kurulun bu konuda vereceği karara karşı iki hafta içerisinde tetkik merciine itirazda bulunulabilir.

Genel kurul

Genel Kurul ise Ziraat Odası üyelerinden oluşur ve Genel Kurulun Ziraat Odası üyeliği için tayin edeceği kişiler 3 grup altında toplanmaktadır. Bunlar:

- a) Tarım alanında çalışan bilim adamları ve tarımda söz sahibi olan kişilerden temsili olarak dört kişi,
- b) Bağcılık, meyvecilik ve sebzeçilik ile uğraşan meslek birliği üyelerinden ve özel orman alanı sahiplerinden sekiz kişi (bunların beşi, birinci gruptan ve üçü ikinci gruptan olmalıdır),
- c) Kadın Çiftçiler Derneğinden iki, kadın işçilerden bir temsilci.

Genel Kurul, Kanun çerçevesinde Ziraat Odasına verilen görevlerin yerine getirilmesini denetler, gerekli kararları alır, diğer organlara ve ilçe temsilciliklerine gerekli direktifleri verir.

Genel Kurulun görevleri ise,

- Mevzuatı işletme, bütçe düzenleme ve vergi hükümlerini karara bağlamak ve değiştirmek,

- Anakomisyunun başkanını, iki vekilini ve geri kalan üyeleri ile müdürünü seçmek ve diğer komisyonları oluşturmak,
- Bütçe tasarısı hazırlamak,
- Yıllık rapor hazırlanması ve yıllık hesap çıkartılmasına ilişkin gerekli talimatları vermek,
- Üyelik hakkı düşen kişinin itirazını karara bağlamak şeklinde sıralanabilir.

Mevzuat, çeşitli konularla ilgilenmek üzere komisyonlar oluşturulmasını öngörmektedir. Araştırılması öngörülen konular geçici ise, "Geçici Komisyon", sürekli ise, "Sürekli Komisyon"lar kurulur. Komisyon üyelerinin görev süreleri en çok üç yıldır. Komisyon üyeliğinde Ziraat Odasına üyelik şartı aranmaz, ancak komisyonların kendi aralarından seçtikleri başkanın Ziraat Odasına üye olması şartı aranır. Komisyon üyelerinin üçte biri ikinci gruptan olmalıdır.

Başkan

Fahri olarak görev yapan Başkan, hem Genel Kurulun hem de Ana Komisyonun Başkanıdır. Başkan veya yardımcıları üç yıllık bir süre için seçilirler. Ziraat Odası üyeleri olmaları gereken Başkan ve vekilinden birinin birinci gruptan, diğer vekilinin ise tarım işçisi olması şartı aranmaktadır. Başkan, en üst yetkiye sahip kişidir.

Ziraat Odaları, mahkeme ve mahkemenin yetkisi dışındaki konularda Ziraat Odası Başkanı tarafından temsil edilir. Ziraat Odaları, başkan veya vekili ve yönetim kurulunun bir üyesinin imzası ile kuruluşun damgasını bünyelerinde bulundurmakla yükümlüdür.

Ziraat Odaları faaliyetlerinin yürütülebilmesi için yönetim kurulu kararı ve yetkili merciinin onayı ile yasaya uygun olarak vergi koyabilmektedir. Ziraat Odaları her yıl yönetim kurulu tarafından belirlenen ve yetkili makamca onaylanan bir bütçe tasarısı hazırlamak zorundadır.

Ana komisyon

Ana Komisyon, Ziraat Odasına bağlı Ana Komisyon Başkan ve iki yardımcısının yanı sıra Genel Kurul arasından seçilen dokuz kadar üyeden oluşmaktadır. Üç yıl için seçilen

Ana Komisyon üyelerinin üçte ikisinin birinci seçim grubundan, üçte birinin de ikinci seçim grubundan olmaları gerekir.

Birinci gruba dahil olması gereken Anakomisyon üyeleri arasında,

- 1 - Sebzeçilik, meyvecilik ve bağcılık ile uğraşan kimselerden,
- 2 - Özel orman sahiplerinden,
- 3 - Kadın tarım işçisinden birer temsilci bulunmalıdır.

Ziraat Odası müdürü

Ziraat Odasının Müdürü, Genel Kurul tarafından 12 yıllığına seçilir. Ancak müdürün tayin edilmesi Çevre ve Tarım Bakanının onayına bağlıdır. Ziraat Odasındaki memurların, hizmetlilerin ve işçilerin üstü durumunda olan müdüre, işlerin yürütülmesi konusundaki direktifleri Başkan verir. Müdür, Genel Kurulun Anakomisyon ve komisyonun oturumlarına katılabilir. Aynı zamanda müdür, Eyalet Örgütü Kanunu'na göre de eyalet sorumlusu olarak üzerine düşen görevleri yerine getirir ve sadece Çevre ve Tarım Bakanına karşı sorumludur.

Denetim

Ziraat Odaları, Çevre ve Tarım Bakanının denetimi altındadır.

Finansman

Ziraat Odalarının finansmanı, odalarda her üyeden alınan aidattan oluşmaktadır. Bu aidat, tüm tarımsal işletmelerin mülkiyetinin vergi birim değerine göre alınmaktadır. Diğer bir finansman kaynağında, ücret alınan çeşitli hizmetler olup, Ziraat Odalarının bütçesini karşılamak için en önemli gelir kaynağı ise, sözkonusu eyaletin Tarım Bakanlığının katkısı oluşturmaktadır. Tarım Bakanlığından ayrılan bu bütçe, Devletin yasa ile Ziraat Odalarına verdiği görevlerin yürütülmesinde harcanmaktadır.

6.1.2.1. Ziraat Odalarının alt teşkilatları

Alt birimler, Ziraat Odasının ilçe teşkilatlarıdır. İlçe teşkilatı, kendi bölgesinden seçilmiş Ziraat Odası üyelerinden oluşmaktadır. Başkan olarak kendi aralarından ve birinci seçim grubuna ait olan birini seçerler. İlçe teşkilatının başkanı Ziraat Odasının Anacomisyonu tarafından duruma göre atanır veya işten çıkarılır. İşe atama veya azletme müdürün onayına bağlıdır. İlçe teşkilatının başkanı aynı zamanda eyalet görevlisi olarakta çalıştığından, bu statüsü ile eyalet makamına karşıda sorumludur.

Başkanın görevlendirilmesi ilgili Bakanın onayına, ancak Başkanın eyalet görevlisi olarak görevini sürdürmesi Ziraat Odası Müdürünün güven duymasına bağlıdır.

İlçe teşkilatları işlerini yapabilmek ve hizmet verebilmek için kasaba ve benzeri yerleşim birimlerinde teşkilat kurarlar. Üç üyeden oluşan kasaba teşkilatı, kasaba sınırları içerisinde Ziraat Odası için oy kullanma hakkına sahip kişiler tarafından seçilir. Üyelerin ise en az ikisinin, birinci seçim grubuna, diğerinin de ikinci seçim gurubuna ait olması gerekir. Kasaba teşkilatı, başkanlarını kendi aralarından seçer. Başkan seçilecek kişinin birinci seçim grubuna ait olması zorunludur.

6.1.2.2. Ziraat Odaları Federasyonu

Merkezi Bonn'da bulunan Ziraat Odalarının üst kuruluşu, Ziraat Odaları Federasyonu'dur. En üst karar organı Başkanlar Kurulu olup, bu kurulda Ziraat Odaları Başkanları yer almaktadır. Başkanlar Kurulu kendi içinden Federasyon Başkanını ve Yönetim Kurulunu seçer.

Federasyon,

- Üyelerinin bölge üstü çıkarlarının korunması,
- Bütün Ziraat Odalarının faaliyet alanında koordinasyon ve bilgi alış-verişi sağlanması,
- Ziraat Odalarının çıkarlarının ulusal düzeyde korunması ve diğer kuruluşlara karşı temsil edilmesi,
- Ziraat Odalarının bağımsız görev alanları içinde mesleki komisyonların ve çalışma gruplarının kurulması gibi işlevleri yerine getirmektedir.

6.1.3. Hollanda Ziraat Odası

Hollanda tarım alanında en gelişmiş tarımsal teknolojiye sahip ülkelerden biridir. Yüzölçümü 40.844 kilometre kare ve nüfusu da yaklaşık 15 milyon olup, nüfus açısından dünyanın en yoğun ülkesi konumundadır.

Ülke topraklarının yarısı tarım için elverişlidir. Tarımsal toprakların %35'ini tarla arazisi, %6'sını bahçe arazileri, %59'unu da çayır ve mer'alar oluşturmaktadır.

Tarımsal işletme genişliği ortalama 17 hektardır. Tarımsal toprakların %42'si kiracılık sistemi ile, %6'sı tarım işçileri ve %52'si de arazi sahipleri tarafından işlenmektedir. Toplam nüfusun %4.6'sı tarımda istihdam edilen Hollanda da toprak, ileri teknolojinin getirmiş olduğu olanaklarla işlenmekte ve dekardan yüksek oranlarda verimler alınmaktadır.

Hollanda'da, tarım ürünleri ticareti açısından önemli ülkelerden birisidir. Ülke başına düşen ihracat hacmi açısından ABD ve Fransa'dan sonra 3. sırada yer almaktadır. Kişi başına veya çiftçi başına düşen ihracat açısından değerlendirildiğinde ise Hollanda ilk sıralarda yer almaktadır. Hollanda'nın tarım ürünlerinin %60'ı ihraç edilmektedir. Genel ülke ihracatının %25'ini tarım ürünleri oluşturmaktadır.

Hollanda'da Ziraat Odaları, Çiftçi Birlikleri ve tarımda çalışanların oluşturdukları birliklerden meydana gelmektedir.

Çiftçi Birlikleri ise, protestan, katolik ve laikler olmak üzere üç gruba ayrılmaktadır (Tüzün 1994).

Bütün çiftçiler, temsil ettiği Çiftçi Birlikleri veya İşçi Birliklerine üye olmak zorundadır. Çünkü bu Birlikler, çiftçileri politik yönden temsil ederek, çiftçi eğitimini sağlamaktadır. Fakat eğitimin verilmesi için gerekli finansmanı Devlet sağlamaktadır.

Bu Birliklere üye olan tüm çiftçiler Ziraat Odalarına üye aidatı ödemektedir.

Ziraat Odaları da, tarımda ar-ge çalışmaları yapmakta ve tarım sorunlarının tartışıldığı platformlar oluşturmakta, kararnamelerin, kanunların çıkmasını sağlamaktadır.

Hollanda Ziraat Odalarında iki yılda bir seçim yapılmakta, Ziraat Odası Başkanları dönüşümlü olarak seçilmektedir. Yani ilk iki yıl protestan, sonraki iki yılda katolik gibi. Ama başkanın değişmesi genel yapıyı değiştirmemektedir (Tüzün 1994).

Tohum sağlanmasından, ürün işlenmesine ve pazarlanmasına kadar her aşamada Ziraat Odaları etkili olmaktadır. Ayrıca yayım çalışmaları büyük ölçüde Ziraat Odalarınca yürütülmektedir. Araştırma Enstitülerinin yönetiminde de Ziraat Odalarından mutlaka bir temsilci bulunmaktadır.

6.1.4. Avusturya Ziraat Odası

Mayıs 1908 yılında Tarımsal Kalkınma Konseyleri (Agricultural Development Councils) ve Tarımsal Toplulukların (Agricultural Societies) yöneticileri, Viyana Kraliyet Tarım Derneği Başkanı başkanlığında bir araya gelerek, Kral Francis Joseph'e tarım ve ormancılıkla uğraşan nüfusun taleplerini iletmışlerdir. Bu görüşmenin ardından Avusturya- Macaristan İmparatorluğuna bağlı bütün bölgelerin temsilcileri, Viyana Tarım Derneği'nin merkezinde bir araya gelerek, Kralın önerileri doğrultusunda genel problemlerin çözümü konusunda işbirliği kararı almışlardır. Tarımsal Kalkınma Konseyleri ve Tarımsal Toplulukların kanunlarında öngörülen şekilde aynı yıl içerisinde "Başkanlık Konseyi" gerçekleştirilmiş ve bu kurumların birlikte çalışabilmesi için çalışmanın ana hatları belirlenmiştir. Böylece ilk defa, 1908 yılında Başkanlık Konseyi kavramı ortaya atılmak suretiyle çiftçi örgütlerinin işbirliği konusunda bir adım atılmıştır.

Tarım ve ormancılıkla uğraşan nüfusun örgütlenmesine yönelik ilk adımlar ise 18. yüzyılın ikinci yarısında atılmıştır. Nüfusun bütün katmanlarında tarıma olan ilginin arttığı bu yıllarda, tarımsal üretimin artırılmasına yönelik çabalar ve çalışmalar sözkonusuydu.

Kraliçe Maria Theresia, tarımla uğraşan nüfusun koşullarını iyileştirmeye çalışmış, Kraliçenin oğlu II. Joseph ise, 1781 yılında derebeyliği lağvederek, çiftçilere kişisel özgürlük hakkı tanımıştır. 18 nci yüzyılın sonuna doğru tarımda eğitim ve araştırma çalışmaları hız kazanmıştır. Dolayısıyla daha verimli arazi kullanımı yanısıra deneyim ve

fikirlerin- görüşlerin karşılıklı alışverişine olan talepte artmıştır. Bunun için Fransız, İngiliz ve Alman modellerinden sonra Avusturya- Macar monarşisinin birçok bölgesinde "Tarım Toplulukları" kurularak, üyeleri arasında bilgi akışını sağlamaya çalışmışlardır. Daha sonra bunlar, daha büyük ölçekte çalışan "Tarımsal Topluluklara" dönüştürülmüştür. Tarımsal Topluluk ilk olarak 1808 yılında Viyana'da, daha sonra sırasıyla, 1819'da Styria, 1838'de Tyrol ve Vararlberg, 1845'de de Salzburg'da kurulmuştur. Bölgesel ve yerel derneklerden oluşan bu Topluluklar, tarımın geliştirilmesine hatta çiftçi ailelerinin çıkarlarının temsiline yönelik ilk çalışmaları başlatmışlardır.

1848 yılında toprak reformu ve köylülere özgürlük hakkı tanınmasından sonra, 1850 yılında çıkan Ticaret Odaları Kanununa göre, çiftçi örgütlerinin düzenlenmesine gidilmiştir. Bu çerçevede ilk olarak, Tarımsal Kalkınma Konseyleri, il bazında kurulmaya başlamıştır. İlk Tarımsal Kalkınma Konseyi 1880 yılında Bohemia'da, bunu takiben 1881'de Tyrol'de, 1886'da Yukarı Avusturya, 1905'de Aşağı Avusturya, 1910'da Carinthia'da, 1911'de Vorarlberg'de kurulmuştur. Tarımsal Toplulukların aksine, Tarımsal Kalkınma Konseylerinin işlevleri kanun ile belirlenmiş ve "bulunduğu ildeki tarımın geliştirilmesi ve tarımla uğraşan nüfusun ekonomik çıkarlarının temsili kurumu" denilmiştir. Bunların oluşumu kanunla belirlenmiş, fakat temsilcilerini seçme ve aidat toplama hakkı tanınmamıştır.

Tarımsal Kalkınma Konseylerinin görevleri şöyle özetlenebilir:

- Kanunların ve Devlet yönetimlerinin tarım sektörü üzerindeki etkilerini incelemek,
- Hükümete ve yerel yönetimlere tarımla ilgili raporlar sunmak,
- Tarımsal üretimi geliştirmek için il yönetiminden ve ulusal kaynaklardan finansman sağlamaktır.

Tarımsal Kalkınma Konseyleri ve Tarımsal Topluluklar, Monarşinin yıkılıp, yeni oluşumların ortaya çıkmasına kadar faaliyetlerine başarılı bir şekilde devam etmişlerdir.

1902 Federal Anayasası, mesleki grupların çıkarlarının temsili için otonom oluşumların kurulmasına temel oluşturmuştur. Bu Anayasaya göre, tarım ve ormancılığa yönelik temsili kurumlar, eyalet düzeyinde kurulmuştur. İlk Ziraat Odası, eyalet kanununa göre

Aşağı Avusturya'da 1922'de kurulmuştur. Ziraat Odasının kurulmasında temel amaç, alt üniteler kurma, aidat toplama ve temsilcilerini seçme hakkı olan, eyalet düzeyinde tarım ve orman sektörünü temsil eden otonom kurumları oluşturmaktır. Ziraat Odaları sadece üyelerinin çıkarlarını temsil etmekle kalmayıp, tarımsal gelişmeyi etkileyen her kanunlada yakından ilgilidir. Yukarıda belirtilen ihtiyaçlar doğrultusunda Ziraat Odaları sırasıyla 1920'de Tyrol'de, 1922'de Aşağı Avusturya'da, 1925'te Burgenland ve Vorarlberg'de, 1929'da Styria, 1932'de Carinthia ve Yukarı Avusturya ve 1957'de Viyana'da kurulmuştur.

1938 yılında bütün Ziraat Odaları Nazi Almanyası tarafından lağvedilerek, yerine Nazi Alman Çiftçi Sınıfı teşkilatları kurulmuştur.

1945'te Avusturya Cumhuriyeti'nin kurulmasından hemen sonra Ziraat Odaları aktivitelerine yeniden başlamışlardır. 1945 yılından sonra, Ziraat Odaları Kanununda birkaç kez değişiklik yapılmıştır.

1908 yılında Avusturya- Macaristan Kraliyeti döneminde kurulan ilk resmi organizasyon, Başkanlık Konseyi idi. Başkanlık Konseyi'nde tarımın gelişmesi ve ilerlemesini sağlamak için yönetimlerinde ve yasalarında eyaletlerin otonom olması ancak eyaletler arası işbirliği ve ortak hareket etme kararı alınmıştır. Fakat Avusturya- Macaristan Monarşi'sinin yıkılmasından sonra Tarımsal Kalkınma Konseyleri ve Tarımsal Toplulukları Başkanlık Konseyi kaldırılmıştır.

Ziraat Odalarının merkezi temsili, 1923 yılında kurulan Avusturya Ziraat Odaları Başkanlık Konseyi tarafından yapılmaktadır.

1935 Federal Kanunu, Ziraat Odaları Başkanlık Konseyinin ilkelerini oluşturmuştur. 1949'da Federal Kanunda yapılan düzenlemeler Avusturya Ziraat Odaları Başkanlık Konseyini güçlendirmiştir. 1953'te yapılan Başkanlık Konseyinin 55'nci toplantısında, Avusturya Ziraat Odaları Başkanlık Konseyi yasal bir varlık olarak tanınmıştır.

Eyalet düzeyinde kurulan Ziraat Odaları, bağımsızlıklarının sınırlandırılacağı endişesiyle, Federal Ziraat Odası'nın kurulmasını istememektedirler. Kurulacak Federal Ziraat Odasının, Federal yasa çerçevesinde hareket edeceğini ve her eyaletin özerkliğini

kaybedeceğini düşünmektedirler. 1975 yılında Tarım Bakanlığı, Federal bir Ziraat Odasının kurulmasına teşebbüs etmiş, ancak bu konuda bir gelişme sağlayamamıştır.

Organizasyon ve Sorumlulukları

Tarım ve orman sektörünün temsilci kurumları, Avusturya Federal Anayasası'na göre, ancak eyalet düzeyinde ve Eyalet Kanunu çerçevesinde kurulabilmektedir. Avusturya'daki 9 Federal Eyaletten her biri kendi Ziraat Odasına sahip olup, Eyalet Yasaları çerçevesinde faaliyet göstermektedirler.

Avusturya Ziraat Odalarının başlıca görevleri şunlardır:

a) Yasama

- Tasarıları değerlendirme yetkisi
- Tasarı önerilerinin formüle edilmesi

b) Yönetim

- Kanunları değerlendirme hakkı
- Birçok kurum ve komiteye katılma

Ziraat Odaları, özellikle destekleme, danışmanlık ve eğitim alanındaki tarımsal politikaların yönetim ve uygulanması konusunda Tarım Bakanlığının bir alt yetkili kuruluşu gibi davranma hakkına sahiptir.

c) Sosyal güvenlik

Çiftçilerin Sosyal Güvenlik Enstitüsü'ne temsilciler göndermek.

d) Gönüllü hizmetleri

- Sorunları çözmek konusunda yetenekli uzmanlar bulundurmak,
- Sosyal Ortaklık Komitesi'ne katılmak,
- Uluslararası organizasyonlara üyelik,
- AB'nin Sosyal ve Ekonomik Komitesine temsilci göndermek,

e) Üyelere sunulan hizmetler

- Hukuki, ekonomik, teknik ve sosyo- politik konularda danışmanlık hizmetleri,
- Tarımsal ürünleri pazarlama ve hizmetler konusunda bilgi vermek ve danışmanlık yapmak,
- Eğitim programları düzenlemek,
- Tarımsal kooperatiflerle ilişkilerde bulunmak,
- Tarım ve pazarlama konusunda istatistik toplamak ve derlemek.

Çiftçiye verilen danışmanlık hizmeti, Tarım ve Orman Bakanlığı bütçesinden finanse edilmektedir.

Federal Ziraat Odalarının karar verme organı Genel Meclis'tir. Genel Meclisin üye sayısı ise, eyalete bağlı olarak 19-36 üyeden oluşmaktadır. Bu Meclis üyeleri 5 yıllığına seçilmekte ve her Meclis, kendi başkan, başkan yardımcısı ve danışma komiteleri başkanlarını seçmektedir.

Avusturya Ziraat Odasının ulusal düzeyde örgütlenmesi Başkanlık Konseyi ile gerçekleşmiştir. Ancak Başkanlık Konseyi, Ziraat Odaları ve Avusturya Raiffeisen Birliği ile sınırlı kalmıştır. Başkanlık Konseyinin temel amacı, tarım ve ormancılık sektörünün gelişimini sağlamaktır.

Başkanlık Konseyinin başlıca görevleri şunlardır:

- Özellikle kanun tasarıları ile ilgili olarak yetkililere uzman görüşleri ve teklifleri sunmak,
- Diğer kurumlar nezdinde Ziraat Odalarını temsilen, üyeler göndermek,
- Ziraat Odaları arasındaki işbirliğini artırmak ve Ziraat Odalarının tarımsal kooperatiflerle olan ilişkilerini geliştirmek,
- Tarımla ilgili istatistik hizmetleri sunmak, tarımsal ve ekonomik bilgilerin alışverişini sağlamak,
- Ziraat Odalarının üyelerine, temsilcilerine ve kooperatiflerin çalışanlarına eğitim verecek kurumlar kurmak, bunları çalıştırmak,
- Ortak aktivitelerde bulunulmasını sağlamak,

- Konularıyla ilgili kamu yönetiminde rol almak,
- Diğer ülkelerin tarım ve orman sektöründe ilgili örgütleri ile ilişkileri geliştirmek,
- Tarım ürünlerinde tescilli marka hakkı yaratmak suretiyle tarım ve orman ürünlerinin satışlarını artırmaktır.

Başkanlık Konseyi, yönetim kurulu ve genel kuruldan oluşmaktadır. Başkan, Ziraat Odaları başkanları arasından seçilmekte ve başkanlığı süresince kendi Ziraat Odası Başkanlığı görevinde yürütmektedir. Başkan ve Ziraat Odaları Başkanları arasından seçilen Başkan yardımcıları, 4 yıl süre ile görev yapmaktadır. Başkan ve yardımcıları, yönetim kurulunda ele alınması gereken kararları hazırlamaktadır. Yönetim kurulu ayda bir toplanır ve görüşülen konuların karara bağlanmasında salt çoğunluk aranır.

Ziraat Odalarının bütün başkanları ve Avusturya Raiffeisen Birliğinden iki üye, bu Başkanlık Konseyine üyedirler.

Yılda bir defa toplanan genel kurul, faaliyet raporunu görüşür, hesapları ibra eder, gerektiğinde değişmesi gereken yasaları görüşür.

Başkanlık Konseyi, demokratik kurallar ve Ziraat Odalarının eyalet düzeyindeki yasaları çerçevesinde görevini sürdürür.

Değişik sorunlara çözüm getirmek için dernekler yasasına göre, çalışma grupları veya danışma kurulları oluşturulur.

Bunların çalışma konuları şunlardır:

- Dağ tarımı
- Tarımda kadının yeri
- Kırsal gençlik
- Ticaret politikaları
- Mısır yetiştiriciliği
- Süt sığırcılığı
- Besicilik
- Ormancılık

- Yasal ve mali konular
- Sosyal güvenlik
- Çalışma yasaları
- Çevre koruma
- Mekanizasyon
- Turizm
- Üzüm ve şarap

Bu çalışma grupları veya danışma kurullarının her biri yönetim kurulunun bir üyesinin başkanlığında veya eyalet Ziraat Odasının bir temsilcisinin başkanlığında çalışır. Bu gruplar kendi konuları ile ilgili olarak Başkanlık Konseyine rapor vermek ve öneri sunmak ile yükümlüdürler.

Başkanlık Konseyi, üyelerinin verdiği aidatla ayakta durmaktadır.

Temel olarak Başkanlık Konseyi aktivitelerini belirleyen çiftçilerin beklentileridir. Bu nedenle aktiviteler sık sık değişebilmektedir. Başkanlık Konseyinin esas amacı, çiftçilerin yaşamlarını güvence altına almak ve sesini duyurmaktır. Yoksa, sadece, tarımsal ürünlere yüksek fiyat almakla sınırlı değildir. Ayrıca toplumu, tarım ve ormancılığın önemi konusunda aydınlatmaktadır.

Başkanlık Konseyi'ne, Federal Bakanlıklarda çıkarılacak yasa tasarıları hakkında görüş bildirmesi hakkı tanınmıştır. Başkanlık Konseyi, her yıl yaklaşık 200 tasarıya ilişkin görüş bildirmektedir.

Başkanlık Konseyi, Federal Bakanlıklarda birçok danışma kurulu ve komitesinde temsil edilme hakkına sahiptir. Özel bazı konularda ise, özellikle dinlenilmesi gerekmektedir.

Başkanlık Konseyine iki üye gönderen Avusturya Raiffeisen Birliği ise, 1800 kooperatifi ve 2.2 milyon üyesi ile büyük öneme sahiptir. Bu Birliğin oluşumunun ana hedefi,, üyelerine ekonomik aktivitelerinde yardımcı olmak ve gelişmelerini sağlamak ve bireysel olarak üyelerin tek başlarına üstesinden gelemedikleri sorunları çözmektir.

Avusturya Raiffeisen Birliği, ticari bir oluşum değildir. Dolayısıyla üyeleriyle ekonomik bir rekabet içerisinde olmamaktadır. Avusturya Raiffeisen Birliği, kendisini bir bilgi bankası, bir koordinatör, yetkililer, kurumlar ve siyasetçiler nezdinde üyelerinin çıkarlarını koruyan bir kurum olarak gormektedir.

Avusturya Raiffeisen Birliği, temelde birbirinden bağımsız varlıklardan oluşur ki, bu varlıklar, kendi kararlarını kendileri almaktadır. Raiffeisen Birliği, kararların bir tek dügmeye basılarak alındığı şirketler grubu gibi bir varlık değildir. Bunun tam tersine, kendi sorumluluğunu kendi taşıyan ve karar mekanizmasında bağımsız olan unsurlardan oluşmaktadır. Kooperatiflerin sahipleri üyeler olup, temel kararlar, idareciler tarafından değil, demokratik bir şekilde üyeler ve genel kurul tarafından seçilen temsilciler tarafından alınmaktadır. Bu demokratik karar mekanizması kooperatiflerin surekliliğini sağlamaktadır. Avusturya Raiffeisen Birliği'nin surekli artan bir gelişme gostermesi, bu düşünce tarzının doğru olduğunu gostermektedir. Bu gu ve etkinlik, federal ve merkezietçi olmayan yapının bir sonucudur. Bu şekilde yerel ve bölgesel özelliklerde dikkate alınarak, kooperatifler hizmetlerini düzenli bir şekilde yürütebilmektedir.

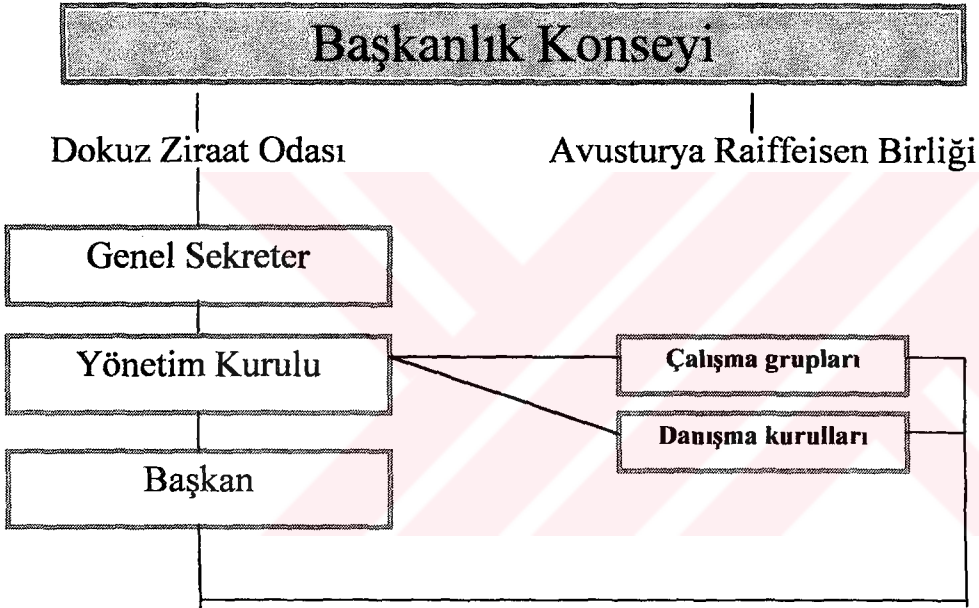
Raiffeisen Birliği'nin başarisının diğer bir nedeni ise, özerk kooperatiflerin kendi istekleri ile bir tek bünyede toplanmalarıdır. Bu birliktelik, ekonomik etkinlik ve verimliliği artırarak bütün üyelerin yararına olmaktadır. Örneğin, sübvansiyon gibi kooperatiflerin bütün üyelerini ilgilendiren bir konu, ancak bu Birliğe gönderilerek özölülebilmektedir.

1898 yılında kurulan Avusturya Raiffeisen Birliği, birçok önemli fonksiyonu yerine getirmektedir. Avusturya Raiffeisen Birliği, bir hizmet merkezi olarak aşağıda belirtilen üye organizasyonları bünyesinde bulundurmaktadır:

1. Ana bölüm olarak finansal hizmetleri veren Raiffeisen Bankası,
2. Mal sağlayan toptancılar,
3. İşleme birimi olarak, süt işleme kooperatifleri, şeker ve nişasta sanayi, un sanayi,, bağcılık kooperatifi, vb.
4. Haftalık dergi çıkaran basın, yayın ve halkla ilişkileri,
5. Üye kooperatiflerin mali denetimini yapacak teftiş kurulu (şekil 6.1.4a.).

Şekil 6.1.4a.'da görüldüğü gibi, Ziraat Odalarının dokuz Başkanı ile Avusturya Raiffeisen Birliği'nin iki üyesi Başkanlık Konseyini oluşturur.

Başkanlık Konseyi'nin Başkanı Ziraat Odalarının Başkanları arasından seçilmektedir. Başkanlık Konseyi Yönetim Kurulunun üyesi bulunan her bir eyalet Ziraat Odası Başkanı başkanlığında çalışma grupları ve danışma kurulları oluşturulur.

Şekil 6.1.4a. Başkanlık Konseyi

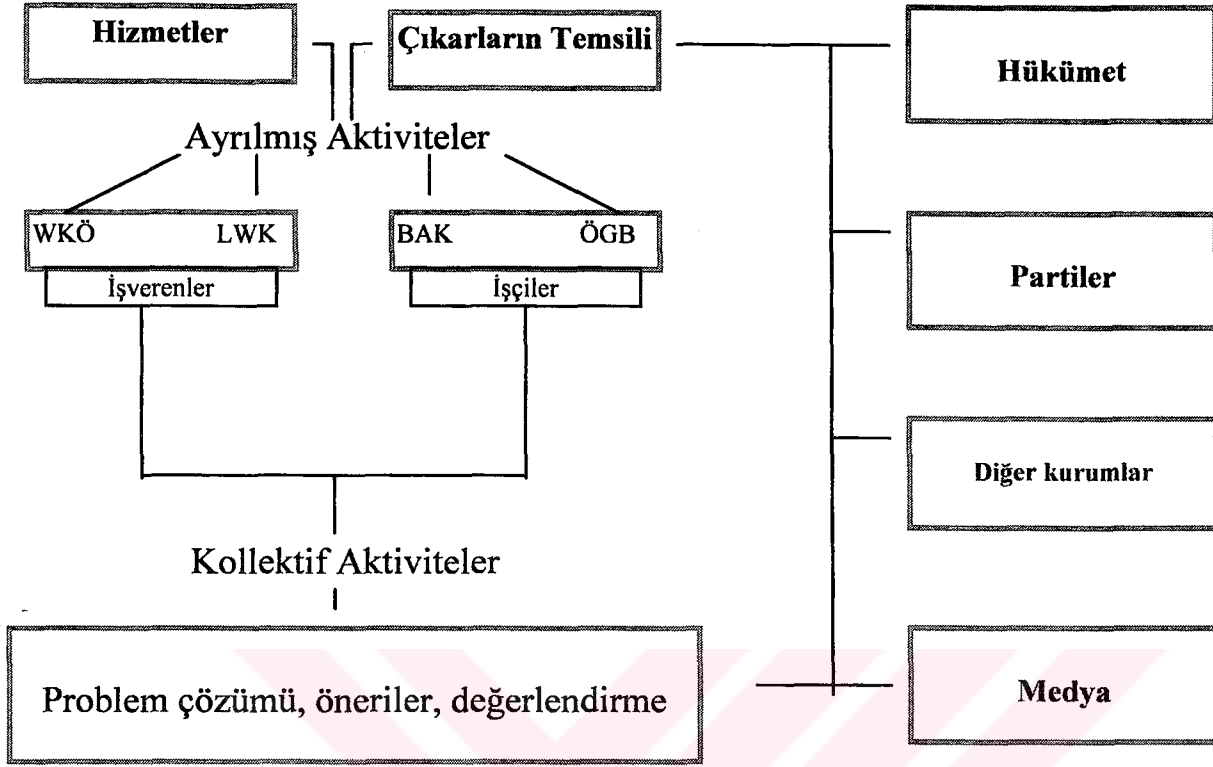
Avusturya'da Ekonomik ve Sosyal Ortaklık

Ekonomik ve sosyal ortaklık, kısaca "Sosyal Ortaklık" , gerek işverenlerin çıkarlarını temsil eden kurumlar (Federal Ekonomi Odası ve Avusturya Ziraat Odası Başkanlık Konseyi) ile çalışanların çıkarlarını temsil eden kurumlar (Federal İşçi Odaları ve Sendikalar Federasyonu) arasındaki gerekse yukarıda adı geçen bu kurumların Hükümetle arasındaki ekonomik ve sosyal işbirliğini sağlayan bir sistemdir (Şekil 6.1.4b.).

Ortaklar arasındaki bu işbirliği, ortaklığın gayri resmi bir şekilde, gönüllü olarak yürütülmesi ilkesine dayanır. Bu çıkar grupları arasındaki gönüllü işbirliği, Avusturya ekonomi ve sosyal politikalarına yön vermektedir.

Ekonomik ve sosyal politikaların temel amaçlarının, bütün ortaklar tarafından kabul edilmesi, bu sistemin temel ilkesidir. Doğrudan işbirliği ve koordinasyon sağlayan bu sistem, grevlerde olduğu gibi kesimleri karşı karşıya getiren sistemden daha iyi işlemektedir.

Bu Sosyal Ortaklık, çıkar grupları arasındaki çatışmaları inkar etmek anlamına gelmez. Bu model, sorunların çözümünde konsensüs sağlamak, bütün taraflarca kabul gören stratejileri geliştirmek, böylece karşılıklı uzlaşmaya dayalı çözümler bulmak ve çıkarlar arasında dengeyi korumayı amaçlamaktadır. Sosyal ortaklık, belirsizlikleri ortadan kaldırarak, ekonomik ve sosyal faktörlerin daha iyi değerlendirilmesine katkıda bulunmakta, ekonomik ve sosyal istikrarın sağlanmasına yardımcı olmaktadır. Ayrıca Sosyal Ortaklık, sosyal barışın büyük ölçüde yerleşmesine de katkıda bulunmaktadır.

WKÖ : Federal Ekonomi Odası
 LWK : Avusturya Ziraat Odaları Başkanlık Konseyi
 BAK : Federal İşçi Odası
 ÖGB : Avusturya Sendika Federasyonu

Şekil 6.1.4b. Ekonomik ve Sosyal Ortaklık Modeli

6.1.5. Japonya Ziraat Odası

1954 yılında kurulan Ulusal Ziraat Odası, kurulduğu günden beri Japonya çiftçilerinin temsili için aktif bir şekilde çalışmaktadır. Ulusal Ziraat Odası, Bölgesel Ziraat Odaları Tarımsal Kooperatifler Merkez Birliği, ulusal düzeyde diğer tarımsal kurumlar, tarımsal alanda öğrenim görmüş ve deneyimli kişilerden oluşmaktadır.

Ulusal Ziraat Odası, kırsal alanda Tarımsal Komite ve organizasyonlarla işbirliği yaparak, tarımsal kalkınmanın sağlanması ve çiftçilerin yaşam standardının yükseltilmesi için tarım politikalarında yapısal reformların gerçekleştirilmesinde önemli rol oynamaktadır. Ulusal Ziraat Odası, ayrıca tarım işletmelerinin yönetim ölçeğini büyütmek, tarım işletmelerini korumak ve çiftçiler için ulusal emekli aylığı programları geliştirmek vb. konularda da çalışmalar yapmaktadır.

Ulusal Ziraat Odası, Tarım, Orman ve Balıkçılık Bakanlığının sorularını yanıtlamakta, raporlar hazırlamaktadır. Ayrıca, kırsal alanın daha sağlıklı ve yaşanabilir olmasında alınması gerekli önlemler üzerinde çalışmaktadır.

Ulusal Ziraat Odası, tarım ve kırsal toplumla ilgili değişik araştırma çalışmalarını da yürütmektedir. Ulusal Ziraat Odası, ayrıca çiftçiler için gazete, kitap ve eğitim konularında hizmetlerde bulunmaktadır (Anonim 1989).

Ulusal Ziraat Odası, 11 Kasım 1954 yılında Tarımsal Komite ve ilgili organizasyonları içeren Kanun çerçevesinde kurulmuştur.

Ulusal Ziraat Odası, Japonya tarımının ve kırsal halkın kalkınması ile çiftçilerin çıkarlarının temsiliinde aktif ve önemli bir rol oynamaktadır. İkinci Dünya Savaşı'nın hemen sonrasında, tarımsal üretim ve toprak reformu programları için lokal seviyede birbirine bağlı üç örgütsel yapı kurulmuştur.

Bunlardan, Tarımsal Arazi Komiteleri, toprak reformunu yürütmek, Tarımsal Uyum Komitesi, pirinç ve buğdayın alım kotası ile fiyatını belirlemek ve gıda üretim artışını sağlamak, Tarımsal Gelişim Komitesi, daha ileri bir tarımsal teknolojinin kullanımını sağlamak için kurulmuştur.

1951 yılında Tarımsal Komite Yasası yürürlüğe girmiştir. Bu yasaya bağlı olarak, yukarıda adı geçen birbirine bağlı üç Komitenin yönetim fonksiyonlarına entegre olarak Tarımsal Komiteler kurulmuştur.

Tarımsal Komite Yasası'nın yürürlüğe girmesinden hemen sonra, A.B.D-Japon Barış Antlaşması yapılmıştır. Bu Antlaşmadan sonra ulusal düzeyde temel fikir, salt yönetim kurumlarından oluşan Tarımsal Komitelerin, çiftçilerin ihtiyaçlarını ifade edebilen, çıkarlarını temsil edebilen güçlü, aktif organizasyonlara dönüştürülmesi olmuştur.

1954 yılında Tarımsal Komite Yasası değiştirilmiştir. Yeni şekli ile adı Tarımsal Komite ve ilgili organizasyonları içeren Kanun olan organizasyonun varlığı devam ederken, aynı zamanda özel statüleri ile yukarıda sözü edilen işlevleri yüklenebilecek Bölgesel Ziraat Odaları ve ulusal seviyede de Ulusal Ziraat Odası kurulmuştur.

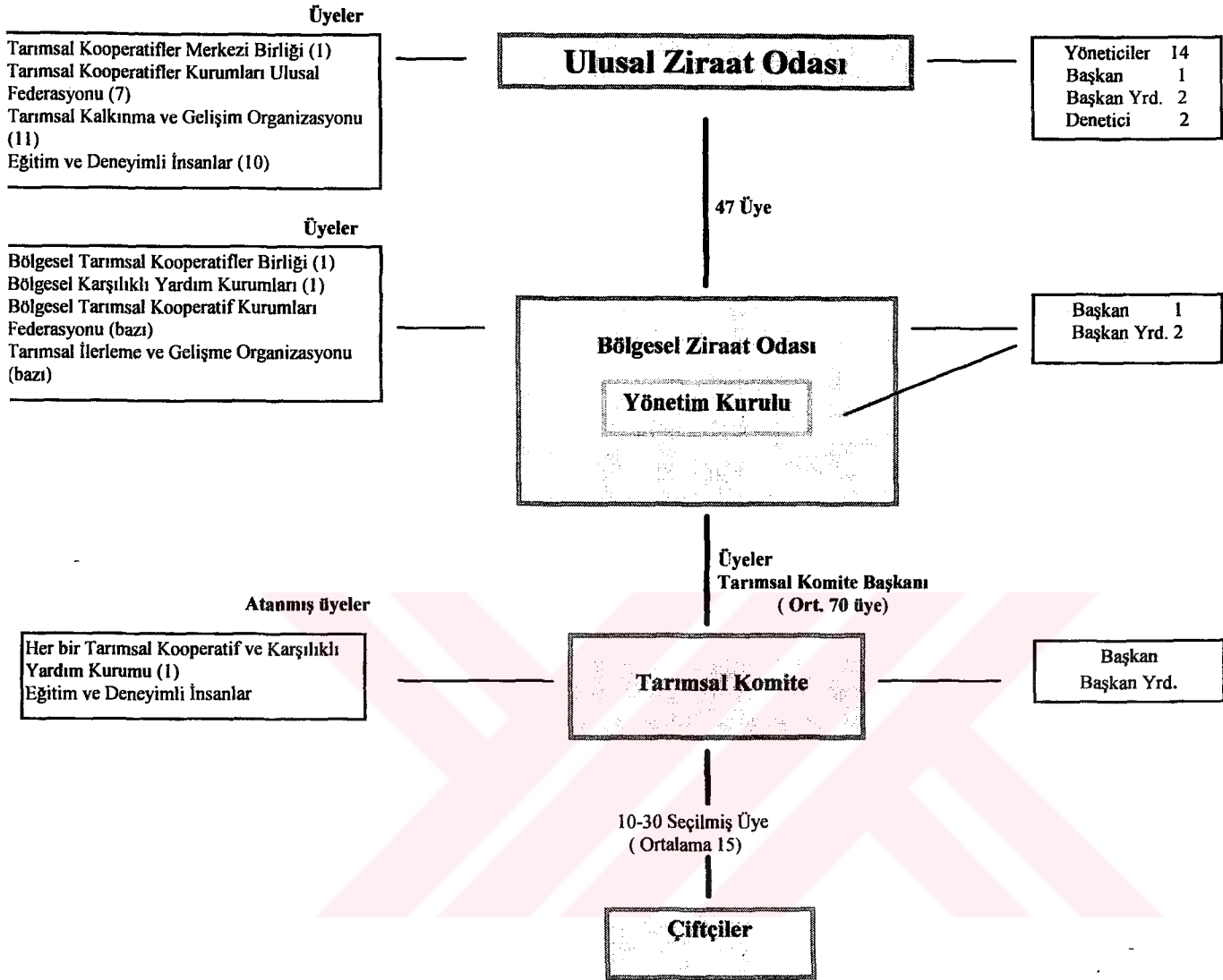
Böylece Ulusal Ziraat Odası, tarımsal politikaların yürütülmesi, tarımsal yönetimde çiftçi grupları ve çiftçilerin çıkarlarının temsilini sağlamaya devam etmiştir.

Tarımsal komite ile ilgili organizasyonları içeren Kanun çerçevesinde üç çeşit organizasyon kurulmuştur.

Ulusal Ziraat Odası ve Bölgesel Ziraat Odası, özel işbirliği statüsü ile kurulmalarına rağmen, Tarımsal Komiteler, belediyelerin bağımsız yönetim organları olarak kurulmuştur (Şekil 6.1.5.).

Bu üç organizasyonun amaçları, yapıları, sorumlulukları ve örgütsel şemaları değişmekle birlikte hepsi tarımsal gruplar ve çiftçilerin bölgesel temsilcileridir. Bunlar işletme sahipleri ve kiracıların, tarım işçilerinin çıkarlarını temsil ederler.

Şekil 6.1.5.'de görüldüğü gibi Tarımsal Komiteler, seçilmiş çiftçiler ve atanmış Tarımsal Kooperatif ve Karşılıklı Yardım Kurumu ile eğitilmiş ve deneyimli kimselerden oluşmaktadır. Tarımsal Komiteler, kendi aralarından başkan ve başkan yardımcısını seçmektedir.

Şekil 6.1.5. Japonya'da Ziraat Odaları

Bölgesel Ziraat Odasının üyeleri de, Tarımsal Komite Başkanlarından, Bölgesel Tarımsal Kooperatifler Birliği, Bölgesel Tarımsal Karşılıklı Yardım Kurumu, Bölgesel Tarımsal Kooperatif Kurumları Federasyonu, Tarımsal Kalkınma ve Gelişme Organizasyonu ve tarımsal alanda deneyimli ve öğrenim görmüş kimselerden oluşmaktadır. Bölgesel Ziraat Odası Yönetim Kurulu Üyeleri, kendi aralarından bir başkan ve iki başkan yardımcısı seçmektedir.

Bölgesel Ziraat Odasından 47 üye, Tarımsal Kooperatifler Merkez Birliği'nden 1 üye, Ulusal Tarımsal Kooperatif Kurumu Federasyonu'ndan 7 üye, Tarımsal Kalkınma ve Gelişim Organizasyonlarından 11 üye ve tarımsal alanda öğrenim görmüş ve deneyimli 10 üyenin seçilmesi ile Ulusal Ziraat Odası kurulmaktadır.

6.1.5.1. Ulusal Ziraat Odası

Ulusal Ziraat Odası, Bölgesel Ziraat Odasından 47 üye, Tarımsal Kooperatifler Merkez Birliği'nden 1 üye, Ulusal Tarımsal Kooperatif Kurumu Federasyonu'ndan 7 üye, Tarımsal Kalkınma ve Gelişim Organizasyonlarından 11 üye ve tarımsal alanda öğrenim görmüş ve deneyimli 10 üyenin Genel Kurul tarafından seçilmesiyle kurulmaktadır.

Her yıl Mart ayında düzenli olarak yapılan Genel Kurul, Ulusal Ziraat Odasının en yüksek belirleyici organıdır. Ulusal Ziraat Odası üyeleri kendi aralarından bir başkan, iki başkan yardımcısı ve iki denetçi ile 14 yöneticiyi, üç yıllık dönem itibari ile seçmektedir.

6.1.5.2. Bölgesel Ziraat Odası

Bölgesel Ziraat Odasının üyeleri, belediye sınırlarındaki Tarımsal Komitelerin Başkanlarından, Bölgesel Tarımsal Kooperatifler Birliğinin Başkan, Başkan Yardımcısı veya Müdürü, Bölgesel Tarımsal Karşılıklı Yardım Kurumu'ndan bir kişi, Bölgesel Tarımsal Kooperatif Kurumları Federasyonundan bazı müdürler, Tarımsal Kalkınma ve Gelişim Organizasyonlarının bazı müdürleri ve tarımsal alanda deneyimli ve öğrenim görmüş bazı kimselerden oluşmaktadır.

En yüksek belirleyici organ Genel Kurul'dur. Kanunlarda belirtildiği gibi Bölgesel Ziraat Odası tarafından bir başkan ve iki başkan yardımcısı, üç yıllığına seçilmektedir.

Tarımsal Arazi Kanunu ve diğ er kanunlar tarafından Bölgesel Ziraat Odasına verilen görevler, yukarıda belirtilen üyelik kategorilerinden her birinden seçilen temsilcilerden oluşan özel üyelerin Yönetim Kurulu tarafından yürütölmektedir.

6.1.5.3. Tarımsal Komiteler

Tarımsal Komiteler , hem seçilmiş hemde atanmış üyelerden oluşmaktadır. Seçimle gelen üyeler, o bölgede ikamet eden, 20 yaşından büyük, ekilebilir arazisi 10 dekar (Hokkaido'da 30 dekar) ve yılda en az 60 gün tarımla uğraş an kişilerden oluşmaktadır.Üyeler üç yıllığına seçilmektedir.

Atanmış üyeler ise Belediye Başkanları tarafından tavsiye edilen ve en fazla deneyimli 5 kadın ve/veya erkekten oluşmaktadır.

Her bir Tarımsal Komite, kendi üyeleri arasından bir Başkan ve Başkan yardımcısını üç yıllığına seçmektedir.

6.1.5.4. Ulusal Ziraat Odası, Bölgesel Ziraat Odası ve Tarımsal Komitelerin Yasa ile belirlenmiş görevleri

Ulusal Ziraat Odası

Ulusal Ziraat Odası'nın amacı, genel olarak tarımın ve çiftçinin çıkarlarını temsil etmek, tarımsal verimliliğı artırmak, tarımsal yönetimde akılcılığı sağlamak ve çiftçilerin statülerini güçlendirmektir (Anonim 1982).

Yasa ile belirlenen görevleri:

1. Görüşleri resmileştirmek suretiyle Hükümete önerilerde bulunmak,
2. Tarım ve çiftçilikle ilgili halka açık eğitim hizmetleri vermek,
3. Tarım ve çiftçilikle ilgili araştırmaları yürütmek,
4. Bölgesel Ziraat Odalarının denetimlerini yapmak ve Bölgesel Ziraat Odaları arasında işbirliğı sağlamak.

Bölgesel Ziraat Odası

Bölgesel Ziraat Odalarının görevleri temelde Ulusal Ziraat Odası ile aynıdır. Genel olarak tarım ve çiftçinin çıkarlarını temsil ederler. Bölge Ziraat Odaları aynı zamanda, yerel yöneticilere önerilerde bulunmak suretiyle, yerel hükümetleri destekleyici bir rol oynamaktadır

Kanunla belirlenmiş diğer görevleri:

Ulusal Ziraat Odasının yaptığı görevleri, bölgesel düzeyde yapmak suretiyle ilk üç maddeye ek olarak,

4. Tarımsal Komite üyelerine eğitim kursları ve programları düzenlemek,
5. Tarımsal Komitelerle işbirliği yapmak, şeklinde sıralanabilir.

Tarımsal Komiteler

Kanunla belirlenen görevleri:

1. Tarım alanlarının kullanımı ile ilgili konularda tartışmaları önlemek ve aracı olmak,
2. Tarım alanlarının durumlarını iyileştirmek, geliştirmek üzere faaliyet göstermek,
3. Tarımsal ve kırsal kalkınma planları yapmak ve yürütmek,
4. Çiftçilerin yaşam standardını düzeltmek, tarımsal işletmede rasyonellik sağlamak ve tarımsal üretimi artırmak için çalışmak,
5. Araştırma ve incelemelerini yürütmek,
6. Halka açık tarım ve çiftçi hizmet ve eğitimini vermek,
7. Görüşlerini açıklamak, Hükümete önerilerde bulunmak, çiftçi ve tarım kesiminin ihtiyaçlarının giderilmesinde yardımcı olmak, önerilerde bulunmak.

Ulusal Ziraat Odasının Temel Aktiviteleri

(1) Tarım Politikalarına Katılım

Tarım, Orman ve Balıkçılık Bakanlığı'na raporlar hazırlamak. Bu raporlar, tarım politikalarının oluşturulmasında önemli bir paya sahiptir.

(2) Tarım politikaları ve tarım bütçesi ile ilgili istek ve önerilerde bulunmak,

Her yıl Ulusal Ziraat Odası, Bölgesel Ziraat Odası ve Tarımsal Komiteler Tokyo'da bir araya gelerek görüşmelerde bulunurlar ve üyelerinin isteklerini, bir sonraki yılın tarım bütçesi ve tarım politikalarını dikkate alarak Hükümete sunarlar.

(3) Tarımda yapısal reformlar

Tarım alanında yapısal reform politikalarının uygulanmasında lider bir rol üstlenmekte, bu politikaların başarılı olmasını desteklemektedir.

(4) Sabit fiyat düzenlemeleri ve üretimi geliştirme

Politik önlemler tarımsal üretimi yeniden organize etmeyi ve kendi kendine yetebilmeyi hedeflerken, Ulusal Ziraat Odası gücünü, çeltik alanlarının yeniden yapılandırılmasında, tarımsal sabit fiyat politikası meydana getirilmesinde, çiftlik alanlarının korunmasında ve tarım alanında yaşayan çevrenin gelişmesinde yoğunlaştırmaktadır.

(5) Tarımsal ithalatın liberalleşmesini durdurma önlemleri

Ulusal Ziraat Odası, mümkün olduğunca kendi kendine yeterlilik kampanyasına katkıda bulunarak, tarımsal ithalatlarının, tarım pazarını açtığı ülkelerin talepleriyle karşılıklı olarak düzenlenmesine çalışmaktadır.

Ulusal Ziraat Odası'nın temel politikası, Japonların mümkün olduğu kadar ve mümkün olduğu yerlerde yerli ürünlere (yurt içi üretime) yönelmesi, ulusal toprak kaynaklarının yüksek verimlilikte ve etkili kullanımı yönünde olmaktadır. Çalışmalarını ithal edilen ürünlere yönelterek, ithalatı dengeleme yönünde olmaktadır.

(6) Çiftlik alanlarını genişletme ve koruma

Ulusal Ziraat Odası, tarım alanlarının yok olmaması ve tarım alanlarının amaç dışı kullanımını engellemek suretiyle tarım alanlarını korumak, tarım alanlarının rasyonel kullanımını sağlamak, gıdada kendi kendine yeterlilik seviyesini yükseltmek ve tarım alanlarından yararlanmayı düzenlemektedir.

Tarımsal alanlara endüstriyi sokmak, böylece çiftçilerin geçim standardını yükseltmek ve kentsel tarım kurarak çeşitli çiftçilik toplumları yaratmaktadır.

(7) Uluslararası entegrasyonda tarımsal sorunların yeniden gözden geçirilmesi

Tarım, orman ve balıkçılık alanlarında alınacak önlemler üzerinde çalışmalar yapmaktadır. Ulusal Ziraat Odası, uluslararası anlaşmalar doğrultusunda tarım, orman ve balıkçılık alanlarında, çiftçileri, ormancıları, balıkçıları ve iş adamlarını biraraya getirerek bunlar arasında karşılıklı anlaşmayı sağlamaktadır. Aynı zamanda, uluslararası sorunlara çözümler aramaktadır.

Tarımda yapısal ilerleme faaliyetleri

Tarım politikasının amacı, tarım ve diğer endüstriler arasında gelir ve verimlilikteki boşluğu doldurmaktır. İlk olarak tarımsal endüstri yapısal ilerleme projesi, 1961 yılında bu amaçla başlatılmıştır. Bunu, 1969 yılında 10 yıllık yapılan işletme ölçeğinin büyütülmesi, tarımın ve tarımsal alanların modernizasyonu izlemiştir. Ulusal Ziraat Odası, Bölgesel Ziraat Odası ve Tarımsal Komiteler ile işbirliği yaparak bu tür projelerin gerçekleştirilmesinde büyük rol oynamaktadır.

Son yıllarda, çeltik alanlarının diğer kullanım alanlarına açılması, farklı bölge çiftçilerinin, tarımsal üretimde kendi kendine yeterliliği ve farklı bölgelerde tarımda karşı karşıya kalınan sorunları, istekleri anlatmak yönünde olmuştur.

Tarımsal yönetimin hayati nitelikteki görevi, çiftlik sistemlerinde bölgelerde tarımsal üretimde yeniden yapılanmayı sağlayacak politikaları yürütmektir. Bu politikaları iletirmek ve yürütmek için tarım ve ormancılık entegre edilmiştir.

Ulusal Ziraat Odası, Bölgesel Ziraat Odası ve Tarımsal Komiteler ile birlikte, her düzeyde yapısal reformların gerçekleştirilmesinde aktif bir rol oynamaktadır.

Tarımsal Komite, Bölgesel Ziraat Odası ve Ulusal Ziraat Odası, 1961 yılından beri kırsal alanın yapısını modernize etmek işini aktif bir şekilde yürütmektedir. Özellikle,

- (i) Tarım işlerinin en yoğun olduğu dönemde işgücü arz ve talebini düzenlemek.
- (ii) Çiftçi ailelerin genç üyelerinin yeterli eğitimini sağlamak ve onları cesaretlendirmek.
- (iii) Diğer endüstrilere doğru mesleki transferlerin oranını sabitlemek.

Araştırma faaliyetleri

Ulusal Ziraat Odası, Bölgesel Ziraat Odası ve Tarımsal Komiteler ile işbirliğinde bulunarak, tarım ve kırsal topluluklarla ilgili çeşitli araştırma aktiviteleri yürütmektedir.

Bunlar, tarımsal politikaların oluşturulması için temel verilerin sağlanması, tarımsal ücretler, arazi kirası, tarımsal ürün fiyatları üzerine yıllık araştırmalar düzenli olarak yürütülür, zaman zaman kırsal toplum ve tarımda var olan şartlar ve çiftçilerin fikirleri arasında bağlantı kurmak üzerine araştırma çalışmaları yapmaktadır. Bu çeşit bilgiler, Tarımsal Komitelerin çalışmalarının başarılı yürütülmesinde yararlı olmaktadır.

Yayın ve eğitsel faaliyetler

Ulusal Ziraat Odası, çiftlik işlerinde uzmanlaşmış haftalık Ulusal Tarımsal Haberleri yayınlamaktadır. Bu yayında işletme yönetimi ve yaşamıyla ilgili pratik ve eğitici yazılar ile tarımsal politikalar üzerine doğru ve tarafsız konular yayınlanmaktadır.

Ulusal Ziraat Odası, ayrıca tarımsal politikalar üzerine çeşitli araştırma verileri içeren aylık (Nosei Chosa Jiho) Tarımsal Politika Etüdüleri Dergisi adlı dergiyi yayımlamaktadır.

Ulusal Ziraat Odası, çiftçiler tarafından kullanılacak eğitsel materyaller ve Tarımsal Komiteler üyelerinin gerçekleştirecekleri projelere yardım etmek için her yıl 20'den fazla rapor, kitap ve diğer yayınlar yayınlamaktadır.

Ulusal Ziraat Odası, bunlarla birlikte Bölgesel Ziraat Odası ve Tarımsal Komiteler üyeleri için konferans ve kurslar organize etmektedir.

Fransa, Almanya, Avusturya ve Japonya'daki Ziraat Odaları için genel olarak şu tespitler yapılmıştır:

Kuruluşu: Kanunla kurulmuş, kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarıdır.

Faaliyet alanı: Tarla bitkileri, bahçe, sebze, meyve yetiştiriciliği, bağcılık, hayvan yetiştiriciliğinin yanısıra, ülke akarsularında balıkçılığı ve arıcılığı kapsamaktadır.

Oluşum: İşletme sahipleri, kiracılar, ücretliler ile tarımsal kooperatifler ve diğer tarımsal kuruluşlardan seçilecek kimselerden oluşturulmaktadır.

Görevleri: Tarımsal politikaların yönetim ve uygulaması görevini üstlenerek, kırsal kesimin kalkınması ile çiftçilerin çıkarlarının temsilinde aktif ve önemli bir rol oynamaktadır.

Genel olarak, bir taraftan çiftçilere hukuki, ekonomik, teknik ve sosyo-politik konularda danışmanlık yapmakta, diğer yandan Hükümete önerilerde bulunmaktadır. Ayrıca eğitim hizmetleri vermekte, kırsal kesimi ilgilendiren konularda araştırmaları yürütmektedir.

Finansmanı: Üyelerden alınan aidatlar, ücret alınan çeşitli hizmetler ile bazı görevlerin yürütülmesi için Tarım Bakanlığı'ndan ayrılan bütçe oluşturmaktadır.

6.2. Türkiye'de Ziraat Odalarının Yeniden Yapılanmasının Koşulları

Avrupa ülkelerinin genelinde çiftçi çıkarlarını bütün yönleri ile koruyan Ziraat Odaları, Türkiye'de 1957 yılında çıkarılan ve 1963 yılında uygulamaya konulan 6964 sayılı Kanun ile kurulmuştur.

Halen Türkiye'de 921 ilçenin 471'inde Ziraat Odası faal durumdadır. Başka bir deyişle mevcut ilçelerin %51.1'inde Ziraat Odası kurulmuştur. 6964 sayılı Kanununun 2 nci maddesine göre, muhtarlık sayısı 14 ve daha fazla olan ilçelerde Ziraat Odası kurulabilmektedir. Mevcut 921 ilçeden 834'ünde muhtarlık sayısı itibariyle Ziraat Odası kurulması hukuken mümkün bulunmaktadır. Hukuken Ziraat Odası kurulabilir nitelikte olan 834 ilçenin 471'inde (%56.4) Ziraat Odası kurulmuştur.

Ziraat Odaları, bölgeler itibariyle değerlendirildiğinde:

- Ortakuzey Anadolu Bölgesi

İlçe sayısı: 130

Ziraat Odası sayısı: 72

Ziraat Odası kuruluş oranı: %55.3

Ancak Kanununun 2'nci maddesine göre, Ziraat Odası kurulmasına yasal olanak bulunmayan 10 ilçe çıkarıldığında mevcut ilçelerin %61'nde Ziraat Odası kurulduğu görülmektedir.

- Ege Bölgesi

İlçe sayısı: 103

Ziraat Odası sayısı: 68

Ziraat Odası kuruluş oranı: %66

Ancak Kanunun 2 nci maddesine göre, Ziraat Odası kurulmasına yasal olanak bulunmayan 16 ilçe çıkarıldığında kalan 87 ilçenin %87'sinde Ziraat Odası kurulduğu görülmektedir.

- Marmara Bölgesi

İlçe sayısı: 147

Ziraat Odası sayısı: 80

Ziraat Odası kuruluş oranı: %54.4

Ancak Kanunun 2 nci maddesine göre, Ziraat Odası kurulmasına yasal olanak bulunmayan 14 ilçe çıkarıldığında kalan 133 ilçenin %60.1'inde Ziraat Odası kurulduğu görülmektedir.

- Akdeniz Bölgesi

İlçe sayısı: 80

Ziraat Odası sayısı: 47

Ziraat Odası kuruluş oranı: %58

Ancak Kanunun 2 nci maddesine göre, Ziraat Odası kurulmasına yasal olanak bulunmayan 3 ilçe çıkarıldığında kalan 77 ilçenin %61'inde Ziraat Odası kurulduğu görülmektedir.

-Doğu Anadolu Bölgesi

İlçe sayısı: 63

Ziraat Odası sayısı: 19

Ziraat Odası kuruluş oranı: %30.1

TZOB organları Yönetmeliğine göre tespit edilen 9 bölge içinde örgütlenme oranının en düşük olduğu bölge, Doğu Anadolu Bölgesidir.

-Güneydoğu Anadolu Bölgesi

İlçe sayısı: 92

Ziraat Odası sayısı:28

Ziraat Odası kuruluş oranı: %30.4

TZOB organları Yönetmeliğine göre tespit edilen 9 bölge içinde örgütlenme oranının en düşük olduğu bölgelerden ikincisi, Güneydoğu Anadolu Bölgesidir.

- Ortadoğu Anadolu Bölgesi

İlçe sayısı: 78

Ziraat Odası sayısı:31

Ziraat Odası kuruluş oranı: %39.7

Ziraat Odası kurulmasına yasal olanak bulunmayan 4 ilçe çıkarıldığında, kalan 74 ilçenin %41.8'inde Ziraat Odası kurulduğu anlaşılmaktadır.

- Orta Güney Anadolu Bölgesi

İlçe sayısı: 111

Ziraat Odası sayısı:61

Ziraat Odası kuruluş oranı: %54.9

Ziraat Odası kurulmasına yasal olanak bulunmayan 15 ilçe çıkarıldığında, kalan 96 ilçenin %63.5'inde Ziraat Odası kurulduğu anlaşılmaktadır.

- Karadeniz Bölgesi

İlçe sayısı: 117

Ziraat Odası sayısı:66

Ziraat Odası kuruluş oranı: %55.5

Ziraat Odası kurulmasına yasal olanak bulunmayan 9 ilçe çıkarıldığında, kalan 108 ilçenin %60.1'inde Ziraat Odası kurulduğu anlaşılmaktadır.

Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği, 6964 sayılı özel yasanın öngördüğü şu görevleri yerine getirmektedir:

- Çiftçi sorunlarını (çoğunlukla güncel olanlar) ilçe, il ve hükümet makamlarındaki kamu yetkililerine ve diğer kuruluşlara iletmek ve giderilmesini talep etmek,
- Çeşitli komisyon ve kurullara katılarak, üretici lehine karar ve politika oluşturulmasına çalışmak,
- Toplantılar, kongreler, seminerler, basın toplantıları düzenleyerek, belli konularda kamuoyu oluşturmak,
- Girdi sağlama konusunda üreticilere yardım etmek,
- Üretici kayıtları tutmak,

Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nin kurulduğu günden bu yana Birlik'te çalışan ve Ziraat Odalarının tarihsel gelişimini bilen kimselerin değerlendirmelerine göre, Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği'nin üstlendiği bu görevler, ülke şartlarına göre belirlenmiştir. Ancak, personel yetersizliği, eğitim düzeyi düşük personel çalıştırılması ve bilgi birikimi düşük yöneticilerle yönetilmesi nedeni ile, sayılan bu görevler, istenilen kalite ve yeterlilikte değildir. Ayrıca bu görevlerin uygulanmasında bütünlük yoktur. Odadan, odaya değişen farklı anlayışlar vardır. Bütçe olanakları ile sınırlı, eğitim-yayım ve araştırma hizmetleri ise hemen hemen hiç yapılmamaktadır.

6.2.1. Çiftçilerin Örgütlenmeye Yaklaşım Durumu

Çiftçilerin örgütlenip, aralarında birlik ve iletişim oluşturamamaları, bu nedenle seslerinin etkili çıkmaması, dolayısıyla kendilerini etkileyen yasal, ekonomik ve teknolojik politikayı belirleyen kişi ve kuruluşlar arasında gerekli diyalogun kurulamaması, tarımsal ve kırsal kalkınmada bir engel oluşturmaktadır. Böyle bir durumda, küçük çiftçiler ve kaynakları kıt kırsal kesim, ihtiyaçlarını açık ve etkili bir biçimde dile getiremeyecekleri, çıkarlarını koruyamayacakları gibi, kamu ve özel sektör kuruluşlarıyla aralarında gerekli işbirliği de sağlanamamaktadır. Bu bakımdan, kırsal kesimde yaşayan küçük ölçekli, dar gelirli çiftçilerin gelişmesi, görüşlerini ve fikirlerini açıkça dile getirebilmeleri, etkili bir beraberlik kurmalarına bağlıdır.

Çiftçiler böyle bir beraberlik kurmak suretiyle, mevcut kaynakları, bilgi ve teknolojiyi en iyi şekilde kullanabilir, çıkarlarını en iyi şekilde koruyabilir, diğer sektörler ve gruplarla (ticaret, sanayi sektörleri, araştırmacılar, işçi ve tüketiciler v.s.) iletişim sağlayıp, işbirliğinde bulunabilirler.

Ancak küçük ölçekli işletme sahipleri ve kaynakları kıt bölgelerdeki çiftçiler uzun yıllardan beri sessiz kalmışlar ve kurulan Ziraat Odalarında risk ve sorumluluk almak istememişlerdir. Bu duruma, çiftçilerin eğitim ve kültür seviyesinin düşüklüğü, gelir düzeyinin düşüklüğü ve yeterli alt yapının bulunmaması nedeni ile toplumda meydana gelen olaylar hakkında yeterli bilgiye sahip olamamaları yanında Odaların büyük çiftçilerin denetiminde, antidemokratik yönetilmeleri de neden olarak gösterilebilir. Ziraat Odasına üye çiftçiler ile yapılan anket sonucunda, çiftçilerin %52.8'inin ilkokul, %23.6'sının ortaokul, %9.7'sinin lise mezunu oldukları belirlenmiştir. Bu nedenle, çiftçilerin tüm sorunları, sorunları üzerinde etkili olacak çözüm yolları ve kendilerinin etkili bir biçimde temsil edilmeleri konularında bilgilendirilmeye gereksinimleri vardır.

Bölgeler itibari ile ayrılık göstermesine rağmen kırsal kesim insanımız toplum yaşamı, davranış biçimi, sahip olduğu kültür ve değerler sistemi içinde, genelde sabırlı, sessiz ve muhafazakar bir kitleyi oluşturmaktadır. Bunların istenilen düzeyde gelişmesi ancak ekonomik ve politik etkileme gücü yüksek, dinamik bir çiftçi örgütüne sahip olmaları ile olanaklı olabilecektir.

Kırsal kesimde küçük ölçekli işletmeler, nüfuz, statü ve güçlerinin olmamasından dolayı, ihtiyaçlarını ve taleplerini dile getirememektedirler. Ziraat Odalarına üye çiftçiler ile yapılan anket sonuçlarına göre "tarımsal kurum ve kuruluşlara isteklerinizi söylüyor musunuz" sorusuna, çiftçilerin %73.6'sı "Ben çiftçiyim, beni kim dinler" yanıtını vermiştir. Özellikle kaynakları kıt bölgelerdeki çiftçiler için politik ve bürokratik engellerin aşılmasında karar verici organlarla görüşmeleri ve bunlar üzerinde etkili olabilmeleri mümkün olmamaktadır.

Ayrıca, küçük çiftçi, yeni fikirler, kişisel teşebbüsler diğer yandan da kamu ve özel sektör ile iletişimin artırılmasının kendisine daha iyi bir gelecek sağlayacağını farkında değildir. Yine anket sorularını yanıtlayan çiftçilerin tamamı, yeni fikirlere açık olduğunu, kamu ve özel sektörlerle işbirliğinin gerekli olduğunu belirtmelerine rağmen, "İlçenizde, Önder Çiftçi Projesi uygulanacak olsa, katılıp, destek verir miydiniz" sorusuna, çiftçilerin ancak %61.1'i "evet" yanıtını vermiştir.

Uluslararası Tarım Üreticileri Federasyonu'nun 1994 yılında gerçekleştirdiği Genel Kurulu'nda da yukarıdaki tespitlere paralel olarak, küçük ölçekli işletmelerin, geleneksel nedenlerle, hayatta kalmak için çok çalışmak, pasif ve sessiz olmak gerektiğini kabul

ettikleri, ayrıca açık ve samimi tartışmalarını dışarıya kapalı olarak köy içinde yaptıklarının saptandığı belirtilmiştir.

6.2.2. Çiftçilerin, Ziraat Odalarına Katılımı ve Ziraat Odalarında Üyelik Bileşimi

Hammaddelerini tarım kesiminden satın alan tarım dışı sektör ve kamu kuruluşları, tarımın ve dolayısıyla kırsal kesimin üretmesi gereken malların miktar, kalite ve fiyat yönünden kendilerine uygunluğu için çalışmaktadır. Ancak, dışarıdan gelen müdahalelerin çokluğunun, tarım ürünlerine olan ihtiyaç ve talebin fazlalığından kaynaklandığı düşünülebilir ise de, üretim sonrasında, çiftçiler gerekli faydayı sağlayamamaktadır. Bu yaklaşımı, açık ve etkin bir iletişimle çözüme kavuşturacak örgütleri olmadığını düşündüklerinden, çiftçiler, bu durumu katılımcı olmayan ve sessiz kalma şeklinde tepkilerle karşılamaktadır.

Çiftçiler ile yapılan ankette, çiftçilerin tek mesleki örgütü “Ziraat Odaları, sizin için ne yapıyor” sorusuna, çiftçilerin %65.3’ü “hiç birşey yapmıyor”, %34.7’si ise, “Çiftçilik belgesi veriyor” yanıtını vermiştir.

Örgütlenmeye en çok ihtiyacı olan kırsal kesim, bunu, bugüne kadar yeterince sağlayamamıştır. Çünkü çiftçi kendisine ulaşan değişik düşünceler arasından kendisinin de katılacağı bir örgütün gerekliliğini ve bunun kendi çıkarına olduğu şeklindeki düşüncüyü benimsememiştir. Çiftçilerin Ziraat Odalarına katılımı kendi örgütlerinde gönüllü olarak yer aldıkları, gereksinim ve düşüncelerine göre kararlarda inisiyatif kullandıkları, bu yolla çiftçi örgütünü denetleyip yönlendirebildikleri aktif bir eylem olmalıdır . Oysa, TZOB kayıtlarından tespit edildiğine göre, 1994 yılından itibaren “Çiftçilik belgesi” uygulamasının yaygınlaştırılmasıyla çiftçilerin tamamına yakını bu belgeyi almak için Ziraat Odalarına üye olmuştur.

Çiftçiler, çiftçi örgütleri Ziraat Odalarına katılımında duyarsız davranmaktadır. Çünkü çiftçiler, Ziraat Odalarına katılarak, onun aracılığı ile üretim kapasitelerini dolayısıyla gelirlerini, politik ve ekonomik güçlerini, etkinlik ve nüfuzlarını artırabileceklerine inanmamaktadırlar. Bu nedenle, örgüt içinde pasif kalarak sadece ondan gelecek hizmetlerden memnunluk duymaktadırlar. Daha önce de belirtildiği gibi, üye çiftçilerle

yapılan anket sonuçlarına göre çiftçilerin %65.3'ü, Ziraat Odalarının kendileri için birşey yapmadığını belirtmişlerdir.

Ziraat Odalarının ise, çiftçilerden beklentisi, çiftçilerin örgüte üye olması ve aidatlarını zamanında ödemeleridir. İncelenen Ziraat Odalarının tamamı çiftçilerin Ziraat Odasına üye olmalarını ve aidatlarını ödemelerini istediklerini belirtmişlerdir. Oysa çiftçilerin, Ziraat Odasının işleyişine destek sağlayıp, aktif olarak bu işleyişte rol almaları sağlanmadığından ve bunun için gerekli önlemler alınmadığından Ziraat Odası da gerekli destekten yoksun kalmaktadır. İzmir, Aydın ve Manisa illerinde yapılan bir araştırmada üreticilerin %22'si kendi isteği ile, %88'i ise muhtarlar tarafından zorlanarak üye olduklarını belirtmişlerdir. Yine aynı araştırmada bu üç ildeki üreticilerin %63'ü Ziraat Odalarına üye olmanın faydası olmadığını belirtirken, yine %63'ü Ziraat Odaları olmasa hiçbir şeyin değişmeyeceği inancındadır (Koçtürk 1995).

Bu bakımdan, çiftçilerin, Ziraat Odalarına tam ve etkili katılımı teşvik edilmelidir. Nitekim, Haberg de, Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nin reorganizasyonunun desteklenmesi üzerine hazırladığı çalışmasında, katılımın tam ve etkili olabilmesi için kırsal halkın eğitiminin sağlanması ve karar verici duruma getirilmesi gerektiğini belirtmiştir

Ziraat Odalarına üyelik konusu tartışılırken, üyelerin sayısı, işletme büyüklükleri, ekonomik yapıları, talep ettikleri yardımlar ile kendilerine sağlanan faydalar dikkate alınırken, çiftçilerin örgüt işleyişine katılma, konularına sahip çıkma, ekonomik ve politik konuları izleme gibi üyelik nitelikleri çoğu zaman unutulmaktadır. Aslında Ziraat Odaları, hangi aşamada olursa olsun, bu nokta üzerinde önemle durmalı, belli zaman aralıklarında kendi kendine değerlendirme yapmalıdır. İncelenen Ziraat Odalarından ancak %22.9'u, çiftçilerin talepte bulunan, görüşlerini söyleyen kişiler olmasını da istediklerini belirtmişlerdir.

Ankara ili Polatlı ilçesinde 28 çiftçi ile yapılan "Odak grup toplantısı" ile çiftçi-ziraat odası ilişkileri tespit edilmiştir.

Bu çalışma sonucunda; çiftçiler, Ziraat Odası ile iyi bir dialog içinde bulunmadığını belirtmişlerdir. Bu çalışmaya katılan bütün çiftçiler, Ziraat Odasının en fazla tarımsal girdi sağlama konusunda yardımcı olduklarını ve Ziraat Odasının uygun fiyat ve ödeme

koşuluyla ilaç, tohumluk, tarım alet ve makinaları, gübre, yem vb. sağladığını söylemişlerdir. Ayrıca, römork ve yarı römork takma ve kayıt işlemleri ile menşei belli olmayan, lastik tekerlekli traktörlerin tescil işlemleri için istenen sahiplik belgesinin Ziraat Odasınca verildiğini, bununla birlikte, tarımda kullanılan palet veya madeni tekerlekli traktörler ile biçerdöverlerin kayıt ve tescil işlemlerinin de Ziraat Odasınca yapıldığını ifade etmişlerdir.

Çiftçiler, Ziraat Odasına olan ilgisizliğinin başlıca nedeni olarak üyelik aidatını göstermişlerdir. Çiftçiler alınan aidatlar karşılığında Ziraat Odasınca hizmet verilmediğini belirterek, Ziraat Odalarına Devletin destek vermesini istemişlerdir.

Çiftçiler, ürünlerinin değer fiyatına satılmaması ve ürünlerinin pazarlanmasında Ziraat Odalarının etkinliğinin bulunmaması nedeniyle, Ziraat Odası ile ilişkilerinin kopuk olduğunu belirtmişlerdir. Çiftçiler, Ziraat Odasınca hak ve menfaatlerinin yeterince savunulmaması, Oda faaliyetlerinin yetersizliğini de ilişkilerinin zayıf olmasına neden olarak göstermişlerdir.

1963 yılında kurulan Ziraat Odalarında ilk on yılda üye sayısı hızlı bir artış göstermiştir. Daha sonra artış çok az oranlarda olmuş veya bazı yıllar sabit kalmıştır. 6964 sayılı Ziraat Odaları Kanununda üyelik zorunlu olmasına rağmen, herhangi bir yaptırım uygulanamaması nedeniyle, bütün çiftçilerin kayıt edilmesi sağlanamamıştır. Ancak, 1994 yılında pamukta prim sistemi ile başlayan “Çiftçilik belgesi” istenme uygulaması, TMO’nun buğday, TEKEL’in tütün, FİSKOBİRLİK’in fındık, Tarım Satış Kooperatifleri Birlikleri’nin zeytinyağı alımlarında vb. ürünlerde de yaygınlaştırılması ve gübre, ilaç, tohum gibi girdi desteklerinden yararlanabilmenin koşulu olarak getirilmesiyle bu tarihten itibaren üyelik hareketinde hızlı bir artış olmuştur. Gerek anket formlarının, gerekse Mayıs 1997 yılında gerçekleştirilen Türkiye Ziraat Odaları Birliği Genel Kurulu nedeniyle hazırlanan, Ziraat Odaları Çalışma Raporu kayıtlarının değerlendirilmesiyle, 1 Şubat 1997 tarihi itibarıyla, Ziraat Odalarına kayıtlı üye sayısının 3.255.451 olduğu tespit edilmiştir.

Ayrıca, Ziraat Odalarının yönetim kadroları oluşturulurken, üyelik bileşimi önemli bir konu olup, aşağıdaki kriterler dikkate alınmalıdır:

- İşletme büyüklüğü (küçük, orta ve büyük ölçek)

Ziraat Odalarının Yönetim Kurulu Üyeleri ve Meclis Üyelerinin sahip olduğu işletme ölçeğine ilişkin veriler tespit edilememiştir.

- Cinsiyet

İncelenen Ziraat Odalarının üyelerinin ancak % 4.7'sinin kadın olduğu saptanmıştır. Yine Ziraat Odalarının (ikisi hariç- Bilecik ve Silifke Ziraat Odası Başkanı kadındır), gerek yönetim kurullarında, gerekse meclis üyeleri arasında kadın bulunmadığı belirlenmiştir.

- Yaş

İncelenen Ziraat Odalarında, Ziraat Odası Başkanlarının, %8.19'unun 60-69 yaş, %27.30'unun 50-59 yaş, %32.76'sinin 40-49 yaş, %24.23'ünün 30-39 yaş, %7.51'inin 20-29 yaş grubunda olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç olarak, Ziraat Odalarında üyelik bileşimi önemli olup, Ziraat Odaları Yönetim Kurulu ve Meclis Üyeleri seçimi yapılırken üyelerin küçük- orta - büyük işletme, erkek - kadın, genç - yaşlı dağılımına dikkat edilmeli, ayrıca mal sahibi - kiracı, bütün bölgeyi temsil eden üyelerin de yönetim kadrolarına seçilmesine özen gösterilmelidir.

Ziraat Odasının gelişmiş olduğu ülkelerden Almanya ele alındığında, Ziraat Odalarının yönetim kadrosu oluşturulurken, yukarıda sayılan kriterlerin temsil edilmesine dikkat edildiği görülmektedir.

6.2.3. Çiftçi-Ziraat Odası, Ziraat Odası - Ziraat Odaları Birliği Arasındaki İlişkinin Durumu

Tüm Ziraat Odaları tek tek çiftçilerden daha fazla nüfuz ve etkinliğe sahip olmalıdır. Daha fazla etkinliğe sahip olan Ziraat Odaları, çiftçinin güçlendirilmesi için bir potansiyeldir. Bir çiftçi daha fazla etkinliğe sahip olan Ziraat Odaları aracılığı ile, her kapıyı çalabilir, hak ve çıkarlarını koruyabilir.

Ziraat Odalarının güçlenmesi için kapasite ve iyi niyet bulunmakla beraber, kırsal halkıyla bağlantıları kopuktur. Üye çiftçilerle yapılan anket sonuçlarına göre, çiftçilerin %34.7'si "Çiftçilik belgesi" veya "tarımsal girdi" almak için Ziraat Odasına gittiğini belirtmiştir. Oysa, kırsal halk olmadan çiftçi örgütünden söz edilemez.

Ziraat Odaları demokratik, saydam, güvenilir ve sorumluluk sahibi temsilcilere ihtiyaç duymaktadır. Anket sorularını yanıtlayan çiftçilerin tamamı, demokratik, şeffaf, güvenilir ve çalışkan Ziraat Odası yöneticileri istediklerini belirtmişlerdir. Türkiye Ziraat Odaları Birliği çalışanları ve uzun yıllar Birlik Yönetim Kurulu Üyeliği yapan kişiler de Ziraat Odalarının gücünün, çiftçilerin yükümlülüklerini yerine getirmesine ve Ziraat Odaları üzerindeki çiftçi kontrolünün derecesine bağlı olduğunu belirtmişlerdir.

Diğer yandan, incelenen Ziraat Odalarının, üst kuruluşları Ziraat Odaları Birliği ile de çok az temasta bulunduğu tespit edilmiştir. Ziraat Odaları, özellikle taban fiyatları, girdi destekleri vb. konularda Ziraat Odaları Birliği ile yazılı veya telefon bağlantısı kurmaktadır.

Ziraat Odalarının, aynı il sınırları içindeki diğer Ziraat Odaları ile de çok az temasta bulunduğu saptanmıştır.

Ziraat Odaları Birliği'nde, şu konularda Ziraat Odaları ile temasta bulunduğu tespit edilmiştir:

- Yeni çıkan kanun ve kararnamelerin genelge ile bildirilmesi
- Yöneltilen soruların yanıtlanması
- Personel sorunlarının çözümü
- Yayınların gönderilmesi vb.

6.2.4. Ziraat Odalarının Hükümet İlişkileri

Türkiye Ziraat Odaları Birliği çalışanlarına göre, Ziraat Odaları Birliği ile Hükümet ve ilgili kurum ve kuruluşlar arasında yeterli ve devamlı bir kurumsal temas ağı kurulamamıştır. Kırsal kesime yönelik politikaların tespit ve uygulamasında ya da sorunların çözümünde çiftçinin katılımına olanak tanıyan, devlet ile çiftçi arasında diyalog sağlayan örgütsel köprülere yani Ziraat Odalarına ihtiyaç vardır.

Çiftçilerin sorunlarının çözümü ve çiftçilerin refah seviyesinin yükselmesini isteyen, Hükümet ve Ziraat Odalarının amaçları çakışmaktadır. Bu nedenle, Hükümet ve Ziraat

Odalarının düzenli bir dayanışma içerisinde, yapıcı bir diyalog ve pozitif yaklaşımda bulunarak, beraber çalışmalarını için birçok neden bulunmaktadır.

Ziraat Odalarının, Hükümet ile düzenli bir diyalog sürecine girebilmesi, tarımı geliştirebilmek için yapıcı politikalar üretebilmesi ve önerilerde bulunabilmesi için özerk bir yapıya sahip olmaları gerekmektedir.

İlçe, bölge yada ulusal hangi düzeyde olursa- olsun Ziraat Odalarının başlıca fonksiyonlarından biri, Hükümet nezdinde üyelerinin çıkarlarını koruyarak- üyelerini temsil ederek- onların ortak görüşlerini dile getirmektir. Ziraat Odalarının bu temsili görevi, Hükümetlerle yakın işbirliği içinde bulunma zorunluluğunu gündeme getirmektedir.

Türkiye Ziraat Odaları Birliği çalışanları ile yapılan görüşmelerde, Ziraat Odaları - Hükümet arasındaki ilişkilerin nasıl olması gerektiği konusunda şu sonuca ulaşılmıştır:

Ziraat Odaları Hükümet ile dayanışma içinde olarak, Hükümete düzenli olarak çiftçilerin görüşleri ve yaşadıkları koşullar hakkında bilgi aktarmalıdır, daha sağlıklı bir tarım ve kırsal politikalar için Hükümete gerekli önerilerde bulunmalıdır, çiftçileri, tarımsal politikalarda meydana gelen değişimlerden haberdar etmeli ve hizmetlerin, çiftçilere ulaşabilmesi için bir araç olmalıdır.

Aynı zamanda, Ziraat Odalarının, Hükümet ile arasında belirli bir mesafe de olmalıdır. Çünkü, ancak bu mesafe sağlandığında çiftçi örgütü, pazarlık gücüne sahip olabilmektedir. Oysa, bu mesafenin kısılması veya uzaması Ziraat Odalarının pazarlık gücünü ve etkinliğini azaltmaktadır.

Ziraat Odaları ile Hükümet, eğer çok yakın ilişki içinde olursa, çiftçi örgütü bağımsız davranmamakta ve Hükümetin kontrolü altına girmektedir. Bu durum, Ziraat Odalarını, çiftçilerin sorunlarını dile getirmede yetersiz bıraktığından, Ziraat Odaları çiftçilerin desteğini kaybetmektedir.

Ziraat Odaları ile Hükümet eğer uzak ilişki içinde olursa da bu, Ziraat Odalarının, Hükümet ile yapıcı bir diyalog mekanizması kuramadığı anlamına gelmektedir. Bu

nedenle sık sık protesto yürüyüşü yapılmamalı ve medya kanalıyla sürekli eleştirilerde bulunulmamalıdır. Çünkü bu tür yaklaşımlar, uzlaşmayı engellediği ve çiftçilerin önerilerinin pratik olmadığını ifade ettiğinden, çiftçi örgütünün pazarlık gücünü azaltmaktadır. (1998 tarihinde Hükümetin tarımsal kredi faiz oranlarını yükseltmesi sonucunda yirmiden fazla il ve ilçede miting yapılmıştır. Ancak hiçbir sonuç alınamamıştır.)

Fransa, Almanya ve Japonya'daki Ziraat Odaları ile mektupla alınan anket sonuçlarına göre, Ziraat Odaları ile Hükümetin ilişkilerinde bu dengeyi sağladıkları tespit edilmiştir.

Ziraat Odaları aşağıdaki önlemleri alarak, Hükümet ile sağlıklı ilişki kurmayı başarabilir ve Hükümetin istenmeyen müdahalelerini engelleyebilir :

1. Ziraat Odaları, sorunların çözümü için pozitif adımlar atmalıdır.
2. Ziraat Odaları, Hükümetlere iyi bir yönetici olduklarını ve çiftçiler tarafından saygınlık gördüklerini göstermelidir. Günümüzde Ziraat Odalarının üreticiler arasında saygınlığı bazı istisnalar dışında bırakılırsa düşüktür.
3. Ziraat Odalarında iç çekişmelere ve kötü yönetime izin verilmemelidir (Anonim 1992). Her ne pahasına olursa- olsun engellenmelidir. Yoksa, bu durumun yarattığı boşluk Hükümetlerce doldurulur. Çünkü Hükümetler, duruma müdahale etmeyi görevleri saymaktadır. Örneğin, 1997 yılında kötü yönettikleri gerekçesiyle Tarım Kredi Kooperatifleri Merkez Birliği Yönetim Kurulu Üyelerini, Hükümet görevlerinden almış, yeni bir seçime kadar kendisi atama yapmıştır.
4. Ziraat Odaları, profesyonelce eylem yada etkinliklerde bulunduğunu ve ulusal düzeyde tarıma sağladığı katkıları Hükümete göstermelidir.
5. Ziraat Odaları, verilerin toplanması, bilgilerin analizi ve gerçeklere dayalı öneriler sunduğunu Hükümetlere göstermelidir. Çünkü Hükümetler, Ziraat Odalarını gerçekçi bilgi ve veriler sunduğunda dikkate almakta ve Ziraat Odalarını ulusal kalkınmada ortak olarak görebilmektedir.

Ziraat Odaları ile ilişkilerinde Hükümetlerde aşağıdaki rolleri üstlenmelidir :

1. Tarım politikalarının oluşturulmasında Ziraat Odalarının yapıcı yaklaşımı Hükümetlerce dikkate alınmalıdır.

2. Ziraat Odalarının gelişmesi için doğru yasal, politik ve ekonomik ortamı yaratmalıdır.

3. Ziraat Odaları ile düzenli dayanışma ve tartışma zemini yaratmalıdır.

Hükümet ile Ziraat Odaları arasında iletişim sağlanmaz ise, bu durum tarım sektöründe dağınıklığı ve ekonomik, politik süreçten dışlanmışlığı beraberinde getirmektedir.

6.2.5. Ziraat Odalarının Finansman Durumu

6.2.5.1. Üyelere sunulan hizmetler

Ziraat Odalarının mali sürdürülebilirliğe ulaşmaları için üye aidatlarının yeterli olmadığı durumlarda üyelere sunulan hizmetler bir gelir kaynağı haline getirilmelidir. Üyelere sunulan hizmetler ücretsiz olmamalıdır. Üyelere sunulan hizmetlerden ücret alınması belirli bir hizmetin, üyeler tarafından ne kadar takdir edildiğinin ölçülebilmesi için de bir gösterge olmaktadır.

6.2.5.2. Ekonomik alt sektör olarak kooperatifler

Kırsal alanda yeniliklerin yayılması ve benimsenmesinde, tarım ürünlerinin pazarlanması ve pazarda değer fiyatını bulmasında üreticilerin ekonomik örgütleri olan tarım kooperatiflerinin önemli bir araç olduğu bilinmektedir (Tatlıdil 1984). Koşullar uygun olduğunda tarımsal kooperatiflerin bir ekonomik kol olabileceği kabul edilerek, tarımsal kooperatifler ile çiftçi örgütü Ziraat Odaları arasında işbirliği gerçekleştirilmeli ve geliştirilmelidir.

Ziraat Odaları, çiftçilerin pazarlık gücünü artırmak açısından girdi temini ve fiyat oluşumunda çiftçilerin biraraya gelmesini ve birlikte hareket etmelerini sağlamalıdır. Ziraat Odaları, artı değerden çiftçilerin daha çok pay alabilmelerini sağlamak amacıyla tarımsal hammaddelerin işlenmesinin gerekliliğini anlatmalı ve yol göstererek kooperatiflerle işbirliği yapmalıdır. Burada Ziraat Odaları, kooperatifler arası ilişki son derece önemli olmaktadır. Bir bütün olarak bakıldığında, 20 nci yüzyıl Avrupa tarımı yapısal sorunları olan bir sektördür. 20 nci yüzyıl Avrupasındaki Ziraat Odaları, politik eylemlere dayalı bir savunma mekanizması olarak görülmektedir. Diğer bir deyişle Ziraat Odaları, çiftçilerin, devlet nezdindeki çıkarlarını koruyan bir kuruluştur. Bu nedenle Ziraat Odalarının demokraside önemli bir fonksiyonu vardır. Kooperatiflerin aksine Ziraat Odaları, ticari

faaliyetler ile ilgili değillerdir. Her ne kadar kooperatifler ve Ziraat Odaları, tarım kesimi ile ilgililer ise de, amaçları açısından birbirinden ayrılmaktadırlar.

Ziraat Odalarının, ifti çıkarlarını mesleki, ekonomik, sosyal ve kültürel vb. bütün yönleri ile korumaları doğalarının gereğidir. Bunda hiçbir sınır bulunmamaktadır. Kooperatiflerin ise yasal zorunlulukları nedeniyle sınırlı amaçları bulunmaktadır. Kooperatifler, çiftçilerin belli bir talebi ile ilgili ve bilgilidirler. Kooperatifler kendi uğraşı alanları ile ilgili olarak dar bir alanda faaliyet gösterirler.

Ziraat Odaları ve kooperatifler aktivitelerinin niteliği bakımından da farklılık göstermektedir. Örneğin, Ziraat Odaları bütün tarım kesiminin, kooperatifler ise belli bir sosyal grubun çıkarlarını korumaktadır.

Ziraat Odaları ve kooperatifler kendilerini ifade etmede de farklılık göstermektedir. Ziraat Odaları, ifadesinde her zaman ideolojik bir yapıya sahiptir. Çünkü çiftçilerin her alanda çıkarlarını korumaktadır. Kooperatiflerin ise, varlıkları tehlikeye düşmedikçe ideolojik bir yapı sergilemeleri gerekmemektedir. Kooperatifler, ekonomi ve piyasanın gerekleri doğrultusunda faaliyet göstermektedir.

Sonuç olarak, Ziraat Odaları ve kooperatiflerin bu farklılıkları birbirlerini tamamlayıcı niteliktedir ve birbirlerini desteklemek durumundadır. Avrupa'nın tümünde genel olarak kooperatif kavramı, Ziraat Odalarının ve onların içinden doğmuştur (Gueslin 1990).

Nitekim, Fransa ve Japonya'da Ziraat Odalarının oluşumu incelendiğinde, Ziraat Odalarının tarımsal kooperatiflerle işbirliği içinde olduğu, tarımsal kooperatiflerden yönetim kadrolarında temsilci bulundurdukları tespit edilmiştir.

Bu bakımdan lkemiz Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği de, diğer tarımsal kuruluşlar ve özellikle tarım kooperatifleri ile organik bağ oluşturacak bir yönetim yapısı oluşturmalıdır. Tarım Satış Kooperatifleri ve Tarım Kredi Kooperatifleri ile ilgili olarak incelenen Ziraat Odalarında, Ziraat Odası Başkanlarının % 66'sının kooperatife ortak, %34 Ziraat Odası Başkanının ise ortak olmadığı belirlenmiştir. Oda hizmetini, özellikle kooperatif ve birliklerin yapmaları gereken işlerle aynı zemine oturarak daha ucuz fiyata girdi sağlama yarışına giren Ziraat Odası Başkanlarının %34', Ziraat Odası ile

kooperatiflerin rakip kuruluşlar olduğunu söylemiştir.)Ziraat Odaları ile tarım kooperatifleri arasında oluşturulacak böyle bir bağ, çiftçilerin pazarlık gücünü artırmak açısından çiftçilerin birlikte hareket etmelerini sağlayacaktır. Ayrıca bu işbirliği, artı değerden çiftçilerin adil bir şekilde pay alabilmelerini sağlayacak, tarımsal hammaddelerin işlenmesi konusunda çiftçilere yol gösterecektir.

6.2.5.3. Sermaye varlıkları

Uzun vadeli mali sürdürülebilirlik kazanılması açısından sermaye varlıkları önemli bir gelir kaynağıdır (Anonim 1992). Dolayısıyla kişilerin karşılıksız yapacakları yardımların bina gibi, sermaye varlıkları şeklinde olması teşvik edilmelidir. Çünkü bu tip varlıklar, Ziraat Odalarına sürekli bir gelir sağlayarak, onları mali sorunlardan kurtarmaktadır.

Ziraat Odalarının sermaye oluşturmaları açısından sistematik bir şekilde belirli bir miktar paranın biriktirilmesi önem taşımaktadır.

Gelişmiş ülkelerde, Ziraat Odalarında üyelerden alınan üyelik aidat bedelleri, temel harcamaları bile karşılamakta yetersiz kalırken, Türkiye' de birçok çiftçi organizasyonu gibi Ziraat Odalarının aidatı belirleyen yasa hükümleri ise, değişen ekonomik ve sosyal koşullar karşısında önemini tamamen yitirmiştir.

IFAP'ın 1994 yılında gerçekleştirilen Genel Kurulu'nda Ziraat Odalarının gelişmiş olduğu ülkelerde, Ziraat Odaları özgürlük alanını kısıtlayacağı düşüncesi ile Hükümetin vereceği sübvansiyonu almak istemediği, bununla birlikte, yayım hizmetleri, tarla günleri ve seminerler düzenlemek gibi işleri finanse etmek için Hükümetten yardım aldıkları ifade edilmiştir.

Hükümeti devreden çıkarmak için Dünya Bankası, FAO vb. kuruluşlar , Ziraat Odalarının faaliyetlerini gerçekleştirmede finansman sağlamaktadır. Ancak, bu kurumlar, finansmanı bir proje dahilinde sağlamaktadır. Örneğin, kırsal kesimdeki halk ile iletişim ağının geliştirilmesi, kırsal kesimdeki halk için pazarlama hizmetleri vb. konular için finansman sıkıntısı çeken Ziraat Odaları en önemli aktivitesi olan "temsil etme" fonksiyonunun dışında çiftçilere pratik bilgiler sağlamak, yayım hizmetleri, ürün ve verimi artırma, teknolojik gelişmeleri izleyip, bu gelişmeler hakkında çiftçileri bilgilendirme vb.projeler

geliştirmek suretiyle faaliyet alanını genişletebilirse, Hükümet ve uluslararası kuruluşlardan daha kolay finansman olanakları yaratılabilir. (Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nin, Alman Tarım Birliği (DLG) ile Tekirdağ'da yürüttüğü Önder Çiftçi Projesi buna örnek olarak verilebilir.

7. SONUÇ

Demokratik hayatın işleyişi yönünden toplumdaki tüm kesimlerin, meslek kuruluşları (odalar, dernekler), sendikalar vb. organizasyonlar şeklinde örgütlenmeleri büyük önem taşımaktadır. Ülkemizde meslek grupları, kendilerinin ekonomik ve sosyal alanlardaki haklarını korumak ve yararlarını geliştirmek amacıyla örgütlenmişlerdir. Bu oluşum, toplumda bir zorunluluk haline gelmiş olup, buna olan ihtiyaç bütün ülkelerde geçerlidir.

Tarım sektörü ise, diğer sektörlerden oldukça farklı özelliklere sahiptir. Bu nedenle, tarım kesiminde örgütlenme ayrı bir anlam taşımaktadır. Tarım kesiminde, üretici örgütlenmesi üreticilerin biraraya gelerek meydana getirdikleri sivil örgütlenme ile gerçekleşmektedir. Tarım kesiminde sivil örgütler değişik şekilde karşımıza çıkmaktadır. Bunlar, Ziraat Odaları, kooperatifler, üretici birlikleri, vakıflar, dernekler vb.

Araştırma bulguları ve gelişmiş ülkelerdeki durum incelendiği zaman ülkemizde Ziraat Odalarının fonksiyonları şu şekilde açıklanabilir.

1) Sosyal fonksiyonları

Ziraat Odaları temsil ettiği kesimi -çiftçileri- ve onun çıkarlarını devlet kurum ve kuruluşları ile toplumun diğer sektörleri ve sivil toplum örgütleri karşısında temsil etmelidir. Ziraat Odaları, kendi istek, görüş ve çıkarlarını, hükümet, kurum ve kuruluşlar ile diğer sivil toplum örgütleri karşısında çiftçiler adına savunmalıdır.

Ziraat Odaları, çiftçilerin yasal sesi olduğunu kabul ettirmelidir.

2) Mesleki fonksiyonları

Ziraat Odaları, üyeleri arasında her türlü bilgi akışı ve iletişimi sağlamalıdır. Ayrıca Ziraat Odaları, üyelerine değişen ekonomik ve sosyal koşullar hakkında bilgi vermelidir.

Ziraat Odaları, çiftçilere faydalı olan programlara çiftçilerin katılımını sağlamalıdır.

Ziraat Odaları, üyelerine danışmanlık hizmeti vermelidir.

Ziraat Odalarının en önemli işlevlerinden birisi de eğitim olmalıdır. Bunun için kurs ve seminerler düzenlenmelidir, araştırma kuruluşları ile çiftçiler arasında gerekli bağı sağlamalıdır.

3) Tarım politikalarında fonksiyonları

Ziraat Odaları çiftçi ile hükümet arasında köprü görevi görmelidir, kurum ve kuruluşlar, ve diğer sektörler arasında bir bağlantı kurmalıdır. Bunlar, endüstri, ticaret ve finans kurumları ile bağlantıları, araştırma, yayım ve eğitim gibi hizmet kurumları ile bağlantıları ve diğer sivil toplum örgütleri ile bağlantıları içermektedir.

Batı Avrupa ülkelerindeki benzer mesleki amaçlı çiftçi örgütleri, ulusal ve uluslararası (Örneğin, AB) tarım politikaları saptanırken aktif görev üstlenerek, “taraf” ve “danışman” olarak komisyon ve komite çalışmalarına katılmaktadırlar. Sürekli ve etkili yayım, araştırma ve eğitim çalışmaları yapmaktadırlar. Uzman elemanları ile kendi okul ve deneme/uygulama merkezleri kurup işletmekte ve sonuçta özerk birer kuruluş olarak çiftçi kesiminin sosyo-ekonomik çıkarlarını temsil ederek bu önemli grubun toplumsal yönetim sürecine katılımını sağlamaktadırlar. Türkiye’de ise, tek mesleki çiftçi kuruluşu olmasına rağmen, Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği, tarım politikalarının saptanması, yönlendirilmesi ve uygulamasında son derece sınırlı bir hareket alanına sahip olup, politikalar hakkındaki düşüncelerini ilgili makamlara bildirmekte, önerilerde bulunmakta ve usulen raporlar hazırlayarak bunları sunmaktadır. Ulusal meslek kuruluşu olarak, dikkate alınan bir taraf oluşturamamaktadır. Uzman eleman ve finansman darboğazları nedeni ile de, sonuçta üstlendikleri rol, tarım girdileri sağlayıp, satan birer satış bayiliği olmaktadır.

Ziraat Odalarının bağımsızlığı için ön koşullar:

a) Üye desteği

Ziraat Odalarının, Hükümetlere karşı bağımsızlığı için geniş taban desteği önemlidir. Bu amaca ulaşmak için Ziraat Odaları, üyelerini bilinçlendirmeli, daha iyi bir hizmet ve iyi bir dialog ile çiftçi nezdinde saygınlığını artırmalıdır. Diğer önemli bir nokta da, ilçe teşkilatları ile iyi bir koordinasyon sağlamalıdır.

b) Mali bağımsızlık

Ziraat Odaları, Hükümetlere karşı mali bağımsızlığını kazandığında daha serbest hareket edebilir ve yeni başlayacakları faaliyetler için kendi inisiyatiflerini kullanabilirler.

c) Uygun politik, ekonomik ve yasal çerçeve oluşturulmalıdır.

Ziraat Odaları, "Kendi kendini destekleyen" veya "kendi kendine yeten" bir yapıya sahip olmalıdır.

- Ziraat Odaları, kendi kaynakları ile bir finansman kapasitesi yaratmış olmalıdır. Bu finansman kapasitesinin büyük bölümü kendi üyelerinden sağlanmalıdır.

- Ziraat Odaları, çiftçi temsilcilerini seçmek için bir yapı geliştirmelidir. (Mal sahibi-kiracı-ortakçı, tarımın çeşidi, kadın-erkek, küçük-orta-büyük işletme, genç-yaşlı, bölge kriterleri dikkate alınarak çiftçi temsilcileri seçilmelidir.) Özellikle, Ziraat Odalarının yönetim kadrolarında kadın ve genç üyelere yer verilmelidir. Kadın ve genç çiftçilerin karar verme sürecine katılımı, Ziraat Odalarının geleceği ve gücü için çok önemlidir. Bu katılımı sağlamak için Ziraat Odaları çaba göstermelidir.

Aşağıdaki adımlar Ziraat Odalarındaki adaptasyon ve yeniden yapılanma sürecini hızlandırabilir:

- Uluslararası, ulusal ve bölgesel toplantılar, teknik geziler vb. faaliyetlerde bulunarak yurt içi ve yurt dışı Ziraat Odalarının çalışmalarından ve girişimlerinden haberdar olmak,

- Dışsal koşulları analiz edebilecek, etkileyebilecek ve hükümet, finans kurumları, diğer kurum ve kuruluş ile diğer sivil toplum örgütlerine projeler sunabilecek yetenekli ve nitelikli personele sahip olmak,

- Her seviyedeki çiftçi örgütü temsilcileriyle görüşmek, bunların çalışmalara katılımını sağlamak ve planların hazırlanmasında rol almalarını sağlamak.

Sonuç olarak, daha etkin bir çiftçi örgütü -Ziraat Odaları- oluşumuna zemin yaratmak amacıyla gözönünde bulundurulması gereken ilke ve stratejileri özetlemek gerekirse bunlar:

- Üyelik eğitimi

- Üye hizmetleri

- Seçim sistemi

- Üyelik hareketi

- Organizasyon yapısı

- Kendi kendine yeten ve destekleyen çiftçi örgütü şeklinde sıralanabilir.

KAYNAKLAR

- Anonim. 1881. Ziraat Odaları Nizamnamesi, 29 Recep Sene 297 tarihli Düstur (Zeyl), s.85.
- Anonim. 1912. 17 Mayıs 1328 tarihli Ziraat Odaları Nizamnamesi, Neşri 31 Mayıs 1328 Takvimi Vakayi, No: 1151, Düstur, Tertip: 11, Cilt : 4, s.541
- Anonim. 1964. Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanun ve Nizamnamesi, TZOB, Ankara.
- Anonim. 1965. Ziraat Odaları 1965 yılı çalışma raporu, TZOB, Yayın No: 23, Ankara.
- Anonim. 1974. Ziraat Odaları çalışma raporu, TZOB, Yayın No: 90, Ankara.
- Anonim. 1981. Türkiye 2.İktisat Kongresi, Açılış,Kapanış Oturumları ve Komisyon Raporları, Cilt : 8, DPT, İzmir.
- Anonim. 1982. The National Chamber of Agriculture: Its organization and activities, NCA, Zenkoku - Nogyo - Kaigisho, March 1982.
- Anonim. 1983. Ziraat Odaları ve Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nin Kuruluşunun 20'nci yılı, TZOB, Ankara.
- Anonim. 1988. Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanun ve Nizamnamesi, TZOB, Ankara.
- Anonim. 1989. Agricultural organizations in Japan, World Farmers' TIMES, The agricultural monthly with worldwide readership, 10/89.
- Anonim. 1991. Genel Tarım Sayımı, DİE, Ankara.
- Anonim. 1992. Towards self - supporting farmers' organizations based on IFAP seminar for developing country farm leaders, Trondheim, Norway.
- Anonim. 1994. Farmers for a sustainable future, the leadership role of agriculture, policy document adopted by the IFAP 31 st General Conference, Istanbul.
- Anonim. 1994. Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanun Değişiklik Teklifi, TZOB, Ankara.
- Anonim. 1995. Farmers in Austria, Presidents' conference of the Austrian Chambers of Agriculture, Vienna.
- Anonim. 1996a. Zirai ve İktisadi Rapor, TZOB, Ankara.
- Anonim. 1996b. Agriculture, forestry and water management in Austria, Federal Ministry of Agriculture and Forestry.
- Anonim. 1998. Aylık Ekonomik Veriler, İTO, Haziran, Ankara.

- Akçalı, N. 1981. Siyasi Kuvvet Olarak Türkiye’de Tarım Kesiminin Etkinliğii, E.Ü. İktisat Fakültesi Kamu Yönetimi Bölümü (Basılmamış Doktora Tezi), İzmir.
- Almanya Kuzeyren - Westfalya Eyaleti Ziraat Odası Kanunu.
- Atılğan, T. 1991. Türkiye’de Kırsal Alandaki Bireylerin Sosyo-Ekonomik Açından Örgütlenmesi İle İlgili Çalışmalar, Kooperatifçilik, Türk Kooperatifçilik Kurumu, Sayı:94.
- Aurejac, R. 1993. Fransa’da tarımsal meslek örgütleri, çeviri: Aysel Çeviker, TZOB, Çiftçi ve Köy Dünyası, Sayı: 101, Mayıs.
- Ball, J. 1992. Tarımda Üretici Organizasyonları Bazı Gözlemler, Çev.:Göökhan Özgen, 2000’li Yıllara Doğru Türkiye Taarım Sempozyumu, TMMOB, ZMO, Ankara.
- Baraz, E. 1994. Tarımda ekonomik düşünmek, TZOB, Ankara.
- Belge, M. 1983. Sivil Toplum ve Türkiye, Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, İletişim Yayınları, Cilt::77, Eylül, İstanbul.
- Bianchi, R. 1984. Interest Groups and Political Development in Turkey, Princeton University Press, Princeton.
- Bobbio, N. Texier, J. 1982. Gramsici ve sivil toplum, çevirenler : Arda İpek ve Kenan Somer, Savaş Yayınları.
- Çıkın, A. 1998. Tarım Kesiminde Gözlenen Başlıca Örgüt Tipleri, TZOB, Çiftçi ve Köy Dünyası, Sayı:160, Nisan.
- Dursun, D. 1996. Devlet Karşısında Sivil Toplumun Artan Gücü ve Geleceği Üzerine Bir Değerlendirme, Türkiye’yi Yeniden Düşünmek Sempozyumu, Türkiye Gönüllü Kültür Teşekkülleri 6.İstışare Toplantısı, HAK-İŞ, 22-23 Haziran, Ankara.
- Ekinci, O. 1995. Anayasa Değişikliği ve Meslek Odaları, Dizi Yazısı, Cumhuriyet, 1 Ekim (Derleyen).
- Erkan, H. 1992. Demokrasi ve Piyasa Ekonomisinde Birlikler (Odalar-Sendikalar-Dernekler), İzmir.
- Fincancı, Y. 1991. Sivil Toplum-Asgari Devlet-Sivil Devlet, Sivil Toplum İçinde, TÜSES Yayınları, İstanbul.
- Fransa Ziraat Odaları Kanunu.
- Geray, C. 1997. Demokratik Üye Denetimi, Kooperatif Dünyası, Sayı:316, Temmuz.
- Gökçeli, R. 1987. Demokratik Kitle Örgütleri Üzerine ve Bir Örnek Olay: Mimarlar Odası, Kıyı Yayınları, İstanbul.

- Gueslin, A. 1990. Co-operatives and Farmers' Unions in Western Europe, South Jutland University Press, Esbjerg.
- Güney, R. 1983. Eczacı Odaları, Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, İletişim Yayınları, cilt : 6, İstanbul.
- Haberg, B., 1995. TZOB'un Reorganizasyonun Desteklenmesi Üzerine çalışma raporu, Bonn, 22 Ağustos.
- Hayek, A.,1994. Çev: Atilla Yayla, Kanun, Yasama Faaliyeti ve Özgürlük (Kurallar ve Düzen), İş Bankası Yayınları, Ankara.
- Ippolito, D.S.- Walker, T.G. 1980. Political Parties, Interest Groups and Public Policy Group Influence in American Politics, Prentice-Hall, Inc., Englewood Cliffs, N.J.,USA.
- Karacan, A.İ. 1997. Sivil Toplum Üzerine Düşünceler, Dünya Gazetesi, Yarına Düşünceler Köşesi, 25 Şubat.
- Karacan, A.R., Ersöz, Ş. 1989. Türk Tarım Sektörünün Örgütsel Yapısı ve Yönetimi, Friedrich Ebert Vakfı, İzmir.
- Karacan, A.R. 1992. Tarım Sektöründe Kooperatif Dışı Örgütlenme, 2000'li Yıllara Doğru Türkiye Tarım Sempozyumu, TMMOB, ZMO, Ankara.
- Kardüz, A.R. 1998. Enflasyonsuz "Destek" Olmaz, Sabah, 14 Ağustos.
- Kızıgıncaya, M.T. 1996. Demokrasi ve Sivil Toplum, Cumhuriyet, 3 Mart.
- Koçtürk, O.M. 1995. Türkiye'de Çiftçi Organizasyonlarının Genel Görünümü ve Ege Bölgesinde Seçilmiş Bazı İllerde Çiftçi Örgütlenmesi Düzeyi Üzerine Bir Araştırma, E.Ü.F.B.E., İzmir.
- Mardin, Ş. 1983. Sivil Toplum, Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, İletişim Yayınları, Cilt:7, Eylül, İstanbul.
- Öncü, A. 1983. Cumhuriyet Döneminde Odalar, Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, İletişim Yayınları, Cilt:6, Eylül, İstanbul.
- Önen, K. 1993. "Türkiye'de Tarım Sektöründe Kurumsal Yapı", HDTM, Araştırma-İnceleme Dizisi:28, Eylül, Ankara.
- Öner, A. 1992. Avrupa Topluluğu çiftçi organizasyonları ve bu organizasyonların karar mekanizması üzerine etkileri, uzmanlık tezi, HM. Serbest Bölgeler Genel Müdürlüğü, Ankara.
- Özkaya, T. 1996. Tarımsal Yayım ve Haberleşme, E.Ü.Z.F. Tarım Ekonomisi Bölümü Ders Kitabı, Yayın No: 520, Bornova, İzmir.

- Rehber, E. 1993. Tarımda Örgütlenme ve Kooperatifçilik, TMMOB, ZMO, Tarım ve Mühendislik Dergisi, Sayı:45.
- Roele, Gees D. 1994. Hollanda Büyükelçiliği Tarım Ateşesi, “Sözlü bilgi alınmıştır”.
- Rosenhammer, W. 1994. Almanya’da çiftçi örgütlenmesi, Çiftçi ve Köy Dünyası Dergisi, TZOB, Sayı : 109, Ocak.
- Savran, G. 1987. Sivil Toplum ve Ötesi-Rousseau, Hegel, Marx, Alan Yayıncılık, Haziran, İstanbul.
- Talim, M. ve Diğerleri, 1981. Tarımda Teşkilatlanma, Türkiye 2. Tarım Kongresi, Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanlığı, Ankara, 19-22 Ekim.
- Tatlıdil, H. 1984. Tarımsal Yayım Çalışmalarında Önder Çiftçi Yaklaşımı Üzerine Bir Araştırma, A.Ü.Z.F. Yayınları:893, Bilimsel Araştırma ve İncelemeler:526, Ankara.
- Tüzün, S. 1994. Avrupa ve Türkiye’de Üreticinin Ekonomik ve Sosyal Örgütlenmesi, TZOB, Çiftçi ve Köy Dünyası, Sayı:112, Nisan.

ÖZGEÇMİŞ

Ankara'da 1967 yılında doğdu. İlk, orta ve lise öğrenimini Ankara'da tamamladı. 1985 yılında girdiği Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Ekonomisi Bölümünden 1989 yılında Ziraat Mühendisi ünvanı ile mezun oldu. 1989 -1993 yılları arasında, Ankara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tarım Ekonomisi Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans öğrenimini tamamladı.

Türkiye Ziraat Odaları Birliği'nde 1992 yılından bu yana Ziraat Yüksek Mühendisi olarak görev yapmaktadır.

TC. YÜKSEKÖĞRETİM KURULU
DOKÜMANI